

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta pedagogická

Diplomová práce

SOKOL BLOVICE

**PŘÍSPĚVEK K REGIONÁLNÍ
HISTORII
JIŽNÍHO PLZEŇSKA**

Plzeň 2012

Lenka Fialová

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta pedagogická

Diplomová práce

SOKOL BLOVICE

**PŘÍSPĚVEK K REGIONÁLNÍ
HISTORII JIŽNÍHO PLZEŇSKA**

Lenka Fialová

Vedoucí práce: PaedDr. Helena Východská

Plzeň 2012

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně s použitím uvedených pramenů a literatury.

V Plzni,2012

.....

Chtěla bych poděkovat především své vedoucí diplomové práce PaedDr. Heleně Východské za její ochotnou pomoc a rady, které mi poskytovala během práce v rámci pravidelných konzultací. Dále bych chtěla poděkovat pracovníci státního okresního archivu Plzeň – jih se sídlem v Blovicích, paní Aleně Linhartové, za její snahu pomoci se shromažďováním pramenů, také panu Jiřímu Vokurkovi, starostovi Sokola v Blovicích, za zapůjčení kronik a pramenů k historii blovického Sokola.

OBSAH

1. ÚVOD	s. 7 - 9
2. SOKOL	s. 10 - 54
2. 1. To nejdůležitější o Sokolu	s. 10 - 14
2. 2. Historie Sokola	s. 14 - 34
2. 3. Sokolské slety	s. 34 - 40
2. 4. Zakladatelé Sokola	s. 40 - 54
3. HISTORIE SOKOLA BLOVICE	s. 54 - 99
3. 1. Založení a vývoj blovického Sokola	s. 54 - 90
3. 2. Národní házená	s. 90 - 99
4. ZÁVĚR	s. 99 - 103
5. SUMMARY	s. 104
6. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ	s. 105 – 107
7. SEZNAM PŘÍLOH	s. 108 - 128

1. ÚVOD

Sportovní oddíl házené Sokol Blovice tvoří nedílnou součást mého života již mnoho let. Stejně tak se ale dotýká života velkého množství lidí žijících v mém blízkém okolí existence a činnost Sokola v Blovicích, který má v našem městě výjimečnou tradici. Rozhodla jsem se proto spojit své dva „životní“ zájmy, sport a historii, a vytvořit ucelený přehled dějinného vývoje blovického Sokola, který až dosud nebyl souhrnně zpracován, zpřehlednit dosavadní historické klubové úspěchy a v neposlední řadě přiblížit tradice klubu dalším generacím či zájemcům, kteří se v této oblasti nepohybují. Práce to nebyla lehká, neboť veškerý písemný pramenný materiál, který bylo možno použít, byl dosud „umístěn“ na půdě sokolovny, nebyl nikterak utříděn či evidován. Bylo tedy zapotřebí projít a utřídít velké množství historického materiálu, seřadit a vyhodnotit kvantum informací, vybrat z nich ty zásadní a důležité, následně je vhodně interpretovat a dojít v závěru ke smysluplné syntéze.

Použité metody pro mou DP představují především práce s odbornou literaturou, dílčími historickými dokumenty a kronikářskými prameny. Ke zpracování tématu týkajícího se sokolské jednoty v obecné rovině jsem využila především dostupné literatury, kterou bylo s menšími problémy možno sehnat. Její zpracování však nebylo tak jednoduché, protože většina publikací pochází z 1. poloviny 20. století, kdy publikace byly plné archaizmů, vlastenectví a názorů, které jsou dnes více méně úsměvné. Problémy vyvstaly při zpracovávání tématu, které se týká regionálních dějin jednoty Sokola v Blovicích. Prameny, které jsem při práci využívala, byly v největší míře písemného charakteru a jednalo se především o kroniky. Nejdůležitějším pramenem pro moji práci byla kronika z roku 1889, tedy z roku založení blovického Sokola. Tato kronika, stejně tak jako všechny ostatní, je ve vlastnictví Sokola Blovice a je spolu s dalšími prameny či dokumenty uchována v kanceláři starosty Sokola Jaroslava Vokurky. Kroniky nejsou evidovány ani zařazeny do systému, ale do budoucna Sokol zvažuje spolupráci se Státním okresním archivem Plzeň – jih, který má sídlo v Blovicích. Myslím, že tato spolupráce by byla jak pro Sokol, tak pro

archiv velmi výhodná, zajistila by alespoň utřídění a evidenci pramenů pro další badatele. K dalším písemným pramenům, které jsem využila při zpracování vývoje blovického Sokola, patří např. jednací kniha tělocvičné jednoty Sokol Blovice nebo jednací protokol Sportovního klubu Blovice z roku 1929. K dispozici jsem měla i album sletu IV. okrsku Sokolské župy plzeňské v Blovicích z roku 1924. Mezi další prameny, z nichž jsem čerpala, patří internetové zdroje; ty jsem využila především kvůli historickým fotografiím, které jsou z těchto zdrojů dostupnější a v lepší kvalitě než v publikacích.

Vzhledem k specifickým tématu mé DP jsem logicky využila také řadu orálních pramenů. Výpovědi pamětníků se pro mne staly velmi důležitým zdrojem poznání. Vzpomínky sokolů, kteří jsou členy sokolské jednoty již velkou řadu let, se staly nedílnou součástí mé práce. V mnohých případech dokazují správnost informací, které je možné získat z písemných pramenů, v jiných případech dostupné dokumenty ještě doplňují a konkretizují.

Předložená diplomová práce je rozdělena do dvou základních kapitol. V první kapitole se zabývám vývojem sokolské organizace jako takové, a to v širším měřítku. Považovala jsem za správné uvést nejprve souvislosti historického vývoje Sokola v rámci rakousko – uherské monarchie a následně všech forem našeho samostatného státu. Vývoj Sokola úzce souvisí i s politickými událostmi, proto jsou v práci často uváděné souvislosti politických dějin našeho státu s vývojem sokolské organizace, kdy vývoj šel mnohdy ruku v ruce. Několikrát se v dějinách opakovala „spolupráce“ organizací a prostého lidu proti vládám ať už nacistickým či komunistickým. Dle mého názoru bylo důležité uvést i základní rysy a charakteristiku nově vzniklé sokolské organizace, co se stalo jejím základem, jaký byl její ideový program a i další znaky, které se staly pro sokolskou jednotu typickými, např. sokolský kroj či pozdrav. Výraznější pozornost věnuji všesokolským sletům, které byly a jsou jedenkrát za šest let vyvrcholením sokolské činnosti ve všech slova smyslech a jejich význam se v mnohém odráží i v regionálním vývoji. Tato kapitola obsahuje také medailonky zakladatelů celé sokolské jednoty, jimiž byli Miroslav Tyrš

a Jindřich Fügner, kteří jsou nerozlučně a historicky spjati se Sokolem v českém, ale i regionálním kontextu – alespoň v případě Blovic tomu tak rozhodně je.

Ve druhé kapitole již konkrétně analyzuji historický vývoj blovického Sokola a rozvoj jednotlivých sportovních odvětví, která pod Sokol spadají. Významnou podkapitolu druhé části jsem věnovala národní házené, která má v Blovicích již dlouholetou tradici, a především díky ní a své osobní angažovanosti v této disciplíně jsem se rozhodla ke zpracování tohoto tématu. Historicky je tato práce ukončena rokem 2010, kdy sportovci jednotlivých oddílů přinesli nejen svému sportu, ale celému regionálnímu Sokolu řadu úspěchů. Domnívám se, že do budoucna bude možno práci rozšířit o další vývoj, který bude snad i nadále přinášet takové sportovní úspěchy jako v posledních letech.

O historickém vývoji blovického Sokola nebyla dosud vydána žádná ucelená publikace shrnující jeho dosavadní vývoj, svou práci jsem proto pojala jako systematický přehled konkrétních událostí, vývojových trendů a regionálních zvláštností Sokola v Blovicích od jeho založení roku 1889 doposud. Myslím si proto, že tato práce může být přínosná jako východisko pro další odborné studie a pro zpracování místních regionálních dějin.

2. SOKOL

2. 1. To nejdůležitější o Sokolu

V této kapitole se dozvíte to nejdůležitější o Sokolu, o jeho ideologii a pojetí.

Název **SOKOL** navrhl profesor obchodní školy Emanuel Tonner jako projev sympatií českého národa k Jihoslovanům, kteří své hrdiny nazývali sokoly. Josef Mánes vytvořil návrh slavnostního kroje a také se stal autorem praporu, jehož kmotrou byla Karolína Světlá.¹ Její slova pronesená na slavnosti odhalení praporu se stala pro sokoly až do 21. století nezapomenutelnými: *“Žádáme si od vás, byste se vždy zastali slabého a před mocným se nechvěli, jen ušlechtilosti se kořili a lži a zradě vždy odhodlaně na hlavu šlápli, žádáme, byste otčinu vždy nade vše milovali a lidskost nejen v srdcích nosili, ale také v skutcích jevíli, žádáme, byste si cti nad život vážili a v ženě vždy viděli kněžku všeho dobrého a krásného; toť přání, toť sesterské naše požehnání.”*²

Zakladatelé Sokola Miroslav Tyrš s Jindřichem Fügnerem vytvořili program organizace na základech starohelénské kultury těla a ducha **kalokagathie**, tedy na zásadách, které přivedly starověký řecký stát k nejvyššímu rozkvětu. Rozvoj sokolstva v téměř stoleté historii (do doby jeho zákazu) ukázal, že na ideje a pokrokové tradice lze navázat a dále je rozvíjet. Přitom je nutné hledat nové cesty, metody a pojetí, k čemuž nabádá i Tyrš ve svém programovém spise: *Náš úkol, směr a cíl.*³ Tyrš dal Sokolu heslo „**Osobnost nic a celek vše**“, podle něhož vede silnou individualitu v Sokole, vypěstovanou k obětavé službě celku, k vlastenectví a k opravdovému lidství.⁴ Sokol vlastenectví chápe jako práci a řadu činů. O lásce k vlasti Sokol nemluví, prokazuje ji činy. Denní práce, kterou Sokol vykonává,

¹ HAVLÍČEK, Věnceslav. *SOKOLSTVO jeho myšlenka, organizace a vývoj*. Praha: nakladatelství Československé obce sokolské, 1948, s. 14.

² HAVLÍČEK, Věnceslav. *Kdo je Miroslav Tyrš*. Praha: Orbis, 1947. str. 10.

³ NOVOTNÝ, Jan. *Sokol v životě národa*. Zlín: Grafia, s. p., 1990, s. 30.

⁴ HAVLÍČEK, Věnceslav. *SOKOLSTVO jeho myšlenka, organizace a vývoj*. Praha: nakladatelství Československé obce sokolské, 1948, s. 14.

vrcholí uspořádáním sletů, na kterých je prezentována neúnavná práce. Činěno je tak na základě dalšího sokolského hesla „*Ni zisk, ni slávu!*“⁵

Tyrš chtěl po dlouhém zubožování českého národa jak událostmi po Bílé hoře, řadou dlouhých válek a válečných epidemií, tak nedávno zrušenou robotou a dlouhodobým nevolnictvím „*vytvořit nové pokolení, které by v boji o život, tělesném i duchovním, vítězilo a svou vnitřní hodnotou pozvedalo národ stále výš*“.⁶ Jako prostředek použil **tělocvik** a vybudoval organizaci sokolskou, které dal za úkol: „*zachovávatí národ při té jarosti všestranné, při té síle stálé a svěží, při té zdravosti tělesné, duševní i mravní, která nedá vzniknout žádné zkáze a tím i žádnému stanutí, žádnému zpátečnictví, tomuto nejhoršímu, ba vražednému zločinu na národech páchanému*“.⁷

Zárukou stálé životnosti Sokola je Tyršova zásada *věčného ruchu, věčné nespokojenosti*. Ať Sokol dospěje kamkoliv v čemkoliv, nikdy se podle slov svého zakladatele s dosaženými výsledky nesmí spokojit a zastavit se. Stále musí pátrat po dalších možnostech a pokračovat dál, stále se zlepšovat a zdokonalovat.

Tyrš říká, že jedinou cestou, kterou má Sokol kráčet kupředu, je cesta demokracie. Tyrš se staral o to, aby přesvědčil lid o správnosti a kráse sokolské myšlenky, učil jej, jak ji má uvádět v život, a dosáhl toho, že lid ji přijal za svou a uskutečnil ji. Sokol se stal účinnou školou demokracie. Cílem Sokola bylo naučit znát svobodu, milovat ji, bojovat za ni a hájit ji.

Sokol má tedy pevné kořeny v etických a filozofických myšlenkách, převzatých z antiky, ale obohacených dalšími myšlenkami, spojenými s tradicí české historie. Mnohé z publikací o dějinách i současnosti Sokola odkazují velmi často např. na dílo J. A. Komenského, který mimo jiné zařadil tělesnou výchovu pod jménem „hry“ do svého plánu pansofické

⁵ HAVLÍČEK, Věnceslav. *SOKOLSTVO jeho myšlenka, organisace a vývoj*. Praha: nakladatelství Československé obce sokolské, 1948, s. 15.

⁶ HAVLÍČEK, Věnceslav. *SOKOLSTVO jeho myšlenka, organisace a vývoj*. Praha: nakladatelství Československé obce sokolské, 1948, s. 14.

⁷ HAVLÍČEK, Věnceslav. *SOKOLSTVO jeho myšlenka, organisace a vývoj*. Praha: nakladatelství Československé obce sokolské, 1948, s. 15.

školy jakožto „*těla i ducha pohybování, které mládeži nižádným způsobem zbraňováno, ano spíše vyhledáváno a vymáháno, avšak opatrně řízeno býti má, aby podnikáno bylo beze škody a s prospěchem*“. Komenský byl zastáncem Platonovy zásady, že „*nemá ani tělo bez duše cvičeno býti ani duch bez těla*“.⁸ Z ostatních často citovaných osobností v sokolském okruhu jmenujme např. K. Havlíčka Borovského či T. G. Masaryka, který se zasadil o zdůrazňování víry v demokracii, o vlastenectví a humanismus. Sokol ve své historii vedl své členy k národnímu sebevědomí.

Ve své činnosti vychází Sokol z trvalých kulturních a mravních hodnot formulovaných již v polovině 19. století. V dobových pramenech (dokumenty, tisk, veřejné projevy apod.) se nejčastěji setkáváme s výrazy: „*úcta k pravdě*“, „*věrnost danému slovu*“, „*úcta k osobnosti a názorům druhého*“, „*zásadovost*“, „*kultivovanost v jednání a vystupování*“, „*uvědomělost a ukázněnost*“. Členství v Sokole je od počátků dobrovolné. Celkem pochopitelné pravidlo, že svou účastí v jakékoli organizaci člověk přijímá povinnost dodržovat její stanovy, Sokol až do dnešní doby formuluje svým specifickým způsobem: *vstupem se člověk dobrovolně podrobuje kázni, která musí být uvědomělá a pevná*. Dodnes také platí zásady jako *rovnost, bratrství a sestersví všech příslušníků*, sokolové si tykají a navzájem se oslovují „*bratře, sestro*“, což je chápáno jako potvrzení demokratických ideálů, k nimž se spolek hlásil.

Základním principem sokolského programu je **všestrannost**. Úkolem všestranné sokolské výchovy je *zdokonalování tělesné zdatnosti, tj. zušlechťování pohybové kultury, rozvoj výkonnosti, síly, vytrvalosti a obratnosti, ale i zdokonalování kultury ducha*.⁹

Sokol jako první formuloval a ve své činnosti uváděl v život zásadu všeobecné tělesné výchovy a sportu, což je trend, z něhož vychází dnešní celosvětové hnutí "*Sport pro všechny*" v souladu se zásadami Evropské charty sportu.

⁸ HAVLÍČEK, Věnceslav. *SOKOLSTVO jeho myšlenka, organisace a vývoj*. Praha: nakladatelství Československé obce sokolské, 1948, s. 7.

⁹ HAVLÍČEK, Věnceslav. *SOKOLSTVO jeho myšlenka, organisace a vývoj*. Praha: nakladatelství Československé obce sokolské, 1948, s. 9.

Antická idea kalokagathie, rozvinutá Miroslavem Tyršem a jeho následovníky, dala základ společenskému hnutí, které se spojilo se vznikem a dalšími osudy českého (československého) státu. Sokol byl čtyřikrát zakázán nebo ve svojí činnosti omezen válkami nebo totalitními režimy. Během doby, kdy byl Sokol zakázán, byl udržován v zahraničí, v komunitách krajanů ve všech kontinentech světa. V roce **1990** byl znovuobnoven a opět navázal na programové tradice, spojené s výchovným ovlivňováním člověka odpovědného za sebe, za obec, za demokratický stát. Je sympatické, že při vstupu do nového století Česká obec sokolská modernizuje svůj program. Již v současnosti podporuje sportovní výkon v 57 sportech, které jsou v ČOS organizovány. Mezi sporty, ve kterých sportovci dosahují ligových až reprezentačních úrovní, patří gymnastika, házená, basketbal, judo i atletika. ČOS nepodporuje jen sporty všem známé, ale zabezpečuje i nové sporty, jejichž příkladem může být akrobatický rokenrol s tituly mistrů světa.

Česká obec sokolská (ČOS) je v České republice čtvrtým nejpočetnějším občanským sdružením, jehož 180 000 členů se dobrovolně věnuje sportům, pohybovým aktivitám v oddílech sokolské všestrannosti a kulturní činnosti, především ve folklorních a loutkářských souborech. ČOS se řadí k nejstarším spolkům tohoto typu na světě, myšlenkově vznikla z emancipačních snah českého národa v 19. století. Program všestranného psycho-fyzického rozvoje člověka jí vtiskl Dr. Miroslav Tyrš, profesor Univerzity Karlovy, a podnikatel Jindřich Fügner.

ČOS se skládá z několika složek, nejpočetnější je odbor **sokolské všestrannosti**, ve kterém se vytváří program pohybových aktivit a rekreačních sportů pro všechny lidi, včetně zdravotně postižených. Sokolské organizace v župách a v jednotách významně ovlivnily rozšíření humanitárního běhu Terryho Foxe v České republice, která zaujímá, spolu s Kanadou, v počtu účastníků čelné místo na světě.

Vyvrcholením činnosti ČOS je **slet**, společensko-sportovní přehlídka veškeré činnosti za šest let. XIII. všesokolský slet konaný v roce 2000 byl

výrazem historické kontinuity a zařazení současného Sokola do kontextu vývoje Sportu pro všechny ve světě.

ČOS je organizovaná ve 43 župách pokrývajících území České republiky. Ústřední sídlo má v Tyršově domě v Praze a patří mezi nejpočetnější organizace Světového sokolstva.

2. 2. Historie Sokola

Vznik **Sokola** v únoru 1862 je spojen s nástupem novodobého spolkového hnutí, byl umožněn událostmi, které nastaly po pádu Bachova absolutismu. V jeho čele stáli především představitelé demokratického křídla české buržoazní politiky. Toto hnutí se proto stalo důležitým prostředkem mobilizace širokých vrstev obyvatelstva.

Sokol při svém vzniku nevstupuje na zcela „pustou“ spolkovou scénu. Sokolu předcházely nesmělé pokusy o pěstování tělesné výchovy, avšak konzervativní rakouská vláda a především katolická církev jejímu šíření nepřály. Právě v církevním pojetí totiž o pěstování krásy těla panovala řada předsudků: *byla považována za bezbožnou a mravnost ohrožující činnost a o jejím veřejném provádění nemohla být ani řeč*.¹⁰ Soustavné cvičení bylo zavedeno až v roce 1843 pruským rodákem Rudolfem von Stephanym, který zřídil soukromý privilegovaný tělocvičný ústav v Ledeburském paláci na Malé Straně v Praze. Velkou oblibu si získal u šlechtické mládeže i v měšťanských kruzích, mezi jinými k jeho cvičencům patřil i František Palacký. V Praze vznikaly posléze i další ústavy, které se zabývaly především léčebným tělocvikem. V roce 1847 přičiněním mladého juristy Adolfa Hájka byl založen Akademický tělocvičný spolek, což byl první pokus organizovat u nás tělocvik na spolkových základech.¹¹ Než se však spolek stačil konsolidovat, během bouřlivých let 1848- 1849 zanikl. Období, známé z českých dějin jako Bachův absolutismus, tělocvičným spolkům nepřeje. Přesto v Praze působily vedle zemského tělocvičného spolku dva

¹⁰ NOVOTNÝ, Jan. *Sokol v životě národa*. Zlín: Grafia, s. p., 1990, s. 1.

¹¹ NOVOTNÝ, Jan. *Sokol v životě národa*. Zlín: Grafia, s. p., 1990, s. 1.

soukromé ústavy. Jeden z nich založil Jan Malypetr, který se snažil o zavedení tělocviku do obecných a středních škol, druhým významným aktivistou byl Ferdinand Schmidt. V obou ústavech, Malypetrově i Schmidtově, se cvičilo podle německé turnerovské soustavy.

Hlavním cílem všech zainteresovaných osobností čtyřicátých a padesátých let 19. století bylo zpřístupnit pěstování tělesné výchovy i širokým vrstvám českého obyvatelstva, protože až doposud bylo pouze výsadou šlechty a zámožného měšťanstva. Politická situace byla příznivější než za doby vlády Alexandra Bacha, jehož pád uspíšila porážka rakouských vojsk u Magenty a Solferina v roce 1859. Politické ovzduší se poněkud uvolnilo vydáním tzv. Neodvolatelného diplomu císařem Františkem Josefem I. 20. října 1859, a zejména pak vydáním Únorové oktrojované ústavy.¹² Na základě toho vzniká řada nových spolků, které reprezentují umělecké, národní a společenské snažení, v němž je podstatná „česká“ myšlenka. Tak např. v roce 1861 byl založen pěvecký spolek Hlahol, v roce 1862 Sokol, v roce 1863 Umělecká beseda, Svatobor a bylo založeno Prozatímní divadlo (později Národní).

Za den vzniku tělocvičné organizace **Sokol** je považován **16. únor 1862**, kdy se konala ustavující schůze **Tělocvičné jednoty pražské**.¹³ Přítomni byli významní představitelé demokratické části české měšťanské společnosti, největší zásluhy se však přisuzují **Dr. Miroslavu Tyršovi** a **Jindřichu Fügnerovi**, který byl na ustavující schůzi zvolen prvním starostou, Miroslav Tyrš prvním náčelníkem. Dále byli přítomni např. vydavatel Národních listů Dr. Julius Grégr, který byl autorem prvních **stanov**, dále jeho bratr MUDr. Eduard Grégr, Dr. Rudolf kníže Thurn-Taxis, Jan Evangelista Purkyně, Jan Neruda, Josef Mánes, Josef Barák, Emanuel Tonner, Vojtěch Náprstek a jiní.¹⁴ Od počátku byl zaváděn do dění

¹² NOVOTNÝ, Jan. *Sokol v životě národa*. Zlín: Grafia, s. p., 1990, s. 1

¹³ VEJSKAL, Oldřich E. *Drobná plastika tělocvičných organizací. Díl první: Sokolské medaile, plakety a jiné drobné plastiky*. Praha: Česká společnost přátel drobné plastiky, 2002, s. 4.

¹⁴ VEJSKAL, Oldřich E. *Drobná plastika tělocvičných organizací. Díl první: Sokolské medaile, plakety a jiné drobné plastiky*. Praha: Česká společnost přátel drobné plastiky, 2002, s. 4.

spolku **pevný řád**, což se týkalo uspořádání tělocvičny, cvičebního rozvrhu, rozdělení družstev, řádu cvičitelského sboru, řádu manipulace se spolkovými písemnostmi, jednacím řádu atd.

10. dubna 1862 jednala valná hromada o **kroji**. Červené košile byly pro některé příliš provokujícím symbolem revoluce, většina s nimi však souhlasila, neboť byly považovány za symbol demokratických a národněosvobozeneckých cílů sokolského hnutí.¹⁵ **Kroj** se tedy skládal z garibaldiovské červené košile, která byla symbolem bojovníků za svobodu, kalhot a kazajky z režného plátna a kulatého klobouku s pentlí. Kroj byl doplňován červenou kokardou s perem. Kroj byl považován za symbol vlastenectví a brzy se stal módní záležitostí, proto musel výbor přijmout rázná opatření, která omezovala užívání kroje jen na společná vystoupení.

Sokolský **prapor** je malovaný a je zhotovený z bílého a červeného hedvábí, spolku jej darovaly české dámy. Bílá strana olemovaná slovanskými ozdobami nese jméno Sokol, na červené straně je namalován velký bílý sokol s rozepjatými křídly a nad ním heslo „Tužme se“. Žerd' praporu je zakončena uměleckým stříbrným nástavcem se sokolem a monogramem s názvem spolku. Do žerdě byla vložena pergamenová darovací listina.¹⁶

Autorem pozdravu „**Nazdar**“ byl Josef Barák, který ho navrhl podle hesla „Na zdar“, které se objevovalo na pokladničkách při sbírce na postavení Národního divadla v Praze. Pozdrav Nazdar byl zaveden namísto smekání a starých pozdravů. Heslo „**Tužme se**“ navrhl Miroslav Tyrš, heslo vystihuje účel spolku.¹⁷

Postupně vznikají i jiné jednoty, další takovou po Tělocvičné jednotě pražské byl Sokol Jaroměř. V roce 1862 byly založeny další sokolské jednoty, např. Brno, Dvůr Králové, Jičín, Kolín, Kutná Hora, Nová Paka, Příbram, Turnov, Železný Brod. Sokolské hnutí se šířilo velmi rychle a jeho

¹⁵ NOVOTNÝ, Jan. *Sokol v životě národa*. Zlín: Grafia, s. p., 1990, s. 13.

¹⁶ NOVOTNÝ, Jan. *Sokol v životě národa*. Zlín: Grafia, s. p., 1990, s. 15.

¹⁷ HAVLÍČEK, Věnceslav. *SOKOLSTVO jeho myšlenka, organisace a vývoj*. Praha: nakladatelství Československé obce sokolské, 1948, s. 9.

rozmach inspiroval i další slovanské národy rakousko- uherské říše a české komunity v zahraničí. Krátce nato se Sokol šíří do celého světa.

Počátkem Sokola bylo seznámení hlavních zakladatelů, kterými byli Miroslav Tyrš a Jindřich Fügner. Miroslav Tyrš a Jindřich Fügner se seznámili v myslivně Na Králi u obce Svatá na Křivoklátsku v roce 1860.¹⁸ Oba byli považováni za stoupence svobody a rovnoprávnosti a ve svých vystoupeních často odmítali sociální a národnostní útlak. Byli přesvědčeni o tom, že všechny utiskované národy v Rakousku - Uhersku mohou dosáhnout na politickou svéprávnost cestou důsledných konstitučních a demokratických reforem. Tělovýchova pro ně byla nejen prostředkem k fyzickému a duševnímu zotavení těla, ale především prostředkem k zmobilizování širokých vrstev národa do národněemancipačního hnutí. Právě morální hodnoty Sokola, které mu vštípili Tyrš a Fügner a mezi které patřila láska k pravdě, čest, vlastenectví a úcta k lidské osobnosti, byly hlavními myšlenkami, které vadily totalitním režimům v českých zemích.

Na ustavující schůzi bylo dohodnuto, že se cvičením se začne hned v březnu, bylo potřeba sehnat tělocvičnu s nářadím a získat cvičitele. Z potřeby získat finanční prostředky se konalo několik valných hromad, na kterých byl odsouhlasen kromě placení jednorázového vkladu 10 zlatých také roční příspěvek ve výši 5 zlatých. Vlastní činnost byla zahájena 5. března 1862 za účasti asi 60 cvičenců a 10 cvičitelů. Zájem o členství rostl však velmi rychle a bylo potřeba vytvořit rozvrh, který vešel v platnost v dubnu 1862. Problémem pro cvičitele bylo, že neměli odkud čerpat poznatky, veškerá literatura byla v němčině, proto výbor ustanovil komisi pro české tělocvičné názvosloví, jejímž členem byl i K. J. Erben. Hlavní slovo měl však M. Tyrš, který se tímto problémem zabýval již delší dobu. V červenci 1862 vyšlo tiskem **české tělocvičné názvosloví**.¹⁹

Bylo potřeba řídit práci Sokola. Stálý nárůst členů si vyžádal zásadnější řešení v organizaci a řízení cvičitelské práce. 13. května byl M. Tyrš zvolen

¹⁸ NOVOTNÝ, Jan. *Sokol v životě národa*. Zlín: Grafia, s. p., 1990, s. 5.

¹⁹ HAVLÍČEK, Věnceslav. *Kdo je Miroslav Tyrš*. Praha: Orbis, 1947. str. 14.

náčelníkem jednoty s odměnou 400 zlatých ročně. Byly zavedeny nové funkce „*cvičitelských pomahatelů*“, vypracován **jednací a domácí řád jednoty**, které upevňovaly vnitřní život i kázeň. Uvnitř Sokola došlo však k rozporu, na jedné straně byli členové, kteří vstupovali jen kvůli politické angažovanosti, a na straně druhé ti, kteří usilovali o společný cíl: národní rovnoprávnost a svěbytnost.

Fügner měl velké obavy z otevřených politický projevů jak na výletech, tak i na slavnostech, které Sokol pořádal. Proto po odsouzení J. Grégra za tiskové delikty prosadil odstoupení výboru a vyhlášení nových voleb, které byly vypsány na 19. července. Ve volbách zvítězila frakce v čele s Fügnerem, Tyršem a E. Grégrem, která kladla důraz na celonárodní poslání Sokola.

Problémy nastaly na jaře 1863, kdy Sokol dostal výpověď z doposud užívané tělocvičny, která se nacházela v budově „Apolla“ v Ječné ulici v Praze.²⁰ Se sháněním nových prostor byl velký problém, který vyřešil sám starosta Fügner, a to zakoupením pozemku se zahradou, kde nechal vystavět tělocvičnu a na základě smlouvy zde umožnil Sokolu provádět cvičení. Budovu tělocvičny projektoval **Vojtěch Ignác Ullmann** v novorenesančním slohu.²¹ Na stavbě nové tělocvičny se podílelo velké množství cvičenců a nová budova náležela k nejlepším tělocvičným objektům v Evropě.

Sokol nebyl jen organizací pořádající tělocvičné akce, vedle pravidelných cvičení a výletů pořádal Sokol Pražský také společenské zábavy. Do povědomí vstoupily především sokolské **šibřinky**²², jejichž iniciátorem byl J. Fügner. Prvně se šibřinky uskutečnily 25. února 1865 v tělocvičně pražské jednoty.

Konec roku 1865 se stal pro Sokol velmi nepříznivým obdobím. **15. listopadu 1865**²³ zemřel jeho první starosta Jindřich Fügner na otravu krve po krátké nemoci. Organizace pohřbu odpovídala jeho společenské

²⁰ NOVOTNÝ, Jan. *Sokol v životě národa*. Zlín: Grafia, s. p., 1990, s. 17.

²¹ NOVOTNÝ, Jan. *Sokol v životě národa*. Zlín: Grafia, s. p., 1990, s. 18.

²² Šibřinky= svérázná forma maškarního bálu.

²³ PELIKÁN, Jan. *O Sokole*. Praha: knihtiskárna, 1920, s. 25.

autoritě. Jeho ostatky byly tři dny vystaveny v jím vybudované tělocvičně a po 3 dny (i noci) byly stráženy čestnou stráží dvanácti krojovaných sokolů se smutečními odznaky.

Po Fügnerově smrti nastala nová situace, která přinesla řadu problémů. Jako první bylo třeba dořešit financování tělocvičny, na kterou si bývalý starosta půjčil poměrně velkou sumu. Bylo potřeba tělocvičnu odkoupit. Novým starostou byl 7. ledna 1866 zvolen **Petr M. Fischer**, jemuž se podařilo sehnat obnos 64 800 zlatých, poté tělocvična byla skutečně odkoupena a 18. srpna 1866 přepsána do vlastnictví Sokola. Půjčky jednota umořovala však velmi pomalu.

V tomto okamžiku do vývoje zasahují prusko- rakouské války. Členové Sokola byli odhodláni zapojit se do bojů této války, požádali proto úřady o povolení výcviku ve zbraní a nabídli vytvoření sokolského dobrovolnického sboru na ochranu vlasti. Úřady, především policejní ředitelství, k Sokolu nedůvěřivé, vidělo za tímto počínáním politické pikle. Byl oceněn postoj spolku, nicméně nebylo povoleno vytvoření sboru. Toto počínání mělo za následek, že rodiče začali vyškrtávat z jednoty své syny z obavy, že se budou účastnit války. Členská základna tak v roce 1866 citelně prořídla. Po vyhlášení válečného stavu 22. června vpadla pruská armáda ihned do Čech. Sokol byl jediným spolkem, který během okupace udržoval alespoň omezenou činnost. I přes neschválení nabídky Sokola k obraně vlasti zavedl Sokol branný výcvik, který byl schválen v roce 1867 na valné hromadě. Tento výcvik však neměl narušit dosavadní charakter sokolských jednot a soustavu cvičení. Po porážce Rakouska došlo k událostem, které se přímo týkaly i Sokola. Během první poloviny r. 1867 dochází k rakousko - uherskému vyrovnání, kterým se habsburská monarchie přeměňuje v dualistický státní útvar. Přijetí dualismu podnítilo v českém prostředí akce, jež od protestních projevů přerostly záhy v masové národněpolitické hnutí demokratizačního charakteru. K demonstracím byla využita jakákoliv příležitost. V tomto pohybu náleželo místo také sokolskému hnutí. Určité změny přinesl nový **spolkový a shromažďovací**

zákon z 15. listopadu 1867.²⁴ Tento zákon spolkovou činnost do značné míry uvolňoval. Ihned poté byl svolán výbor, který pozměnil stanovy v souladu s novým zákonem. Pozměněné stanovy byly předány českému místodržitelství, které je 2. února beze změn potvrdilo. Sokol jako celek získal některá oprávnění a výhody, např. mohl přijímat vedle členů zakládajících a cvičících také členy přispívající, kteří mohli o něco zlepšit finanční poměry spolku. Sokol mohl také rozšířit svoji činnost, a to tak, že k dosavadní činnosti byl zařazen výcvik ve střelbě, plavání, veslování, mohl také pořádat veřejné přednášky, besedy a společenské zábavy. Rozšíření práv se zdálo být cestou ke sjednocení sokolského hnutí pod ústřední vedení. Jedním z dalších bezesporu významných práv bylo právo volného nakládání s majetkem či právo uzavírání půjček bez úředního povolení, to bylo především významné s ohledem na problémy, se kterými se Pražský Sokol potýkal při zajišťování prostředků pro výkup tělocvičny. Dalším důležitým počinem bylo **zrušení policejní dozoru nad činností jednoty**.

Brzy se však ukázalo, že ani nová privilegia nejsou cestou ke sjednocení sokolského hnutí. V říjnu 1867 Tyrš vystoupil s požadavkem uspořádat **sjezd sokolských jednot**, který se měl konat 28. – 29. června. Autorem a organizátorem celého sletu byl Tyrš, který se energicky pustil do příprav se svými stoupenci, ale stejně jako roku 1863 zasáhly rakouské úřady, které sjezd zakázaly. V omezeném rozsahu mohl Sokol Pražský uspořádat veřejné cvičení. Zákaz byl zdůvodněn tím, „že *jednota jazyka a národnosti proklamovaná v návrhu ústředního spolku sokolských jednot nemá nic společného s tělocvičnými účely*.“²⁵ Někteří členové chtěli uspořádat alespoň povolené cvičení, Tyrš ovšem celou akci odvolal. Úřady se v této době snažily ztížit podmínky pro sokolské výlety, které sloužily k propagaci sokolského hnutí a dále také k podpoře vlastenectví a národního sebevědomí. 3. července 1868 byly sokolské výlety pražským policejním ředitelstvím označeny za „*veřejné průvody*“, tím pádem se na ně vztahovala **ohlašovací povinnost**. Sokol tedy musel před každým výletem žádat o povolení nejen v místě, ze kterého vyjde, ale i v místě, ve kterém je cíl

²⁴ NOVOTNÝ, Jan. *Sokol v životě národa*. Zlín: Grafia, s. p., 1990, s. 27.

²⁵ NOVOTNÝ, Jan. *Sokol v životě národa*. Zlín: Grafia, s. p., 1990, s. 28.

výletu. Současný starosta, kterým byl nakladatel a majitel tiskárny **Bedřich Stýblo**, podal proti policejnímu výnosu stížnost. V době řešení stížnosti bylo pořádání spolkových výletů zrušeno.

Opětovně se Sokol dostává pod policejní dozor. Stává se tak po 11. říjnu 1868, kdy došlo k dělnickým demonstracím a nad Prahou byl vyhlášen výjimečný stav, který trval až do konce dubna 1869. Řada vedoucích představitelů se aktivně účastnila politického života, např. Tyrš předsedal táborech mladé části Omladiny v Praze na Letné. Tyrš společně s E. Grégrem měl nemalý podíl na založení mladočeského spolku „**Slovanská lípa**“, který již podle názvu byl revolučním. Krátce po svém založení byl spolek úředně rozpuštěn a proti výboru, ve kterém se nacházeli členové Sokola, bylo zahájeno policejní vyšetřování. Dochází k řadě povstání proti dualismu, jedno z nich se konalo u příležitosti odhalení pomníku nad hrobem někdejšího starosty Jindřicha Fügnera na Olšanech 18. července 1869²⁶, které bylo připraveno cílevědomě jako celonárodní slavnost. Průvodu se zúčastnily všechny pražské kulturní, umělecké, řemeslnické spolky a velká řada dalších.

Z důvodu rostoucího počtu jednot bylo potřeba ustanovit vyšší organizační celky, kterými se staly sokolské **župy**.²⁷ První župa byla zřízena v roce 1884 a další následovaly v krátké době poté. O tři roky později jich existovalo již devět a v roce 1889 se sokolské župy dokonce již sdružily v **Českou obec sokolskou**. V té době bylo v Čechách 229 jednot s 24 268 členy.²⁸ Na Moravě vzniklo v roce 1892 pět sokolských žup, které se sdružily v Moravsko-slezskou obec sokolskou. V porovnání s rokem 1868 stoupl počet jednot o 100%, podobný růst zaznamenala i členský základna. Z neúplných záznamů, které o Sokolu jsou, se dozvídáme, že počátkem 70. let měl Sokol přes 11 000 členů.

²⁶ NOVOTNÝ, Jan. *Sokol v životě národa*. Zlín: Grafia, s. p., 1990, s. 29.

²⁷ Župa= administrativní nebo územně správní celek

²⁸ VEJSKAL, Oldřich E. *Drobná plastika tělocvičných organizací. Díl první: Sokolské medaile, plakety a jiné drobné plastiky*. Praha: Česká společnost přátel drobné plastiky, 2002, s. 5.

Sokol není jen mužskou záležitostí. Se cvičením začali jako první muži, ale z Tyršova podnětu i přes značné předsudky byl 29. listopadu 1869 založen **Tělocvičný spolek paní a dívek pražských**, jehož první starostkou se stala Sofie Podlipská a první náčelnicí Klemeňa Hanušová, která byla přední průkopnicí ženského tělocviku u nás a současně zastávala funkci vedoucí cvičitelky až do roku 1896.²⁹ Tyrš se zasazoval o to, aby tento spolek byl veden vždy a zásadně jen ženami.

Další nepříjemná situace pro rozvoj Sokola přichází v roce **1869**. U Tyrše propuká nervová choroba, k níž měl určité dispozice už od mládí; na jejím základě opouští svoji práci. Po jistém ústupu nemoci se vrací zpět s projektem ústředního **časopisu**, který začal vycházet v lednu 1871 pod názvem „**Sokol**“. Autory byli členové cvičitelského sboru Sokola Pražského, jejich role, stejně tak jako role časopisu, byla o to důležitější, protože rakouské úřady nadále bránily snahám vytvořit celonárodní sokolské ústředí.

Nepříznivý vývoj během sedmdesátých let přináší úbytek jednot i členů Sokola. Především hospodářské a politické poměry nejvíce dopadají na sokolské hnutí na venkově. Řada členů opouští Sokol, dochází proto k rušení sokolských jednot nebo k jejich přeměně na hasičský spolek. Počet jednot rok od roku klesal, v roce 1875 zbylo v Čechách z původních 128 pouhých 72 jednot a z nich 22 věnujících se hasičství. Nejstabilnější složkou zůstával Pražský Sokol, ale ani jemu se krize nevyhnula. V letech 1873 – 1879 poklesl počet členů o třetinu a do jeho života zasáhly i politické neshody, snižoval se počet předplatitelů časopisu, což vedlo k zastavení vydávání časopisu v roce 1876, a to především z finančních důvodů. Dalším zásahem do vývoje Sokola je nepřítomnost Tyrše, který je ze své pozice bezmála na tři roky vyřazen kvůli dalšímu náporu své nemoci. Sokol však tuto nemalou krizi překonal, a to především díky novému starostovi, kterým byl v roce 1872 zvolen JUDr. **Tomáš Černý**, pracující v Sokolu od jeho počátků.³⁰ I v těchto nepříznivých podmínkách udržovali

²⁹ NOVOTNÝ, Jan. *Sokol v životě národa*. Zlín: Grafia, s. p., 1990, s. 29.

³⁰ NOVOTNÝ, Jan. *Sokol v životě národa*. Zlín: Grafia, s. p., 1990, s. 32.

pražští sokolové pravidelná cvičení a pořádali výlety. Jednota také přišla s novinkou, v roce 1873 zavedla každoroční **závodnická cvičení**, jejichž základem bylo cvičení na nářadí.

Přelom sedmdesátých a osmdesátých let přináší nový vzestup, a tak především díky ústupu hospodářské krize a aktivizaci české politiky dochází k oživení veřejného života. Po předcházejícím úbytku členů v Sokolu se opět zaplňují uvolněná místa. V roce 1882 měl Sokol Pražský už opět na 800 členů.³¹ O dalším vzestupu Sokola svědčí i to, že v krátkém rozmezí tří let vzniklo v Čechách a na Moravě 16 nových jednot a část těch, které byly zrušeny, obnovila svoji činnost. Nárůst počtu nových členů, finanční zotavení a celkové oživení přispělo k tomu, že byl od roku 1881 opětovně vydáván časopis Sokol, jehož vliv se stal velmi patrným. Sokol se obnovuje nejen ve městech, ale i na venkově, kde jsou pořádány schůzky a sjezdy jednot, z nichž se zachovala pro dnešní badatele řada zápisů, usnesení a zajímavých materiálů. Z dobových zápisů vyplývá na povrch např. opětovný spor mezi sokoly a hasiči, který vyřešil Tyrš, když se vyslovil pro „*úplné oddělení spolků hasičských a sokolských*“ a znovu vyzval, aby se sokolské jednoty vrátily ke své původní činnosti. V průběhu osmdesátých let došlo k úplnému osamostatnění obou jednot.

Po krizi Sokol opětovně ožíval a blížilo se dvacáté výročí od založení pražské jednoty, která celému hnutí položila základy.³² Oslava dvacetiletého trvání se měla stát záležitostí celého sokolského hnutí. Datem k uspořádání jubilejní slavnosti se stal 18. červen 1882, kdy se konal **první sokolský slet**.³³ Po dlouhých spekulacích nad tím, kde uskutečnit tak velkou akci, byl vybrán Střelecký ostrov v Praze. Dobové záznamy vždy popisují působivý průvod, v jehož čele jel M. Tyrš na koni, a také reprezentativní účast, konkrétně 1600 sokolů v kroji ze 76 jednot. Sletu se zúčastnili nejen čeští sokolové, ale také sokolové chorvatští, slovinští a sokolové z Vídně a z Ameriky. Cvičenci měli jednotný úbor, který se skládal z „*bílého*,

³¹ NOVOTNÝ, Jan. *Sokol v životě národa*. Zlín: Grafia, s. p., 1990, s. 34.

³² NOVOTNÝ, Jan. *Sokol v životě národa*. Zlín: Grafia, s. p., 1990, s. 33.

³³ HAVLÍČEK, Věnceslav. *SOKOLSTVO jeho myšlenka, organisace a vývoj*. Praha: nakladatelství Československé obce sokolské, 1948, s. 49.

červeně lemovaného a mírně vystřiženého trika bez rukávů, z šedých spodků, úzkého řemene a kožených střevíců“.³⁴ Přípravy sletu byly velmi náročné, proto se ustavilo na deset odborů, které se na těchto pracích podílely, především zajišťovaly dostatečné množství nářadí ke cvičení, zařizovaly prostory pro převlékání cvičenců, ubytování apod. Výbor Pražského Sokola podal žádost o povolení na policejní ředitelství, které bylo tentokrát velmi shovívavé a potvrdilo program sletu v plném rozsahu. Přípravy probíhaly téměř celý rok, avšak nepříznivé počasí vyvolávalo velké obavy o zdárné uspořádání. Celou první polovinu června roku 1882 bylo počasí studené a deštivé, v den konání sletu ovšem nad Prahou vysvitlo slunce. 18. červen začal vzpomínkovou tryznou nad hrobem prvního starosty Sokola Pražského, Jindřicha Fügnera, poté následoval průvod, který vyšel ze seřadiště na nádvoří české techniky směrem ke Střeleckému ostrovu. Sokolové vpochovali na cvičišti, načež následoval proslov E. Grégra, který vyzdvihl odkaz J. Fügnera a působení M. Tyrše.³⁵ Po skončení cvičení se na Střeleckém ostrově konala sokolská zábava s ohňostroji a velkolepá slavnost byla ukončena druhý den, kdy bylo proneseno mnoho přípitků ke zdaru prvního sokolského sletu, ovšem nikdo netušil, že na další sokolský slet si budou muset účastníci počkat devět let. První všesokolský slet a sjezd měly v české společnosti mimořádný ohlas a pro sokolské hnutí byly impulzem k další činnosti.

Osmdesátá léta přinášejí nový směr vývoje. Tyrš byl v roce 1881 jmenován soukromým docentem na české technice a v roce 1883 mimořádným profesorem dějin umění, což ovšem mělo jednu podmínku, musel se vzdát činnosti v Sokole. Po dlouhém rozmyšlení se Tyrš v roce 1884 rozloučil s výborem a poté v časopise Sokol vydal prohlášení o svém odchodu z funkce náčelníka.³⁶ Dlouho však roli profesora nevykonával, celkové vyčerpání dopomohlo opětovnému zhoršení jeho zdravotního stavu. Na doporučení lékařů se Tyrš odebral do Tyrolských Alp, kde trávil poslední dny svého života. 8. srpna 1884 byl Tyrš spatřen naposledy před

³⁴ NOVOTNÝ, Jan. *Sokol v životě národa*. Zlín: Grafia, s. p., 1990, s. 34.

³⁵ NOVOTNÝ, Jan. *Sokol v životě národa*. Zlín: Grafia, s. p., 1990, s. 37.

³⁶ NOVOTNÝ, Jan. *Sokol v životě národa*. Zlín: Grafia, s. p., 1990, s. 38.

svoji každodenní procházkou, které podnikal po okolí. Jeho tělo bylo nalezeno 21. srpna u břehu řeky Aachy, následně byly 9. listopadu 1884 Tyršovy ostatky slavnostně pohřbeny do hrobu Jindřicha Fügnera na Olšanských hřbitovech.³⁷

I po Tyršově smrti Sokol zaznamenává nárůst počtu členů i jednot, během tří let vzniklo na padesát nových. Stále více byla pocíťována nutnost společné organizace, proto byly podle Tyršova projektu roku 1884 zakládány **sokolské župy**, které ve svém regionu sdružovaly jednoty za účelem spolupráce a vzájemné pomoci. Tato župní organizace, která se v následujících letech rozrůstala, přispěla ke zlepšení spolupráce, ke koordinaci cvičitelů, ke společným veřejným cvičením i ke společenskému vzestupu hnutí.

V následujícím období mají na vývoj v Sokole vliv úřady. V roce 1887 Sokol Pražský oslavil dvacáté páté výročí svého založení a k této příležitosti se chystalo uspořádání druhého všesokolského sletu, avšak rakouské úřady opět zasáhly do dění. Podařilo se shromáždit na jedenáct tisíc zlatých k částečnému pokrytí nákladů. Přihlášeno bylo na pět tisíc členů, kteří měli vystoupit na cvičeních během dvou dnů, ale ve chvílích, kdy Sokol zahajoval práce na přípravách cvičiště, zakročily rakouské úřady, které trvaly na omezení programu sletu. Na tyto požadavky organizátoři odmítli přistoupit a raději slet spojený s jubilejními oslavami odvolali.³⁸ V roce 1888 po složitých jednáních české zemské místodržitelství schválilo stanovy České obce sokolské, která se ustavila na valné hromadě svolané do Prahy na 24. března 1889, kde byl zvolen novým starostou Jan Podlipný, náčelníkem, Tyršovým nástupcem, František Čížek a jednatelem Josef Scheiner, který se také ujal redakce časopisu Sokol.

19. století je dobou, kdy vznikají nové spolky. Dochází ke společenské diferenciaci, vznikají i další spolky a organizace jak sportovní, tak tělocvičné, organizované na základech stranických (1897 založení Dělnické tělocvičné jednoty) nebo konfesijních (1909 založen Orel, který sloužil

³⁷ HAVLÍČEK, Věnceslav. *Kdo je Miroslav Tyrš*. Praha: Orbis, 1947. str. 37.

³⁸ NOVOTNÝ, Jan. *Sokol v životě národa*. Zlín: Grafia, s. p., 1990, s. 39.

mravní a tělesné výchově katolíků)³⁹. Nespornou výhodou Sokola bylo především to, že měl již v této době jednotnou a provázanou organizační strukturu, počínaje jednotami, přes župy až ke vznikajícímu celonárodnímu ústředí. Tento vývoj dovršilo ustavení **Svazu československého sokolstva**⁴⁰, který od roku 1896 sdružoval župy v Čechách, na Moravě a ve Slezsku a v Dolním Rakousku. Sokolské hnutí upevnilo své postavení i u ostatních slovanských národů za hranicemi Rakouska – Uherska, proto na základě toho v roce 1908 vzniklo nové ústředí pod názvem **Svaz slovanského sokolstva**⁴¹, se sídlem v Praze, ke kterému se po Chorvatech a Slovincích připojily také sokolské organizace v Polsku, Srbsku, Bulharsku a v roce 1912 také Sokolské organizace v Rusku.⁴² Obtížný vývoj byl na Slovensku, kam sokolské hnutí proniká až po vzniku Československé republiky.

Sokol se v následujících letech držel stále idejí, které zavedli jeho zakladatelé, tedy idejí o „*hnutí založeném na demokratických principech občanské svobody, rovnosti, bratrství a na čínorodém vlastenectví.*“⁴³ Tyto ideály provázely Sokol i v dalším vývoji. Sokolové se na základě myšlenky „*národní svobody a státní samostatnosti*“ účastnili jak první, tak i druhé světové války, kde řada sokolů položila za tyto ideje život.

Sokol nadále prohlubuje svoji činnost. V roce 1906 se starostou České obce sokolské stal někdejší jednatel Josef Scheiner. Sokolstvo nadále rozvíjelo svoji činnost, podnikalo řadu výletů a zájezdů, na základě kterých rozvíjelo styky se sokolstvem mimo české země. Tělocvičná činnost se prohlubovala zakládáním nových cvičitelských škol, cvičebních oborů, ve větší míře začínaly cvičit také ženy a rostl počet cvičenců v dorosteneckém věku.

³⁹ Orel těžiště své práce spatřoval spíše ve zdravotním významu tělesné výchovy před sportovními aktivitami. Svě členy vychovával k mravním hodnotám ve smyslu křesťanského životního názoru a k čistému vlastenectví.

⁴⁰ NOVOTNÝ, Jan. *Sokol v životě národa*. Zlín: Grafia, s. p., 1990, s. 39.

⁴¹ HAVLÍČEK, Věnceslav. *SOKOLSTVO jeho myšlenka, organisace a vývoj*. Praha: nakladatelství Československé obce sokolské, 1948, s. 51.

⁴² NOVOTNÝ, Jan. *Sokol v životě národa*. Zlín: Grafia, s. p., 1990, s. 40.

⁴³ Tamtéž.

Sokolstvo vstoupilo do **Mezinárodní evropské tělocvičné unie** ⁴⁴ a účastnilo se jejích závodů, na kterých získalo řadu úspěchů a ocenění. České obci sokolské se dostalo pocty od Mezinárodního olympijského výboru, když obdržela čestný pohár za zásluhy o tělesnou výchovu.

Následný vývoj České obce sokolské je spjat s událostmi týkajícími se první světové války. Sokolstvo po celém světě vstupovalo do dobrovolnických organizací, které pomáhaly raněným nebo se zapojovaly do odboje. V Praze spolupracoval starosta ČOS Dr. Scheiner s T. G. Masarykem, E. Benešem a dalšími na organizaci odboje v Mafii, v roce 1915 byl však starosta zatčen a ČOS i Svaz slovanského sokolstva byly rozpuštěny.⁴⁵ Následovaly další sankce, bylo zastaveno vydávání sokolských časopisů, zabaveny knihy, řada sokolů byla uvězněna a někteří z nich popraveni. I přesto, že byli členové povoláni k vojenské službě, sokolské vedení stále tajně pracovalo. V zajateckých táborech vznikaly sokolské jednoty, ze kterých později vznikla naše první armáda nesoucí název **legie**. Členové legií, tedy sokolové, měli výhody především ve fyzické vytrvalosti.

Sokolové byli důležitým článkem armády. Sokolstvo bylo jednou ze základních složek československých legií a tvořilo základ československé domácí armády, starosta ČOS dr. Scheiner se stal prvním generalisimem. Kromě tzv. **národních stráží** sokolstvo vytvořilo čtyři dobrovolnické pluky legionářské armády pod názvem „**Stráže svobody**“ a později také pět dobrovolnických sokolských praporů.⁴⁶ Tyto prapory se účastnily bojů o Těšínsko a obrany Slovenska během maďarského vpádu roku 1919, kde nejvýznamnější roli sehrály „Stráže svobody“ při hájení Bratislavy. Sokolové byli oporou jak prezidentu Masarykovi, tak následně i prezidentu Benešovi, mimochodem oba politikové byli členy Sokola. Po zřízení samostatného československého státu a skončení války byla

⁴⁴ HAVLÍČEK, Věnceslav. *SOKOLSTVO jeho myšlenka, organisace a vývoj*. Praha: nakladatelství Československé obce sokolské, 1948, s. 53.

⁴⁵ VEJSKAL, Oldřich. *Sokolské medaile, plakety a jiné drobné plastiky*. Praha: česká společnost přátel drobné plastiky v Praze Tělocvičná Jednota Sokol Michle, 2002, s. 5.

⁴⁶ HAVLÍČEK, Věnceslav. *SOKOLSTVO jeho myšlenka, organisace a vývoj*. Praha: nakladatelství Československé obce sokolské, 1948, s. 57.

29. října 1918⁴⁷ ČOS obnovena pod názvem Československá obec sokolská. Sdružovala sokolské jednoty a župy také na Slovensku, kde vznikaly nové jednoty.

Necelé dva roky po válce Sokol uspořádal i přes varování vlády **všesokolský slet**, v pořadí již sedmý. Jak uvádějí prameny, slet byl především morální podporou: „*národ, vyvedený z poválečného chaosu, získal sebedůvěru a svět se přesvědčil, že v srdci Evropy se zrodil zdravý a kulturně i hospodářsky vyspělý nový stát, spravovaný humanitní demokracií, ukázněný a spořádaný.*“⁴⁸

Období mezi světovými válkami je pro Sokol obdobím „**zlatého věku**“. Sokolské řady vytrvale rostly, v roce 1937 počet členů stoupl na 800 000, vznikaly nové obory činnosti, cvičení v tělocvičnách bylo doplňováno řadou dalších sportů. Kromě pravidelného cvičení se pořádaly různé soutěže, veřejná vystoupení, akademie, kulturní besedy, šibřinky, výlety, zájezdy do ciziny, tábory mládeže, divadelní a loutková představení, hudební a pěvecké koncerty, přednášky, výstavy, vydávala se řada časopisů a příruček. Pro vzdělávání cvičitelů vznikaly odborné školy, v některých z těchto vzdělávacích oborů přednášel i prezident E. Beneš. V Praze byl v této době vybudován ústřední sokolský dům, který nesl název „Tyršův dům“. Byl využíván především pro cvičitelské školy, kanceláře a sokolské muzeum. Po celé republice vznikalo velké množství sokoloven, hřišť, koupališť apod.

V roce 1931 zemřel dosavadní starosta obce sokolské Scheiner a na jeho místo byl zvolen Stanislav Bukovský. Současně s novým starostou byl ustanoven i náčelník, jímž se stal Miroslav Klinger. Ve třicátých letech sokolští závodníci reprezentovali ČOS na různých místech nejen v republice, ale i v zahraničí, kde se účastnili závodů Mezinárodní tělocvičné federace a také olympijských her, a to jak ve sportech družstev, tak jednotlivců. Jmenujme např. **Jana Gajdoše** či **Vlastu Děkanovou**, kteří

⁴⁷ VEJSKAL, Oldřich. *Sokolské medaile, plakety a jiné drobné plastiky*. Praha: česká společnost přátel drobné plastiky v Praze Tělocvičná Jednota Sokol Michle, 2002, s. 5.

⁴⁸ HAVLÍČEK, Věnceslav. *SOKOLSTVO jeho myšlenka, organisace a vývoj*. Praha: nakladatelství Československé obce sokolské, 1948, s. 58.

se stali přeborníky světa v tělocviku. Prvních olympijských her se ČOS zúčastnila v roce 1920 v Antverpách, kde se družstvo umístilo na 4. místě.⁴⁹ ČOS vypravovala velkou řadu zájezdů do vlasti, aby „šířila a prohloubila bratrské a přátelské vztahy“. Vrcholnými akcemi však byly **všesokolské slety**, které se od roku 1895 konaly na strahovské pláni.

Desátý jubilejní slet připadl na rok **1938**. Slet byl doprovázen velkým napětím z ohrožení a vpádu německých vojsk. Nálada přesně předurčovala skutečnou historickou situaci, neboť necelé dva měsíce po skončení sletu byla vyhlášena mobilizace. Je možné konstatovat, že v předvečer druhé světové války byl Sokol největší civilní organizací, která byla připravena na obranu republiky. Po mnichovském diktátu a odstoupení území se zábor dotkl dvaceti šesti žup z celkového počtu padesáti. Na Slovensku fašistická vláda již v prosinci 1938 Sokol rozpustila a veškerý jeho majetek byl předán Hlinkovým gardám.⁵⁰ Po okupaci Československa se sokolové zapojili do odbojové činnosti, na kterou se již připravovali a měli zastoupení ve všech rezistenčních skupinách, které se v té době ustavily. Sokol současně vybudoval vlastní organizaci s názvem **OSVO** – Obec sokolská v odboji a po roce 1941 vznikla organizace „**Jindra**“, ve které sokolové zastávali významné funkce⁵¹. V červenci 1940 došlo ke změně činovníků, protože se stali režimu nepohodlnými. Novým starostou se stal Josef Truhlář a náčelníkem Augustin Pechlát, ale i oni se zapojovali do činnosti odbojových organizací a soustředily se u nich nitky odboje. Během okupace docházelo k častým změnám ve vedení Sokola, protože řada činovníků končila v koncentračních táborech či na popravišti. Z podnětu K. H. Franka byla Sokolu zastavena činnost 12. dubna 1941 a zcela rozpuštěn byl 8. října 1941. Německou argumentací se stalo, jak uvádí vyhlásovací dekret: „*sokolská organizace stala se shromaždištěm otevřeného i tajného odporu proti říši*“.⁵² Sokolský majetek byl zabaven, rozkraden a záměrně ničen.

⁴⁹ HAVLÍČEK, Věnceslav. *SOKOLSTVO jeho myšlenka, organisace a vývoj*. Praha: nakladatelství Československé obce sokolské, 1948, s. 61.

⁵⁰ VEJSKAL, Oldřich. *Sokolské medaile, plakety a jiné drobné plastiky*. Praha: česká společnost přátel drobné plastiky v Praze Tělocvičná Jednota Sokol Michle, 2002, s. 6.

⁵¹ Tamtéž, s. 6.

⁵² HAVLÍČEK, Věnceslav. *SOKOLSTVO jeho myšlenka, organisace a vývoj*. Praha: nakladatelství Československé obce sokolské, 1948, s. 64.

Drtivá většina představitelů ČOS, žup i význačných jednot byla pozatýkána a deportována do koncentračních táborů, z nich největší počet do Osvětimi.⁵³ Za zatčené či popravené stále nastupovali noví členové, kteří byli činnými především ve skupině Jindra, podíleli se na přípravách atentátu na Heydricha či následné ochraně parašutistů. Některým členům se podařilo uprchnout do zahraničí, kde vstupovali do armád především ve Francii, Anglii ale i v tehdejší Sovětském svazu. Sokolové letci zakládali v Anglii i sokolské jednoty, které podporovaly všemi silami činnost pro obnovení Československé republiky.

Po skončení války ČOS obnovila svoji činnost. Zpočátku však především počítala oběti, jejichž počet dnes nelze přesně vyčíslit. Podle neúplných zpráv bylo v koncentračních táborech popraveno 1 212 sokolů, 2 176 bylo umučeno, vězněno jich bylo 11 611, řada dalších padla během Slovenské národního povstání či na barikádách při povstání Pražském.⁵⁴ Nejen ztráty na životech, ale i finanční ztráty byly těžkou ranou pro ČOS, ztráty byly vyčísleny na 51 milionů korun. Zahájení činnosti v obnovené republice se samozřejmě neobešlo bez vzpomínkové trizny za sokolské oběti. Sokol začínal znovu, téměř od začátku, převážně s novými lidmi a stál před nelehkým úkolem. Bylo zapotřebí znovu vybudovat organizační síť, získat zpět a opravit tělocvičny a sokolovny i Tyršův dům, který byl střediskem ČOS. První schůze představitelů Československé obce sokolské se konala 30. června 1945 a nové předsednictvo bylo ustanoveno 22. července 1945. Na schůzi bylo rozhodnuto, že Sokol zahájí samostatnou činnost 1. ledna 1946⁵⁵ a přistoupí k přípravám **jedenáctého všesokolského sletu**, který byl stanoven na rok **1948**. 16. listopadu 1946 byl založen **Československý tělovýchovný svaz**, který sdružoval všechny tělovýchovné a sportovní organizace federativně, tedy tak, že si každá zachovávala svoji samostatnost. Počet sokolů rostl, a tak v roce 1947 bylo přes 1 milion sokolů

⁵³ HAVLÍČEK, Věnceslav. *SOKOLSTVO jeho myšlenka, organisace a vývoj*. Praha: nakladatelství Československé obce sokolské, 1948, s. 64.

⁵⁴ VEJSKAL, Oldřich. *Sokolské medaile, plakety a jiné drobné plastiky*. Praha: česká společnost přátel drobné plastiky v Praze Tělocvičná Jednota Sokol Michle, 2002, s. 6

⁵⁵ HAVLÍČEK, Věnceslav. *SOKOLSTVO jeho myšlenka, organisace a vývoj*. Praha: nakladatelství Československé obce sokolské, 1948, s. 66.

sdužených v 3 596 jednotách. 25. – 28. října 1947 se uskutečnil **VIII. valný sjezd**⁵⁶, který formuloval stanoviska Sokola k základním otázkám nové doby.

Stejně jako v politice celé země se dalším zásadním zlomem pro vývoj Sokola stal rok 1948. Během následujících let vlády komunistů můžeme vývoj Sokola označit za stagnující a od roku 1952 Sokol přestává de facto existovat. Po roce 1945 komunisté začali prosazovat sjednocení veškeré tělovýchovy do jediné organizace a uplatňovat tělovýchovné metody, které se používaly v SSSR. Komunistická strana začala do vedení Sokola dosazovat své členy, aby mohla kontrolovat jeho činnost, a současně byl ustaven Ústřední národní tělovýchovný výbor (ÚNTV). Sokol se svou více jak milionovou základnou představoval pro komunistickou stranu silného politického protivníka. 9. února 1948 byly proto Komunistickou stranou Československa vydány pokyny pro tvoření a práci **akčních výborů**⁵⁷ sokolských jednot a žup, které měly za úkol odstranit ze Sokola všechny nevyhovující členy, tedy: „*všechny živly reakčního smýšlení*“.⁵⁸ Během svého působení, tj. za několik měsíců, akční výbory vyloučily ze Sokola přes 11 000 členů. ÚNTV rozhodlo o splynutí všech tělovýchovných organizací, sportovních klubů, svazů a spolků v jednu jedinou organizaci s názvem Sokol, která měla začít svou činnost od 28. března 1948. Název Sokol sice přetrval, ale původní orgány a stanovy ČOS již neexistovaly. V květnu 1948 došlo sice ke zrušení akčních výborů, na jejich místo však byly vytvořeny nové orgány: **Komise pro otázky sokolské při všech stupních akčních výborů Národní fronty**, které byly řízeny přímo ústředím Komunistické strany Československa. „Vítanou“ záminkou pro likvidaci všech svých odpůrců poskytl představitelům KSČ **XI. všesokolský slet**, konaný v roce 1948, který se stal manifestem národa proti diktatuře nové moci, a současně také masová demonstrační účast sokolů při pohřbu

⁵⁶ HAVLÍČEK, Věnceslav. *SOKOLSTVO jeho myšlenka, organisace a vývoj*. Praha: nakladatelství Československé obce sokolské, 1948, s. 68.

⁵⁷ VEJSKAL, Oldřich. *Sokolské medaile, plakety a jiné drobné plastiky*. Praha: česká společnost přátel drobné plastiky v Praze Tělocvičná Jednota Sokol Michle, 2002, s. 7.

⁵⁸ VEJSKAL, Oldřich. *Sokolské medaile, plakety a jiné drobné plastiky*. Praha: česká společnost přátel drobné plastiky v Praze Tělocvičná Jednota Sokol Michle, 2002, s. 7.

prezidenta Edvarda Beneše **8. září 1948**.⁵⁹ Rozhodnutím tzv. sokolské komise při ÚNTV ze dne 22. listopadu 1948 byly zrušeny všechny župy ČOS s účinností od 31. prosince 1948. V roce 1949 byl do Sokola násilně začleněn Klub československých turistů a Junák byl včleněn do Svazu české mládeže. Jednotám byl ponechán název Sokol, byly však slučovány se sportovními kluby a s podnikovými sportovními organizacemi. Ve své původní podobě Sokol přetrvával pouze v zahraničí. ČOS byla **rozpuštěna v roce 1951 a 12. prosince 1952** na základě **zákona o tělesné výchově a sportu definitivně zakázána**.⁶⁰ Řízením tělovýchovy bylo pověřeno **Revoluční odborové hnutí (ROH)**, přičemž nejvyšším orgánem se stal **Státní výbor pro tělesnou výchovu**, nesoucí od roku 1957 název **Československý svaz tělesné výchovy (ČSTV)**.

Celé toto období se dá označit jako šestnáct let, kdy Sokol existoval pouze v názvu modifikované organizace, avšak s původními tradičními myšlenkami neměl společného prakticky nic. Stejně jako v celé společnosti „přišla“ vůle na obnovu Sokola v šedesátých letech. Po dlouhých šestnácti letech byly v roce 1968 zahájeny přípravy na obnovu ČOS a Pražské jaro prostřednictvím bývalých předních činníků přímo vybízelo k „znovuzrození“ Sokola. Na jejich výzvy se sešly na Žofíně dne 5. května 1968 stovky bývalých sokolů a byl založen tehdy přípravný výbor pro obnovu sokolské organizace. Již v srpnu a v dalších měsících však zmařil jejich naděje vpád vojsk Varšavské smlouvy a následná **normalizace**.

Na další významnou kapitolu ve svém vývoji si Sokol „musel počkat“ až do konce osmdesátých let. Události kolem roku 1989 měly rychlý spád. Na podzim 1989 se začali scházet bývalí sokolští činníci a také se tajně nacvičovalo na zahraniční slet, který byl plánován do Paříže v roce 1990. Po „sametové revoluci“ **17. listopadu** a následujících týdnech Sokol rychle obnovil svoji činnost. Nejprve byla zřízena ústřední kancelář v Dušní ulici v Praze, kam se hlásily stovky sokolů ke spolupráci. Rozhodující byl sjezd na pražském Výstavišti, konaný **7. ledna 1990**, kterého se účastnilo téměř

⁵⁹ NOVOTNÝ, Jan. *Sokol v životě národa*. Zlín: Grafia, s. p., 1990, s. 40.

⁶⁰ VEJSKAL, Oldřich. *Sokolské medaile, plakety a jiné drobné plastiky*. Praha: česká společnost přátel drobné plastiky v Praze Tělocvičná Jednota Sokol Michle, 2002, s. 7.

3 000 lidí. Rychle se obnovovaly sokolské jednoty, které však jen velmi těžko získávaly zpět svůj původní majetek. Organizačně byla obnovena také většina žup v Čechách a na Moravě, následkem zřízení nových krajů však došlo k menším úpravám jejich působnosti. Obnovená ČOS získala zpět pro své ústředí Tyršův dům v Praze, který mu ochotně předala Fakulta tělovýchovy a sportu Univerzity Karlovy.

K plnému obnovení ČOS dochází tedy až po svržení totalitního režimu dne **7. ledna 1990**⁶¹ po třiceti osmi letech. Začátky po znovuobnovení sokolské organizace byly velmi těžké. Celá jedna generace sokolů byla vytržena z normálního způsobu života, nyní však opět dostali možnost usilovat o původní tyršovskou myšlenku: „*výchovu harmonického člověka, jehož osobnost je tvořena rovnoměrně rozvinutou stránkou fyzickou, duševní i mravní*“.

Tělocvičný proces v Sokole prošel po obnovení činnosti velkou proměnou. Dřívější sokolské cvičení je dnes koncipováno jako všeobecná průprava pro děti a kondiční pro dospělé, v mnohém má ale ještě **modernější ráz**. Byla pozměněna forma i obsah, což si získává stále nové příznivce. Objevují se například různá cvičení při hudbě, jako je aerobic, kalanetika, „rokenrol“, pořádají se soutěže ve všestranném víceboji pro děti i dospělé, turistické akce a soutěže, cvičení a výlety pro seniory atd. Přibývají také nové disciplíny, kterých odbor sportu ČOS eviduje již kolem osmdesáti. Dále se rozvíjí tradice **všesokolských sletů**, přesto ČOS i župy pořádají i řadu jiných větších akcí.

Sokol v uplynulých letech prokázal, že má své pevné místo v konkurenčním prostředí zájmových občanských sdružení organizujících zájemce o nejrůznější tělovýchovné a sportovní činnosti. Dnešním programem Sokola je vzájemně provázaný soubor sportovních, pohybových, kulturních a společenských aktivit, které se uskutečňují v tělocvičných jednotách. Úvodní články stanov ČOS uvádějí: „*Posláním a cílem ČOS je zvyšovat tělesnou zdatnost svých členů, vychovávat je k čestnému jednání v životě*“

⁶¹ VEJSKAL, Oldřich. *Sokolské medaile, plakety a jiné drobné plastiky*. Praha: česká společnost přátel drobné plastiky v Praze Tělocvičná Jednota Sokol Michle, 2002, s. 7.

soukromém i veřejném, k národnostní, rasové a náboženské snášenlivosti, k demokracii a humanismu, k osobní skromnosti a ukázněnosti, k lásce k rodné zemi a úctě k duchovnímu dědictví našeho národa, přičemž vychází z odkazu Miroslava Tyrše a Jindřicha Fügnera.“⁶² „Cílem činnosti ČOS je přispívat ke zvyšování duchovní, kulturní a fyzické úrovně občanů naší demokratické společnosti prostřednictvím tělesné výchovy a sportu, společenské a kulturní činnosti, výchovy k mravnosti a občanské odpovědnosti“.⁶³

Idea sokolství je aktuální i dnes, v 21. století. Univerzální hodnotou sokolství je všestrannost tělesného, duševního a sociálního rozvoje osobnosti člověka. Sokolství cvičenců, sportovců a činovníků je založeno na národních tradicích, na odkazu významných činů členů Sokola v období válek a útlaku i na všelidských hodnotách formulovaných v kodexu fair-play.

2. 3. Sokolské slety

I. všesokolský slet se konal **18. června 1882**⁶⁴ k příležitosti dvacátého výročí založení Sokola na Střeleckém ostrově v Praze. Cvičilo zde 720 mužů prostná a na 40 družstev předvedlo cvičení na nářadí. V průvodu s 57 prapory pochodovalo 1 600 krojovaných sokolů v čele s Miroslavem Tyršem.⁶⁵ Účastnili se již i zahraniční hosté ze Slovinska, Chorvatska či z Vídně. Ohlas prvního velkého vystoupení sokolstva byl mimořádný.

II. slet se po vládním zákazu připravovaného sletu roku 1887 uskutečnil v Královské oboře v roce **1891**⁶⁶, a to během Jubilejní výstavy. Tento slet

⁶² Stanovy ČOS, čl. 2, odst. 2. 1.; http://www.blovce.info/pdf/Stanovy_sokol.pdf, citace [24. 11. 2011].

⁶³ Stanovy ČOS, čl. 2, odst. 2. 2.; http://www.blovce.info/pdf/Stanovy_sokol.pdf, citace [24. 11. 2011].

⁶⁴ HAVLÍČEK, Věnceslav. *Kdo je Miroslav Tyrš*. Praha: Orbis, 1947. str. 32.

⁶⁵ HAVLÍČEK, Věnceslav. *SOKOLSTVO jeho myšlenka, organisace a vývoj*. Praha: nakladatelství Československé obce sokolské, 1948, s. 49.

⁶⁶ PELIKÁN, Jan. *O Sokole*. Praha: knihtiskárna, 1920, s. 40.

byl pořádán Českou obcí sokolskou, na rozdíl od sletu prvního, který pořádal Sokol Pražský. Počet cvičenců od předchozího sletu vzrostl trojnásobně, přes 2 400 cvičenců předvedlo prostná a různé závody před 7 000 diváky, Prahou pochodovalo více než 5 500 členů včetně přátelských delegací ze Slovinska, Chorvatska, Polska a Francie.

III. slet proběhl v roce **1895**⁶⁷ v době konání Národopisné výstavy československé a konal se poprvé na Letenské pláni. Mezi 5 000 cvičenci poprvé vystoupili také dorostenci a jízda, závodů a průvodu se zúčastnili opět i zahraniční hosté. Doprovodný program sledovalo již přes 30 000 diváků. Součástí Národopisné výstavy se stal zřízený sokolský pavilon se sokolskou výstavou.

IV. slet, konaný v roce **1901**⁶⁸, přinesl kromě cvičení mužů a dorostenců též vystoupení 860 žen s kuželi. Tento slet znamenal velký pokrok, protože soutěží se zúčastnili nejen zahraniční cvičenci z Vídně, Francie, Polska a Slovinska, ale také cvičenci z Bulharska, Ruska, Srbska a Černé Hory a stejně tak i početná výprava z Francie. Na sletovou výstavu zval plakát **Mikoláše Alše** a součástí sletu byla opět sokolská výstava. Průvod tvořilo 11 000 sokolů a končil holdem městu Praze na Staroměstském náměstí.

V. slet proběhl roku **1907**⁶⁹, vynikl pořadem i účastí domácích i zahraničních cvičenců. Tento slet byl prvním "velkým" sletem a trval čtyři týdny. Vystoupila zde i školní mládež a ženy v moravských krojích. Poprvé byla uvedena sletová scéna "Šachový turnaj"⁷⁰, zobrazující vítězství husitů nad Zikmundem v bitvě u Německého Brodu roku 1422. Průvodu se zúčastnilo přes 12 tisíc členů a sokolská jízda. Od tohoto sletu se dodržuje tradice, kdy se cvičení uskutečňuje za jakéhokoliv počasí. Přestože před vystoupením žen se strhla velká bouře, ženy přesto nastoupily

⁶⁷ HAVLÍČEK, Věnceslav. *SOKOLSTVO jeho myšlenka, organisace a vývoj*. Praha: nakladatelství Československé obce sokolské, 1948, s. 53.

⁶⁸ PELIKÁN, Jan. *O Sokole*. Praha: knihtiskárna, 1920, s. 40.

⁶⁹ PELIKÁN, Jan. *O Sokole*. Praha: knihtiskárna, 1920, s. 40.

⁷⁰ HAVLÍČEK, Věnceslav. *SOKOLSTVO jeho myšlenka, organisace a vývoj*. Praha: nakladatelství Československé obce sokolské, 1948, s. 54.

a odcvičily připravenou sestavu až do konce, dodnes se tedy ke cvičení nastupuje i v nepříznivém počasí.

VI. slet, konaný v roce **1912**⁷¹, byl současně prvním sletem Svazu slovanského sokolstva a trval pět týdnů. Účast byla obrovská, cvičilo a závodilo přes 30 000 sokolů a diváků přišlo desetkrát tolik. Vystoupili i cvičenci z Ameriky, z Francie a ze slovanských zemí. Na cvičišti byla odehrána scéna s názvem "V Athénách po bitvě u Marathonu", které se účastnilo 1 500 cvičenců a byla holdem antice i povzbuzením národa. Slavnostního průvodu se účastnilo téměř 18 000 mužů v kroji a jeho součástí bylo odhalení pomníku otci národa Františku Palackému.⁷² Již v této době si rakouská vláda uvědomovala sílu sokolstva a snažila se získat ho ke svým cílům, přesto se císař František Josef I., který se chtěl zúčastnit sletu, na slet nedostal a nebyla zahrána ani rakouská hymna, z toho důvodu, že starosta i další členové ČOS to považovali za „zneuctění sletu.“

VII. slet byl uspořádaný necelé dva roky po válce, v roce **1920**⁷³, a jako poslední se konal na Letenské pláni. Během několika nedělí se zde vystřídalo přes 100 000 cvičenců, které sledovalo téměř 500 000 diváků; mezi nimi byl přítomen i prezident T. G. Masaryk. Oslavou vzniku republiky se stala scéna nesoucí název "Stavba sochy svobody". Stalo se již pravidlem, že současně se sletem probíhala i výstava Sokola, jinak tomu bylo i u sedmého sletu, výstava nesla název „Sokolstvo ve výtvarném umění“. V tradičním průvodu prošlo Prahou na 78 000 sokolů a poprvé zazněl pochod Josefa Suka "V nový život".

VIII. slet se konal na novém místě a tím se stal v roce **1926 Strahov**.⁷⁴ Byl vybudován nový stadion, který byl přizpůsoben počtu 14 000 - 30 000 cvičenců, byl pravidelně doplňovaný o tribuny, které pojaly až 250 000 diváků. Sletu se zúčastnilo na 140 tisíc cvičenců a zhlédlo ho téměř 800 tisíc

⁷¹ PELIKÁN, Jan. *O Sokole*. Praha: knihtiskárna, 1920, s. 41.

⁷² HAVLÍČEK, Věnceslav. *SOKOLSTVO jeho myšlenka, organisace a vývoj*. Praha: nakladatelství Československé obce sokolské, 1948, s. 55.

⁷³ Tamtéž, s. 59.

⁷⁴ HAVLÍČEK, Věnceslav. *SOKOLSTVO jeho myšlenka, organisace a vývoj*. Praha: nakladatelství Československé obce sokolské, 1948, s. 61.

diváků. Program sletů byl bohatší a rozmanitější, cvičení mužů a dorostu provázel zpívány chorál a cvičení se soustředilo spíše na pohybový než statický směr, jak tomu bylo dříve. Ve třech průvodech pochodovalo Prahou 80 000 sokolů. Poslední den byl vyhrazen na vystoupení československé armády a také armád Malé dohody. Zahraniční delegace dorazily nově i z Argentiny, Belgie, Velké Británie, Finska, Lotyšska či Švýcarska. Sletová scéna nesla název „Kde domovo můj?“, byla vyjádřením vlasteneckého citění, nadšení z přírodních a kulturních krás země a oddanosti lidu. Současně se sletem byl uspořádán i sokolský veletrh.

IX. slet, uspořádaný v roce **1932**⁷⁵, se stal zároveň oslavou 100. výročí narození Dr. M. Tyrše. Tento námět byl vyjádřen mimo jiné i sletovou scénou s názvem "Tyršův sen". Uskutečnil se rozestavný běh⁷⁶ z devíti míst Československé republiky, zimní sletové hry, středoškolské hry, obecný závod slovanského sokolstva, četné kulturní programy a řada sportovních a osvětových soutěží. Cvičenců přijelo 190 tisíc, mezi nimi i zahraniční delegace např. z Chile, Japonska, Austrálie či jižní Afriky. Slet navštívilo přes milion diváků a součástí sletu byly tři průvody se 100 000 účastníky. Chybět nemohla ani veliká sokolská výstava a nově bylo na programu vystoupení armád Malé dohody. Autorem sletového plakátu byl **Max Švabinský**.

X. slet se konal v době fašistické hrozby, v předvečer zářijových událostí roku **1938**.⁷⁷ Řada sokolů se v této době po první mobilizaci sloužila na hranicích československého státu a byla připravena je hájit. Přesto na cvičení nastoupil dosud největší počet cvičenců. Slavná prostná "Přísaha republice" cvičilo 30 000 mužů najednou, stejný počet žen předvedl originální „rej“ jako první "velkou choreografií". Všechny průvody vyzněly manifestačně. Prezident Beneš daroval Sokolu prapor, na nějž připnul později generál Svoboda Válečný kříž. V době, kdy bezprostředně hrozil

⁷⁵ HAVLÍČEK, Věnceslav. *SOKOLSTVO jeho myšlenka, organisace a vývoj*. Praha: nakladatelství Československé obce sokolské, 1948, s. 62.

⁷⁶ Rozestavný běh = běh vede tolika tratěmi, kolikátý sjezd se koná

⁷⁷ HAVLÍČEK, Věnceslav. *SOKOLSTVO jeho myšlenka, organisace a vývoj*. Praha: nakladatelství Československé obce sokolské, 1948, s. 62.

vpád německých vojsk, na sletu cvičilo na 350 000 účastníků a diváků se zúčastnilo přes dva miliony. Slet se stal povzbuzením národa před mnichovskými událostmi.

XI. slet, připravovaný hned po válce, se uskutečnil až po únorovém puči komunistů v roce **1948**⁷⁸, po něm však následovala nucená více než čtyřicetiletá odmlka. Slet se konal již v době probíhajících čistek mezi činovníky Sokola. Prostná mužů "Věrní zůstaneme", doplněná chorálem, byla vzpomínkou na sokoly, kteří zemřeli během války. Počet cvičenců sletu překonal půl milionu. Během průvodů dorostu i členstva došlo k demonstracím proti režimu a prezidentu Gottwaldovi. Jedenáctý slet se tak stal manifestací proti nastupujícímu komunismu, což vedlo k tomu, že po sletu bylo komunistickými akčními výbory vyloučeno ze Sokola a existenčně postiženo přes 11 000 členů. Následně vládnoucí strana pod hlavičkou Sokola sjednotila a ovládla veškerou tělovýchovu v zemi. Reorganizace tělesné výchovy, která proběhla v roce 1952, pak znamenala již třetí zrušení sokolské organizace, tentokrát na osmatřicet let. V té době byly slety nahrazeny státem pořádanými **spartakiádami**.

XII. slet se uskutečnil po šestačtyřicetileté přestávce ve dnech 30. 6. – 6. 7. **1994**⁷⁹. Uskutečnil se opět na Strahově, kde vystoupilo asi 23 000 cvičenců, z toho 1 800 ze zahraničí. Proběhla řada sportovních soutěží, kulturních a společenských akcí, které tvořily doprovodný program. Sletu se zúčastnil i tehdejší prezident Václav Havel. V úvodu vystoupení se rozezněly pražské zvony a Sukův pochod „V nový život“. Slet byl přijat s velkým mediálním ohlasem, se zjevným zájmem veřejnosti domácí i zahraniční a potvrdil tak životaschopnost obnovené sokolské organizace.

XIII. slet, uskutečněný 1. a 2. července 2000⁸⁰, byl součástí celostátních „Národních dnů sportu a kultury“ v rámci akce „Evropské město kultury

⁷⁸ HAVLÍČEK, Věnceslav. *SOKOLSTVO jeho myšlenka, organisace a vývoj*. Praha: nakladatelství Československé obce sokolské, 1948, s. 69.

⁷⁹ NOVÁK, Emil. *Všesokolské slety 19. a 20. století. Medaile, plakety a odznaky*. Nymburk: Česká numismatická společnost, 2006. s. 207.

⁸⁰ NOVÁK, Emil. *Všesokolské slety 19. a 20. století. Medaile, plakety a odznaky*. Nymburk: Česká numismatická společnost, 2006. s. 211.

Praha 2000“ . Konal se sice opět na Strahově, ale tentokrát na Stadionu Evžena Rošického, a to především z finančních důvodů, protože během dlouhé doby, co se slety nekonaly, se o velký stadion nikdo nestaral a bylo velmi obtížné a finančně náročné ho upravit do původního funkčního stavu. Třináctému všesokolskému sletu předcházely župní slety na 35 místech ČR, dále se uskutečnily sportovní soutěže, přehlídky kulturních souborů, výstavy a mezinárodní konference o Sportu pro všechny. Na stadionu předvedli cvičenci všech věkových kategorií dvanáct společných skladeb. Celkově na Strahově cvičilo 25 000 cvičenců, z toho 800 sokolů ze zahraničí, např. z Ameriky, Evropy či Austrálie.

XIV. slet se konal **1. – 6. července 2006**⁸¹ na strahovském stadionu Evžena Rošického. Na Strahově se ve dvou programech představilo 16 hromadných skladeb, v nichž cvičilo 15 000 cvičenců z České obce sokolské, celkově cvičilo zhruba 20 000 účastníků sletu. Součástí sletu byla i řada dalších akcí, které se konaly v měsících předcházejících samotnému sletu - sletová štafeta na podzim 2005, sletová expedice a řada turistických výletů. Nedělní sletový průvod Prahou, který patří již k neodmyslitelné tradici sletů, byl koncipován velkoryse; procházel po trase Václavské náměstí – Národní třída – Smetanovo nábřeží – nám. J. Palacha, - Široká – Pařížská – Staroměstské náměstí. Od 2. do 4. července mohli návštěvníci areálu Tyršova domu v Praze na Malé Straně sledovat pohybové skladby sokolských jednot a hostů z České republiky i ze zahraničí, vystoupení folklorních souborů a pěveckých sborů. Ve sletovém týdnu se představila také sokolská kultura – dvě představení hry Malované na skle sehrál sokolský divadelní spolek T. J. Sokol Pyšely v pražském Divadle Komédie, pro nejmenší bylo připraveno loutkové představení v Nosticově divadélku v areálu Tyršova domu. Sletu se opět zúčastnila i řada návštěvníků z jiných zemí, např. z Austrálie, USA, Kanady, Velké Británie, Francie, Švédska, Německa (Lužičtí Srbové), Švýcarska, Rakouska, Slovenska, Srbska, Brazílie, Bulharska, Rumunska, Portugalska, Slovinska, Španělska, Norska a Polska.

⁸¹ <http://www.sokol.cz/sokol/?action=slet>, citace [14. 11. 2011].

XV. všesokolský slet se uskuteční **1. – 7. července 2012**⁸² v Praze, k příležitosti 150. výročí založení Sokola. Slet je připravován pod záštitou prezidenta Václava Klause a primátora hl. města Prahy Bohuslava Svobody. Nacvičováno je 12 skladeb, ve kterých se představí jak děti, tak ženy i muži. Součástí bude již tradiční výstava, orientující se tentokrát právě na zmiňované 150. výročí trvání Sokola.

2. 4. zakladatelé Sokola

Miroslav Tyrš (17. září 1832, Děčín – 8. srpna 1884, Oetz, Tyrolsko)⁸³

84

Miroslav Tyrš se narodil na děčínském zámku v severních Čechách, kde jeho otec Jan Vincenc Tirsch působil jako zámecký lékař u hraběte Františka Antonína Thuna. Snad proto, že měl Tyrš těžké dětství, stala se z něj významná osobnost stojící u zrodu Sokola. Otce téměř nepoznal, protože zemřel, když byly Tyršovi pouhé 4 roky, jeho matka zemřela v Tyršových 6 letech. Ani jeho další příbuzní neměli možnost na něj působit v dětství, neboť prarodiče zemřeli na tuberkulózu, stejně tak jako jeho sestry. Tyrš se v mládí několikrát stěhoval. Nejprve žil v Děčíně, poté ve Vídni u svého strýce, v Karlových Varech, v obci Kropáčova Vrutice

⁸² <http://www.sokol.cz/sokol/?action=slet2012>, citace [14. 11. 2011].

⁸³ HAVLÍČEK, Věnceslav. *Kdo je Miroslav Tyrš*. Praha: Orbis, 1947. str. 5.

⁸⁴ <http://www.sokol.ppj.cz/obrazky/TYRSweb.jpg>, citace [31. 8. 2011].

u Mladé Boleslavi (zde zemřela jeho matka), kde se jeho výchovy ujal jeho strýc Bedřich Kirschbaum. Do školy chodil Tyrš z Vrutice do Vtelna. Pobyt na venkově měl na Tyrše blahodárný vliv, naučil se zde česky a snad i díky venkovskému vzduchu se u něj neprojevila plicní choroba, která byla v jeho rodině dědičná. Rodinná úmrtí a nemoci v jeho rodině však poznamenaly Tyršovo psychické zdraví.

V roce 1841, když bylo Tyršovi 9 let, ho přestěhovali do Prahy na studia ke třetímu strýci Antonínu Kirschbaumovi. Nejprve navštěvoval dvojtřídní triviální školu u Maltézů, později malostranské gymnázium.⁸⁵ Studia pro něj měla velký význam. Pravděpodobně zde se seznámil např. s **antickou kulturou**, která ho zaujala, a také se v této době na doporučení lékaře začal věnovat **tělocviku**. Jako šestnáctiletý gymnazista se zúčastnil slovanského sjezdu, který přerostl v povstání roku 1848, nelze však s jistotou říci, zda byl účastníkem na barikádě, či jen řadovým příslušníkem gymnaziální kohorty.⁸⁶ Sám Tyrš později přiznává, že ho rok 1848 ovlivnil natolik, že se považuje za uvědomělého Čecha a Slovana, a proto přestupuje na staroměstské Akademické gymnasium, které bylo ve své době považováno za výrazně vlastenecké.

Na naléhání příbuzenstva se M. Tyrš po maturitě (1850) přihlásil na právnickou fakultu Karlo - Ferdinandovy univerzity. Následná vysokoškolská studia však často měnil a kombinoval – přešel na filozofickou fakultu, studoval literaturu, jazyky, politické dějiny, matematiku, různé obory přírodních věd, dokonce i anatomii na lékařské fakultě. V roce 1855 po ukončení studií byl Tyrš nucen hledat zaměstnání, a tak se poprvé na čas stal cvičitelem, a to v soukromém tělocvičném ústavu Ferdinanda Schmidta. Tato profese zjevně nebyla pro Tyrše nijak výnosnou, neboť se velmi brzo dostává do finanční tísně. To potvrzuje mimo jiné žádost o peněžní výpomoc, kterou Tyrš adresuje svému bratranci. Dalším způsobem, kterým si Tyrš přivydělával peníze, se stalo vychovatelství. Tyrš se stává vychovatelem dvou synů továrníka v Novém Jáchymově, díky tomu

⁸⁵ HAVLÍČEK, Věnceslav. *Kdo je Miroslav Tyrš*. Praha: Orbis, 1947. str. 6.

⁸⁶ Kohorta= družina, houf

se může věnovat i studiu, skládat zkoušky a pracovat na svých filozofických pracích. Díky usilovnosti a pílí byl Tyrš v roce 1860 promován na doktora filozofie, chtěl se stát i profesorem, vypracoval řadu filozofických spisů, ale jeho plán mu zmařilo nové obsazení katedry filozofie, kam byl přijat stoupenec Herbartovy filozofie Dastich.⁸⁷ M. Tyrš chtěl tedy působit jako spisovatel v oboru filozofie, proto nastoupil do nadace Riegrova naučného slovníku, kde zpracoval 22 filozofických hesel. Ale ani toto nestačilo na obživu, stává se proto opět cvičitelem v druhém pražském tělocvičném ústavu u dříve zmíněného Jana Malypetra.

Poté, co byl v roce 1860 vydán tzv. říjnový diplom, nastává v českých zemích vlastenecký ruch - jsou zakládány časopisy, spolky a také se uplatňuje mladá generace spisovatelů a umělců. Tato aktivita proniká i ke cvičencům obou tělovýchovných spolků v Praze a objevuje se myšlenka vytvoření česko - německého tělocvičného spolku. Toto je pravděpodobně výzva pro Tyrše samotného i jeho spolupracovníky. Iniciativu přebírá s Dr. Juliem Grégrem, redaktorem Národních listů, a oba vypracovávají stanovy Pražské tělocvičné jednoty. **Stanovy** jsou schváleny dnem **27. ledna 1862** a nová organizace (Pražská tělocvičná jednota), která se stane základem budoucího Sokola, je založena na ustavující schůzi konané 16. února⁸⁸. Němci podávají žádost o povolení Turnvereinu až o 4 dny později než Tyrš.

Tyršovi se podařilo kolem nového tělocvičného spolku sdružit představitele českého národního života, především pokrokového směru. Na jeho návrh byl starostou zvolen Jindřich Fügner. Tyrš se stal náměstkem starosty a domácím správcem, později, po zavedení funkce náčelníka, i náčelníkem. Jednatelům byl zvolen MUDr. Edvard Grégr, pokladníkem Ferdinand Náprstek a byla obsazena řada dalších funkcí.

Tyrš znal velmi dobře z praxe německý tělocvičný systém, ze kterého převzal jen to, co považoval za dobré a co se dalo přizpůsobit českému „duchu“. V jeho pojetí se jednalo především o cvičení na náradí. Sokolský

⁸⁷ HAVLÍČEK, Věnceslav. *Kdo je Miroslav Tyrš*. Praha: Orbis, 1947. str. 8.

⁸⁸ HAVLÍČEK, Věnceslav. *Kdo je Miroslav Tyrš*. Praha: Orbis, 1947. str. 10.

tělocvik založil v podstatě ideově i prakticky zcela jinak. Za základ své výchovy položil ideál starých Řeků - úměrnost dobra a krásy, těla i ducha-**kalokagathii**. Řecká výchova mu byla vzorem, protože stavěla na výchově silných a zdatných jedinců. Idea rovnosti a bratrství se projevuje v oslovování jednotlivých členů. Starosta Jindřich Fügner zavedl **tykání** všech členů a oslovování se „**bratře**“.

Od počátků svého snažení byl Tyrš velmi systematický. Nejdříve zorganizoval **cvičitel'ský sbor** - získal řadu zdatných cvičitelů z obou předchozích ústavů a vchoval také řadu nových. Zřídil pro ně zvláštní cvičitel'ské hodiny, obstaral odbornou knihovnu a vypracoval řady. Při cvičení přijímal příspěvky, zapisoval nové členy a rozdělval je do družstev. Tyrš vytvořil české **tělocvičné názvosloví**, později i **šermířské** a **vojenské**. Z dosud používaných výrazů jich převzal 50, 450 jich použil z Jungmannova slovníku a na 300 jich vytvořil sám.⁸⁹ Názvosloví se ujalo, přešlo do vědecké mluvy, a bylo dokonce přejato i československou armádou. Tyršovo názvosloví je zcela původní, autor pro ně neměl vzor ani v jiném jazyce. Dříve užívané názvosloví byla spíše hantýrka. Tělocvičná příručka s novým pojmoslovím vyšla v několika sešitech pod názvem „*Základové tělocviku*“⁹⁰ a přispěla ke zvýšení úrovně cvičitel'ské práce.

Příklad Tyršova názvosloví - původní názvy

podřep - malé rozkolnění kolen

dřep - hluboký poklek

unožení - dávání noh na stranu

Všechny cvičební úkony Tyrš promýšlel, až našel základní prvky, vyskytující se v obměnách při cvičení na náradí i bez náradí, např. **stoj, vis, podpor, -pažiti, -nožiti, -šin** apod. Příponami, předponami a přídavnými jmény se tvořila řada detailních termínů, např. **za- nožiti, vý- šin, vý- skok**

⁸⁹ HAVLÍČEK, Věnceslav. *Kdo je Miroslav Tyrš*. Praha: Orbis, 1947. str. 13.

⁹⁰ NOVOTNÝ, Jan. *Sokol v životě národa*. Zlín: Grafia, s. p., 1990, s. 29.

apod. Dnes je to pro nás běžné, ale neuvědomujeme si, kolik práce bylo potřeba, aby Tyrš dosáhl jasnosti a srozumitelnosti těchto názvů. Prvně byly Tyršovy povely předvedeny během slavnosti odhalení praporu, během něhož došlo ke střetu mezi dvěma stranami, které se rozdělily v Sokolu. Vítěznou stranou se stala strana kolem M. Tyrše, prosazující především pravidelné cvičení a tužení, veřejné vystupování pokládala jen za doplněk činnosti.

Sokolská myšlenka byla s nadšením přijímána a počet členů rychle stoupal, a to nejen po Praze, ale i v okolí, a dokonce i ve Slovinsku, kde byl první Sokol založen v roce 1863 v Lublani. Tyrš se ihned pokusil o sjednocení v jedno společné ústředí, to se mu však nepovedlo. Vysílal tedy cvičitele z Prahy na venkov a připravoval venkovské studenty studující v Praze na úkol cvičitelů venkovských jednot.

Jedním z nejučinnějších prostředků šíření sokolství byly sokolské **výlety**, během kterých se obyvatelé Prahy vypravovali na venkov. Tyrš uplatňoval svůj řečnický talent a doplňoval projevy účinek výletu.⁹¹

Tyrš se staral, aby tělocvičná jednotka držela krok s cizinou. Proto někteří jeho cvičitelé při svých cestách cizinou navštívili již v roce 1862 tělocvičné ústavy v Berlíně, Kolíně, Frankfurtu, Paříži, Bruselu, Londýně, odkud přinesli nové poznatky a zkušenosti. I Fügner se snažil o světovost - nechal v Praze vystavět nejmodernější sokolovnu ve střední Evropě, jejímž autorem byl architekt Ullman.⁹² V tělocvičně se cvičilo od roku 1864.

15. listopadu 1865 ztrácí Tyrš nejvěrnější oporu a nejlepšího přítele, Fügner umírá. Přestože Fügner nenapsal žádnou podstatnou publikaci či příručku pro rozvoj sokolského hnutí, není znám jako brilantní řečník, je ve všech literárních i odborných zdrojích vždy jmenován hned vedle Tyrše jako důležitá zakládající osobnost Sokola. Především jeho investiční aktivity umožnily to, že Sokol mohl od začátku bez velkých materiálních překážek

⁹¹ HAVLÍČEK, Věnceslav. *Kdo je Miroslav Tyrš*. Praha: Orbis, 1947. str. 15.

⁹² HAVLÍČEK, Věnceslav. *Kdo je Miroslav Tyrš*. Praha: Orbis, 1947. str. 16.

důstojně rozvinout svoji činnost a dostat se na přední místo mezi evropskými národy. Do čela Sokola se po něm dostává Petr Fischer.

Dalším zásahem do sokolského života byl rok 1866, kdy dochází k prusko - rakouské válce.⁹³ Již před válkou Tyrš navrhoval svolání dobrovolnického sboru, který by pod českým velením pomáhal hájit české hranice proti Prusům – v jeho pojetí šlo o hájení české vlasti proti největšímu nepříteli, nikoli o pomoc Rakousku. Vláda však tuto nabídku nepřijala. Po porážce Rakouska, v době pruské okupace, pokračoval Tyrš ve cvičení i s menším počtem cvičenců. Na rok 1868 byl svolán do Prahy sjezd veškerého sokolstva z českých i slovanských zemí. Cílem bylo uspořádat společné veřejné cvičení a založit ústřední sokolskou organizaci. Tato Tyršova myšlenka byla sokolstvem přijata a Tyrš se mohl vrhnout na vytvoření stanov, programu i jeho provedení. Rakouská vláda z toho však vycítila nebezpečí, proto byl sjezd zakázán, povoleno bylo pouze veřejné cvičení.

Tyrš položil českému sokolskému tělocviku základy svým dílem **Základové tělocviku**⁹⁴, které začal v sešitech vydávat od roku 1868. Tělocvičná soustava, kterou zde popisuje, se stala první skutečně založenou tělocvičnou soustavou vůbec. Jeho metodika bylo označena jako nejúspěšnější. Organizační stránku sokolstva rozebral ve svých statistických přehledech a ve Sborníku sokolském, vydaném roku 1869. Po smrti svého nejlepšího přítele se postaral o zhotovení důstojného pomníku. Zdokonalil soustavné metodické cvičení pro mládež. Zabýval se i problémem tělesné výchovy žen, nabýval přesvědčení, že ženy samy mají si vést tělocvik podle svého tělesného složení a duševního založení. Vychoval první cvičitelky a pomohl založit zvláštní **Tělocvičný spolek paní a dívek českých**, do jehož čela se postavila spisovatelka Sofie Podlipská, sestra Karoliny Světlé.⁹⁵ Vedoucí cvičitelkou byla Kleměna Hanušová, zakladatelka českého ženského tělocviku. Tento čin můžeme v této době považovat za velmi revoluční. Cvičební úbor žen však nesměl ani v nejmenším odhalit tělo a cvičit směly

⁹³ HAVLÍČEK, Věnceslav. *Kdo je Miroslav Tyrš*. Praha: Orbis, 1947. str. 17.

⁹⁴ HAVLÍČEK, Věnceslav. *Kdo je Miroslav Tyrš*. Praha: Orbis, 1947. str. 20.

⁹⁵ NOVOTNÝ, Jan. *Sokol v životě národa*. Zlín: Grafia, s. p., 1990, s. 29.

ženy jen v uzavřené místnosti, kam byl mužům vstup zakázán. K prvnímu veřejnému cvičení žen došlo až o 30 let později, v roce 1898.

Tyrš byl aktérem i na poli politickém. Kandidoval do českého zemského sněmu, kdy roku 1869 zvítězil a stal se deklarantem. Jako člen spolku pro politickou výchovu českého národa pod názvem „Slovanská lípa“ byl po jeho rozpuštění stíhán policií. Když měl být založen pro kulturní výchovu mládeže Spolek slovanské omladiny se sídlem v Praze, účastnil se Tyrš na přípravě programu a byl slavnostním řečníkem. Tento spolek měl sjednocovat veškerou slovanskou mládež v českých zemích k šíření vzdělanosti.

Rušný národní život se vyznačoval řadou manifestačních či demonstračních slavností. Častým účastníkem byl i Sokol, tudíž na Tyršovi ležela tíha organizace a pořadatelsví. Politická činnost s jistými intrikami a kompromisy však neodpovídala Tyršově povaze, proto se v té době věnoval raději svému druhému koníčku, a to umění, především výtvarnému. V roce 1867 navštívil Mnichov, kde studoval slavná starověká díla. Jeho přednáškou byl dokonce zahájen cyklus přednášek o antickém umění. Ještě dvakrát se vydává na studijní pobyty - do Mnichova, Paříže, Londýna a Berlína, kde poznává umělecké sbírky, stavby a obrazárny.

Po těžkém dětství, náročných studiích a následné tvrdé práci v Sokolu se u Tyrše projevuje **nervová choroba**. Ta u něj propukla v roce **1869**. Byla způsobena vyčerpaností z mnohostranné činnosti a podle současných odhadů odborníků snad i vášnivým milostným vztahem k patnáctileté žákyni Renatě, dceři Jindřicha Fügnera. Nemoc se projevovala těžkými nervovým rozrušením, spojeným s úzkostí, mrazením, nespavostí a velikými bolestmi hlavy.⁹⁶ Byl donucen se uchýlit do venkovského prostředí v Dobrovicích u Stránova, odkud později odešel do Kutné Hory. Na radu lékařů se v době zhoršení nemoci vypravil do Švýcarska, kde ho léčili tehdejšími dostupnými prostředky, jako byl klid, voda, vzduch a slunce. Jeho nemoc zhoršoval také dlouhodobý sklon k depresím, který ho provázal

⁹⁶ HAVLÍČEK, Věnceslav. *Kdo je Miroslav Tyrš*. Praha: Orbis, 1947. str. 23.

už od mládí. Po zdejšímu pobytu se Tyršův stav zlepšil a v roce 1870 se vrací zpět do Prahy.

Po svém návratu se Tyrš opět zapojil do organizačních prací. Založil **časopis Sokol**⁹⁷, který by se měl stát pojítkem všech sokolských jednot. Časopis vycházel čtrnáctidenně za Tyršovy redakce. Velice trpěl tím, že mnohé jednoty nejevily o tento časopis zájem. V době své nemoci byl opět volen zemským poslancem. Podepsal památný spis českých poslanců o zahraniční politice, v němž čeští poslanci vyslovili sympatie francouzskému národu a odpor proti obsazení Alsaska a Lotrinska, dále pak žádali nestrannost Rakouska vůči Rusku v otázce Černého moře a s radostí oslavili osvobození Srbska, Řecka a Rumunska od Turků.

Další období Tyršova života je opět spojeno s uměním. Roku 1871 odjíždí opět do Mnichova ke studiu uměleckých sbírek. Dceru Jindřicha Fügnera Renatu v Mnichově žádá o ruku a po roce, 28. srpna 1872, jsou oddáni v kostele sv. Štěpána v Praze.⁹⁸ Společně se svojí ženou v následujících letech rozvíjí činnost na poli estetiky a výtvarného umění a vydává řadu článků a pojednání o výtvarném umění. Tyrš zavedl do našich časopisů **výtvarnou kritiku**, neměl na koho navázat, proto si musel sám vytvořit pravidla. I zde Tyrš vytváří novou terminologii ve svém novém oboru, tedy ve výtvarné kritice. Vedle řady menších prací, jež Tyrš vydal o výtvarném umění se svojí ženou, která mu byla velkou oporou, připravoval dílo „*Estetika výtvarných umění*“⁹⁹; to se mělo stát pro čtenáře jakýmsi výhledem do světa umění, ale navrátila se jeho nevléčená nervová choroba, která nedovolila Tyršovi toto dílo dokončit.

Projevy choroby se stále zhoršovaly, Tyrš v únoru 1875 napsal závěť a na podzim se vypravil na léčení do Itálie. Návrat do Prahy přišel v září roku 1876, kdy se vrátil do středu Sokola, kde postupně přejal zpět svoji organizační práci a v plné míře se jí ujal počátkem roku 1877. Ve všech oblastech českého národního života panovala zmatenost a pasivita,

⁹⁷ NOVOTNÝ, Jan. *Sokol v životě národa*. Zlín: Grafia, s. p., 1990, s. 30.

⁹⁸ HAVLÍČEK, Věnceslav. *Kdo je Miroslav Tyrš*. Praha: Orbis, 1947. str. 28.

⁹⁹ HAVLÍČEK, Věnceslav. *Kdo je Miroslav Tyrš*. Praha: Orbis, 1947. str. 30.

a to především kvůli neúspěchu české politiky a hospodářskému úpadku. Zasáhlo to i do života Sokola, časopis Sokol přestal vycházet, protože o něj nebyl zájem, počet členů Sokola klesl o jednu třetinu, cvičitelstva o dvě třetiny, řada jednot zanikla nebo se změnila v hasičské jednoty. Tyrš se pustil do práce, podrobil Sokol kritice a hledal chyby a příčiny úpadku. Našel cesty k nápravě, roku 1881 bylo obnoveno vydávání časopisu Sokol, navrhl uspořádání slavnosti k jubilejnímu dvacátému výročí založení Sokola v roce 1882, **první všesokolský slet**¹⁰⁰, konaný na Střeleckém ostrově. Veškerá organizace leží opět na Tyršovi, který však nezklamal a slet slaví světový úspěch. Při zahájení a úvodním projevu Edvarda Grégra byl Tyrš oceněn a dostal stříbrný vavřínový věnec. První všesokolský slet byl provázen nadšením celého národa a byl vyvrcholením Tyršovy sokolské činnosti.

Během těchto událostí se Tyrš nadále věnoval umění. I na tomto poli byl cílevědomým a plným energie. V roce 1880 se znovu pokouší o habilitaci na filozofické fakultě Karlo - Ferdinandovy univerzity v oboru dějin výtvarného umění.¹⁰¹ Němečtí profesori však podali ministerstvu nepříznivé vyjádření, a to jednak z národnostních důvodů, jednak z důvodu Tyršových pokrokových názorů. Jeho habilitace byla prozatím zmařena. Tyrš se tedy habilitoval na české technice, v roce 1881 byl jmenován **docentem** a zahájil své přednášky. Po rozdělení univerzity na českou a německou část podal Tyrš znovu svoji žádost o habilitaci, tentokrát ji profesorský sbor české univerzity jednohlasně doporučil a ministerstvo rozhodnutí sboru potvrdilo. Koncem roku 1882 mohl Tyrš zahájit přednášky i na univerzitě, kde získal velkou oblibu. Pro nedostatek materiálů si Tyrš sám obstaral bohatý obrazový materiál pro výuku, který setřídil, a uspořádal výstavu fotografií a rytin, které za léta ve své sbírce nashromáždil. Získal velkou oblibu a popularitu a posléze dosáhl toho, že byl jmenován **mimořádným profesorem univerzity**, ovšem pod podmínkou, že se vzdá náčelnictví

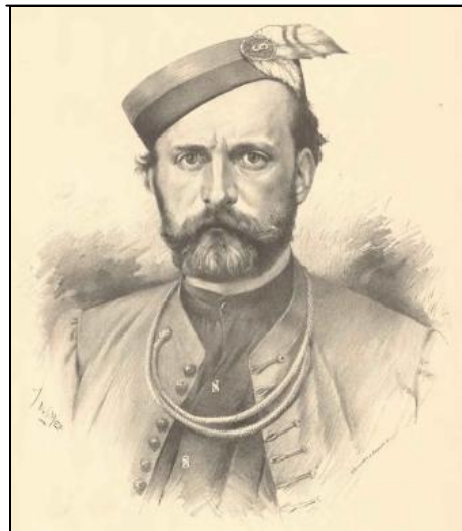
¹⁰⁰ HAVLÍČEK, Věnceslav. *SOKOLSTVO jeho myšlenka, organizace a vývoj*. Praha: nakladatelství Československé obce sokolské, 1948, s. 49.

¹⁰¹ HAVLÍČEK, Věnceslav. *Kdo je Miroslav Tyrš*. Praha: Orbis, 1947. str. 33.

a redaktorství v Sokole. Tyršovo loučení nebylo lehké, byl si však vědom toho, že profesura a výchova mládeže je daleko důležitější.

Další nápor nemoci na sebe nenechal dlouho čekat. Vyčerpávající vědecká a profesorská práce, habilitace, organizace sokolského sletu a do značné míry i nedostatek finančních prostředků zhoršují opět Tyršovo zdraví. Když už byl téměř u cíle svého celoživotního snažení, vrátila se nervová choroba v celé své síle a donutila ho odejít do ústraní do horské vesničky **Oetz** v Tyrolských Alpách. Tyrš odjel sám, jeho žena měla dorazit za ním. Den před jejím příjezdem Tyrš vyrazil na jeho tradiční procházku k ledovcům, ale od té doby nejsou o jeho osobě žádné zaručené zprávy. K této události došlo **8. srpna 1884**.¹⁰² Začalo pátrání, které přineslo výsledky až po čtrnácti dnech, kdy bylo nalezeno Tyršovo tělo v horské říčce, kam se pravděpodobně zřítíl ze strmé stezky. Byl pohřben na malém horském hřbitově a v listopadu téhož roku převezen do Prahy, kde byl **9. listopadu 1884 pohřben**.¹⁰³ Průvod ho provázal Prahou k místu jeho posledního odpočinku na Olšanský hřbitov.

Jindřich Fügner (10. září 1822 – 15. listopadu 1862)

104

¹⁰² HAVLÍČEK, Věnceslav. *Kdo je Miroslav Tyrš*. Praha: Orbis, 1947. str. 36.

¹⁰³ HAVLÍČEK, Věnceslav. *Kdo je Miroslav Tyrš*. Praha: Orbis, 1947. str. 37.

¹⁰⁴ http://www.svornost.com/wp-content/uploads/jindrich_fugner.jpg, citace [24. 11. 2011]

Jindřich Fügner byl v občanském zaměstnání obchodníkem, později generálním zástupcem italské pojišťovny v Rakousku - Uhersku a samozřejmě starostou Pražské sokolské jednoty.

Narodil se v Praze v roce 1822 v rodině obchodníka s látkami a i on sám byl určen pro obchodní dráhu. V Praze se tou dobou teprve začínal probouzet český společenský život, většinou se zde mluvilo německy, zejména v obchodních kruzích, ze kterých Fügner pocházel. Jeho otec přišel do Prahy z Litoměřic a zavedl se zde jako prodejce plátva a rukodělného zboží. Jeho začátky v Praze byly velmi těžké, ale později dokonce zakoupil dům v Senovážné ulici a syna připravoval na dráhu obchodníka.

Jindřich Fügner nejprve studoval u piaristů v Panské ulici, kde vychodil tři třídy tehdejší normální školy, později přešel na piaristické gymnázium¹⁰⁵, v páté třídě však musel pro své svobodomyšlné jednání ústav opustit a věnoval se obchodu. V patnácti letech ho otec poslal do Terstu na praktické vzdělání, protože očekával, že po něm převezme obchod. Zde se Jindřich naučil italsky a poznal nový svět, především politiku, která byla silně zaměřena proti kancléři Metternichovi. Po návratu do Prahy se začal učit anglicky, protože chtěl cestovat, především opustit dusné rakouské poměry. Na jaře 1844 se vypravil do Anglie s doporučením od svého otce pro několik obchodních domů. V Anglii strávil tři měsíce, které v něm pravděpodobně zanechaly řadu dojmů. Z korespondence vyplývá, že zde sledoval mimo jiné technický pokrok či jiné způsoby života. Nejspíš právě v Anglii dospěl k rozhodnutí, že se v budoucnosti bude věnovat pojišťovnictví, nikoliv obchodu. Revoluční události roku 1848 zažil už opět doma v Praze.

V roce 1849 si Jindřich Fügner na otcovu žádost otevřel samostatný obchod, práce v něm ho však neuspokojovala, více se věnoval svým kulturním i sportovním zájmům a pokračoval v sebevzdělávání. Založil a doplňoval si bohatou knihovnu ze všech vědních oborů, hrál na varhany a klavír. S pomocí domácího učitele Dr. Antonína Springra

¹⁰⁵ PELIKÁN, Jan. O Sokole. Praha: knihtiskárna, 1920, s. 22.

si rozšiřoval vědomosti z matematiky, filozofie a historie. Říkal totiž: „Bez vzdělání je všechno samé patokářství“. ¹⁰⁶ Pěstoval samozřejmě i „kulturu těla“: bruslil, jezdil na koni a také vesloval. Z údajů o jeho domácnosti se dá usuzovat, že při všem relativním dostatku a zdárném podnikání žil velmi skromně.

V roce 1853 se oženil s Kateřinou Tureckou¹⁰⁷. Po roce se manželům Fügnerovým narodila dcera Renáta. Několik let se o její vzdělávání staral a jejím domácím učitelem byl Miroslav Tyrš, který se pak v roce 1873 se svou žačkou oženil.¹⁰⁸

Padesátá léta měla vliv na upevnění Fügnerova vlasteneckého cítění. Bachův absolutismus, osud Karla Havlíčka Borovského, studium českých dějin a příklady antických hrdinů, to vše vedlo Jindřicha Fügnera k aktivní propagaci „české myšlenky“. Právě při setkání se známým českým vlastencem Karlem Nittigerem, kterého navštívil s rodinou na Křivoklátsku v myslivně „Na Králi“, se seznámil s Miroslavem Tyršem.¹⁰⁹

Po zrušení obchodu, který ho dlouhodobě netěšil, se Fügner stal naším prvním uznávaným **odborníkem v pojišťovnictví**.¹¹⁰ V roce 1855 přijal generální zastupování terstské italské pojišťovny „Nuova Societa Commerciale“ a otevřel kanceláře v Praze v Hybernské ulici.¹¹¹ Během tří let se vypracoval natolik, že zaměstnával již 33 úředníků, vyškolil 800 zástupců a přijímal více jak 15 000 dopisů ročně. Svůj osobní zisk využíval k podpoře národních a sociálních účelů. Ze vzpomínek dcery Renaty se dozvídáme, že Fügner byl dobrosrdečný člověk, k zaměstnancům se choval jako k členům rodiny, často zval své známé na večere a na Štědrý večer zval svobodné úředníky z firmy k sobě domů, kde je stejně jako služebnictvo bohatě obdarovával. Jindřich

¹⁰⁶ HAVLÍČEK, Věnceslav. *Kdo je Jindřich Fügner*. Praha: Orbis, 1948. str. 10.

¹⁰⁷ PELIKÁN, Jan. *O Sokole*. Praha: knihtiskárna, 1920, s. 23.

¹⁰⁸ HAVLÍČEK, Věnceslav. *Kdo je Miroslav Tyrš*. Praha: Orbis, 1947. str. 30.

¹⁰⁹ HAVLÍČEK, Věnceslav. *Kdo je Jindřich Fügner*. Praha: Orbis, 1948. str. 14.

¹¹⁰ PELIKÁN, Jan. *O Sokole*. Praha: knihtiskárna, 1920, s. 23.

¹¹¹ HAVLÍČEK, Věnceslav. *Kdo je Jindřich Fügner*. Praha: Orbis, 1948. str. 15.

Fügner dal zapsat Nuovu mezi podniky, které užívaly češtinu jako jednacím jazyk, a jeho oběžník se stal prvním česko – německým tiskopisem pražského peněžního ústavu. Fügner se tak stal význačnou finanční, ale i vlasteneckou autoritou, povědomí o jeho osobě přesáhlo z Čech i do zahraničí.¹¹²

Přátelství Fügnera s Miroslavem Tyršem se postupně utužovalo. Oba muže sblížoval např. společný zájem o řeckou kulturu a o tělesnou výchovu. Není proto divu, že když se roku 1861 jednalo o založení tělocvičného spolku a mělo dojít ke zvolení „hlavy“ spolku, spojoval Tyrš hned od počátku tuto pozici se jménem Jindřicha Fügnera. **Starostou** byl zvolen 16. února 1862 a jeho náměstkem se stal právě Miroslav Tyrš, který byl později zvolen **náčelníkem**.¹¹³ Cvičit se začalo v malé tělocvičně ústavu Jana Malypetra v Panské ulici, která však brzy nedostačovala. Fügner považoval za důležité, aby se členové scházeli i mimo cvičení. První schůze se konala 27. března 1862 na Střeleckém ostrově a stala se pro Sokol důležitou z několika důvodů. Fügner i Tyrš na ni přišli v **červené garibaldijské košili**, která symbolizovala ideu boje za svobodu a později se stala nedílnou součástí sokolského kroje. Současně Fügner přinesl **červené kokardy**¹¹⁴ s kovovým bílým monogramem „S“ uprostřed a sokolím perem, monogram se stal odznakem Sokola. Při tomto setkání zavedl také tykání členů a bylo přijato Tyršovo heslo „**Tužme se**“. Fügner se mimo jiné zasloužil o současný kroj sokolů, jehož návrh zadal v následujícím období malíři **Josefu Mánesovi**.¹¹⁵

Tělocvična, kterou sokolové dosud využívali, po několika měsících již nedostačovala, proto Fügner najal budovu „U Apolla“ v Ječné ulici za 1 800 zlatých ročně. Bylo potřeba „propagovat“ sokolskou myšlenku, k čemuž sloužily sokolské výlety, kterým především Fügner

¹¹² HAVLÍČEK, Věnceslav. *Kdo je Jindřich Fügner*. Praha: Orbis, 1948. str. 17.

¹¹³ HAVLÍČEK, Věnceslav. *Kdo je Jindřich Fügner*. Praha: Orbis, 1948. str. 20.

¹¹⁴ Kokarda= štítek, stužka nebo růžice ze stužek v národních nebo státních barvách nošená jako ozdoba nebo odznak.

¹¹⁵ HAVLÍČEK, Věnceslav. *Kdo je Jindřich Fügner*. Praha: Orbis, 1948. str. 25.

založil opravdu dobrou tradici a které se staly významným prostředkem pro šíření sokolství.

Fügner brzy vystihl, že je potřeba sokolské cvičení doplnit hudbou. Bylo jí zapotřebí při pochodech, slavnostech či zábavách. Rozhodl se zřídit **orchestr** při Sokole, jeho trvání však bylo krátké, protože v Praze o tento typ hudby zatím nebyl velký zájem. Dále Fügner navrhoval zařadit do celkové organizace cvičení žen, což se ale ujalo až po jeho smrti, zato se úspěšně zasloužil a zapojení **šermu** do sokolského cvičení. Koncem dubna roku 1863 se sokolská situace zkomplikovala tím, že řád školských sester zakoupil budovu „U Apolla“ a Sokol se musel stěhovat do malých a neútulných prostor. To byl pro organizaci krok zpět. V Praze nebylo možno využít žádnou jinou vhodnou budovu, Fügner se proto rozhodl Sokolu vystavět objekt nový s vlastní tělocvičnou, a to na své vlastní náklady. Stavba byla svěřena do rukou Vojtěchu Ignáci Ulmannovi, jednomu z tehdejších nejlepších architektů. První cvičení se zde uskutečnilo **9. prosince 1863**.¹¹⁶

V květnu roku 1863 Fügner rozvázal dosavadní smlouvu s pojišťovnou, v následujících letech zvažoval řadu nabídek na vedení (ředitelství) v nově vznikajících bankách, v Hypoteční bance a v bance Bohemia. Pravděpodobně politickými intrikami však z realizace těchto profesních nabídek vždy sešlo. Přestože se jeho finanční situace stále zhoršovala, odmítl nabídku stát se ředitelem budapešťské pojišťovací společnosti. Ke špatné finanční situaci se přidaly ještě rodinné problémy, během několika měsíců zemřeli Fügnerovi oba rodiče a také bratr Ferdinand a sestra Julie. Řešení osobních krizí nalézal pravděpodobně právě při práci v Sokole.

Rok 1865 byl rokem zvrátů. Nejdříve se v únoru Fügner rozhodl uspořádat nový druh zábavní akce pod názvem „**šibřinky**“, které se ujaly již natrvalo. V průběhu roku ještě aktivně pracoval, valná

¹¹⁶ PELIKÁN, Jan. O Sokole. Praha: knihtiskárna, 1920, s. 25.

hromada, která se konala 15. října, však byla poslední akcí, které se Jindřich Fügner zúčastnil. Krátce po ní onemocněl. Po opožděné operaci hlubokého furunklu u něj došlo k rozkladu krve. **15. listopadu 1865** ve 43 letech Jindřich Fügner zemřel.¹¹⁷ Jeho pohřeb se konal za velké účasti sokolstva na Olšanských hřbitovech v Praze. V roce 1869 mu byl nad hrobem postaven jehlancový pomník od sochaře Bohuslava Schnircha.¹¹⁸ (viz příloha č. 9)

Ve funkci prvního starosty Sokola se Jindřich Fügner zapsal do dějin jako výborný organizátor, nezištný, štědrý anonymní podporovatel hospodářských zájmů Sokola. Bez jeho hmotné podpory by Sokol pravděpodobně nepřekonal svá první těžká léta. Jak vyplývá z dobových charakteristik, hlavními rysy jeho osobnosti byly skromnost, pracovitost, čestné a přátelské vystupování, hospodářský, a kulturní rozhled.

3. HISTORIE SOKOLA BLOVICE

3. 1. Založení a vývoj blovického Sokola

Důležitou událostí, která umožnila vznik Sokola v Blovicích, se stal **16. únor 1862**¹¹⁹, kdy byl založen Sokol Pražský. Nikdo však netušil, že tímto činem vznikne tělovýchovné hnutí, které historicky nebude mít konkurenci v kvalitativním ani kvantitativním smyslu. Přes obtíže doby, především konzervativní kvůli rakousko - uherské vládě, byla na základě několika sokolských jednot na Plzeňsku v roce **1885** ustavena **Sokolská župa plzeňská**.

O prvních třech letech vzniku a působení sokolské jednoty v Blovicích, jedné z prvních na Plzeňsku, se dozvídáme více ze

¹¹⁷ PELIKÁN, Jan. O Sokole. Praha: knihtiskárna, 1920, s. 25.

¹¹⁸ HAVLÍČEK, Věnceslav. *Kdo je Jindřich Fügner*. Praha: Orbis, 1948. str. 36.

¹¹⁹ Kronika Sokola Blovice- označena P13; nestránkováno, uloženo v kanceláři Sokola Blovice.

zaznamenaného vyprávění jednoho ze zakládajících členů, jehož jméno bohužel nelze přesně určit, ale pravděpodobně se jednalo o dr. Josefa Březinu. Jednou z nejdůležitějších informací je především rok jejího založení. Na jaře **1889** na vyzvání dr. Podlipného, starosty Sokola, který nahradil J. Fügnera po jeho smrti, a iniciativou **F. Metelky** a několika dalších příznivců sokolské myšlenky v Blovicích byla svolána poradní schůze, kde se projednalo založení jednoty v Blovicích. Po všeobecném souhlasu byl zvolen přípravný výbor, v jehož čele stanul **J. Karlík**. Následně byly vypracovány a schváleny návrhy, na jejichž základě byla svolána první **ustavující valná hromada na 1. června 1889**¹²⁰. Na schůzi byl zvolen dr. J. Karlík starostou, jednatelem dr. J. Březina, pokladníkem K. Čapek a náčelníkem byl zvolen K. Klement, současně byla navržena výše členského příspěvku na 20 korun. Místnost pro letní i zimní cvičení propůjčil jednotě A. Klement v hostinci „Panský dům“, kde bylo ihned po obdržení náčiní zahájeno cvičení pod vedením náčelníka Klementa a bratrů Čapka a Březiny. Hlavní náplní Sokola bylo především cvičení, prozatím ale jen v podání mužů a později mládeže, druhou náplní bylo pořádání vycházek či výletů, někdy i vícedenních, a v neposlední řadě se hrálo divadlo a byly pořádány přednášky. Abychom si správně vysvětlili pojem cvičení, jednalo se o prostná a pořadová cvičení na nářadí, určitou část hodin už ale také tvořily prvky pozdější lehké atletiky, jako byl běh, skok či vrh. S touto, postupně však modernizovanou náplní, Sokol vystačil až do sjednocení tělovýchovy. Poprvé jednota vystoupila na veřejnosti bez kroje při vycházce jednoty plzeňské na Radyni, ta se konala v červnu téhož roku. V kroji a již s praporem se jednota představila **25. srpna** v zámeckém parku na Hradišti, kde plzeňská a nepomucká jednota uspořádala veřejné cvičení. První rok činnosti jednoty byl zakončen „*Sylvestrovskou*“ zábavou¹²¹, která symbolicky ukončila první rok činnosti nově vzniklé jednoty.

¹²⁰ Kronika Sokola Blovice- označena P13; nestránkováno, uloženo v kanceláři Sokola Blovice.

¹²¹ Jednací kniha tělocvičné jednoty Sokol v Blovicích- 1889 nestránkováno, uloženo v kanceláři Sokola Blovice.

Vývoj následujících dvou let je velmi podobný roku prvnímu. Pořádaly se výlety a vycházky, např. do Přeštic či Nepomuka. Letní činnost jednoty byla zakončena jejím prvním veřejným cvičením. Následující událostí, která stojí za připomenutí, bylo listopadové uspořádání slavnostního večera na upomínku 25. výročí úmrtí Jindřicha Fügnera, doplněného přednáškou a hudebním programem.

I následující rok se programově nesl v duchu let předchozích. Přesto se objevil nový způsob zábavy, v roce 1891 byly uskutečněny první **šibřinky** a nadále byly pořádány vycházky a výlety do okolí, při kterých se pořádaly závody, např. v běhu či vrhu. V tomto roce se blovická jednota zúčastnila **II. všesokolského sletu**¹²² a navštívila jubilejní výstavu v Praze. Současně se začalo cvičit třikrát týdně, oproti letům předchozím, kdy se cvičilo méně často, a začalo se se cvičením učňů a žáků, kteří cvičili zpočátku jen dvakrát týdně. Vedení jednoty však myslelo i na budoucnost a již v roce 1891 založilo fond, ze kterého měla být financována stavba vlastní tělocvičny.

Rok 1892 začal opětovně šibřinkami a v dalších měsících se konaly již tradiční výlety či vycházky. **7. srpna 1892**¹²³ se uskutečnilo již **třetí veřejné cvičení** jednoty a stalo se součástí **prvního župního sletu**, uspořádaného v zámeckém parku na Hradišti. V předvečer sletu proběhla tělovýchovná akademie a vlastnímu cvičení předcházela průvod městem se zakončením v Panském domě, kde se konal **věneček**.¹²⁴ Počet členů jednoty se v tomto roce vyšplhal na 70 a došlo také ke změnám v jejím vedení a vzniku nových funkcí.

Hlavním cílem následujícího roku bylo sehnat tělocvičnu vhodnou pro cvičení. Finanční prostředky pro její stavbu se však nezvětšovaly tak, jak si jednota představovala, proto členy alespoň těšila myšlenka, že budou moci využívat tělocvičny měšťanské školy, která právě vznikala. Škola byla

¹²² Kronika Sokola Blovice- označena P13; nestránkováno, uloženo v kanceláři Sokola Blovice.

¹²³ Kronika Sokola Blovice- označena P13; nestránkováno, uloženo v kanceláři Sokola Blovice.

¹²⁴ Věneček= starší výraz pro jarní taneční slavnost.

sice slavnostně otevřena v roce 1894, ale problémem bylo, že tělocvičnu nakonec vůbec neměla. Sokol se tedy opětovně soustředil na získání finančních prostředků pro stavbu tak potřebné tělocvičny. Vystalá situace nebyla zrovna dobrá pro rozvoj nové organizace. Tyto události vedly k období první stagnace činnosti. Zájem o cvičení i o členství upadal, proto bylo zapotřebí nového impulzu. Jedním takovým se stal **III. všesokolský slet**, konaný v Praze roku **1895**¹²⁵, po kterém se cvičením začalo 19 nových učňů, avšak jednalo se pouze o krátkodobé nadšení, které zanedlouho opadlo, a na konci roku se činnost jednoty opět nacházela v útlumu. Ke změně nedošlo ani změnou ve vedení.

Blížilo se desáté výročí založení jednoty a nové vedení se pustilo do příprav jeho oslav. Na **IX. valné hromadě**¹²⁶ v roce 1898 byl novým starostou zvolen dr. Josef Březina, který byl jedním z pořadatelů nastávajících oslav. Již na lednové valné hromadě bylo možno konstatovat, že „*období stagnace je překonáno*“. **Oslavy desátého výročí** založení sokolské jednoty v Blovicích se konaly **22. – 23. července 1899**¹²⁷ a byly pod patronací městské rady a čestného předsednictví okresního výboru blovického. Z dokumentace se dozvídáme, že oslavy výročí proběhly ve velkolepém duchu, a to s následujícím programem: první den se uskutečnila tělocvičná a hudební akademie a byla svolána mimořádná valná hromada, druhý den byl věnován závodům, kterých se kromě domácích cvičenců zúčastnili také cvičenci z Plzně, Přeštic, Starého Plzně a Nepomuku. Program byl zakončen průvodem a věnečkem na rozloučenou se cvičenci, kteří byli hosty Blovic. Rok 1899 se nesl v duchu **rozmachu tělovýchovy**, k němuž došlo i na poli dramatickém a v dalších odborech, kdy byl založen nový odbor šermu a hlavně byl **založen odbor ženský** a prvních dvacet žen se stalo oficiálně členkami jednoty. Důležitou zmínkou je, že fond na stavbu tělocvičny v tomto roce obsahoval 3 000 korun, částku, která sice

¹²⁵ HAVLÍČEK, Věnceslav. *SOKOLSTVO jeho myšlenka, organizace a vývoj*. Praha: nakladatelství Československé obce sokolské, 1948, s. 53.

¹²⁶ Jednací kniha tělocvičné jednoty Sokol v Blovicích- 1889 nestránkováno, uloženo v kanceláři Sokola Blovice.

¹²⁷ Jednací kniha tělocvičné jednoty Sokol v Blovicích- 1889 nestránkováno, uloženo v kanceláři Sokola Blovice.

nedostačovala na stavbu tělocvičny, ale při tehdejších cenových relacích se jednalo o velké množství peněz.

Po oslavách blovický Sokol „žil“ z nadšení minulých událostí. Dalším impulzem k činnosti byly přípravy na **všesokolský slet**, připravovaný na rok **1901** v Praze, ale již rok poté se jednota opět nacházela v krizi, která byla tentokrát velmi hluboká i přesto, že byla otevřena tělocvična u měšťanské školy, kde měl Sokol možnost cvičit. Krize, která tkvěla především v útlumu zájmu o cvičení, a tudíž v nedostatku cvičenců, se prohloubila natolik, že v roce 1902 měla jednota jen 8 aktivně cvičících členů a v roce 1905 nastoupil vrchol krize, kdy nebyl zájem o cvičení ani o výlety, které se proto tento rok neorganizovaly vůbec. Stagnace jednoty přetrvává až do roku 1907. „Hnací silou“, která napomohla rozvoji činnosti, se staly nejen přípravy na **V. všesokolský slet**, ale i práce stávajícího vedení, díky kterému počet členů v roce 1907 stoupl na 75 a počet aktivních cvičenců na 19, což bylo na danou dobu velmi dobrým výsledkem. **9. června 1907**¹²⁸ bylo uspořádáno domácí veřejné cvičení a došlo také k obnovení vycházek a výletů.

Následující rok v Sokole byl velmi významným. Po dvaceti letech činnosti jednoty **ženy začaly s pravidelným cvičením**, a to již zcela veřejně. I přes nepříznivé ohlasy ženy se cvičením vytrvaly a zúčastnily se cvičení k příležitosti dvacátého výročí založení Sokola. K problematice žen nejen v Sokole, ale i ve společnosti, bych ráda podotkla, že **rovnoprávnost žen** v blovickém Sokole byla dovršena rokem **1912**, kdy byla zvolena první žena členkou výboru, stala se jí **Anna Klementová**.

K příležitosti dvacátého výročí založení Sokola se konal ve dnech **10. – 11. července 1909 župní slet**¹²⁹ opětovně pod záštitou města. Díky oslavám došlo k oživení činnosti a nárůstu členské základny Sokola. Naplno začal cvičit dorost, který startoval na župních závodech a obsazoval zde

¹²⁸ Jednací kniha tělocvičné jednoty Sokol v Blovicích- 1889 nestránkováno, uloženo v kanceláři Sokola Blovice.

¹²⁹ Jednací kniha tělocvičné jednoty Sokol v Blovicích- 1889 nestránkováno, uloženo v kanceláři Sokola Blovice.

první místa. Dověšením rozvoje činnosti mělo být uspořádání cvičení žactva, avšak rakouské úřady již poněkoliáté zamítly žádost o povolení, kterou současně podalo několik jednot.

Následující pětileté období je pro rozvoj blovického Sokola velmi důležité. Vzrostla členská základna jak cvičenců, tak přispívajících členů a v roce **1912** konečně začalo cvičit i **žactvo**¹³⁰, poté, co úřady pod neustálým nátlakem povolily. Po tomto povolení se do Sokola ihned přihlásilo na sedmdesát dětí, a tak v tomto roce poprvé cvičily **všechny věkové kategorie**. V krátké době jako by byly všechny krize Sokola překonány. Současně v témže roce žádá Sokol, aby mohl společně s městem zřídít veřejnou plovárnu, avšak události příštích let realizaci této myšlenky stejně jako mnoha jiných bohužel znemožnily, k výstavbě plovárny či koupaliště zatím v Blovicích stále ještě nedošlo. Díky zisku tzv. **tržiště** pro letní cvičení, které Sokol získal od obce v roce 1913, a jeho následné úpravě, jež byla bezesporu nutná, protože se zde střídali sokolové a později i fotbalisté nejen s dobytčími trhy, ale i pasoucími se ovce, kravami či atrakcemi pouťového charakteru, došlo k dovršení jedné etapy rozvoje Sokola. Velký úspěch zaznamenaly v této době také ženy, které se poprvé od doby, kdy si vybojovaly své postavení v tělovýchově, zúčastnily krajevých závodů v Plzni, kde cvičenky blovického Sokola G. Klementová a B. Houšková získaly diplomy a věčné ceny.

Příští rok se blížilo 25. výročí blovické tělovýchovy, ale i další smutné události. Aktivita sokolské jednoty v roce 1914 ještě více stoupla, a to možná i díky tomu, že se na scéně objevil „soupeř“, kterým se stala **DTJ**¹³¹ (**Dělnická tělovýchovná jednota**). K výročí se opětovně chystaly oslavy, s jejichž přípravami se započalo hned počátkem roku, připravováno bylo divadelní představení, tentokrát Gazdina roba, a v plné přípravě byli

¹³⁰ Jednací kniha tělocvičné jednoty Sokol v Blovicích- 1889 nestránkováno, uloženo v kanceláři Sokola Blovice.

¹³¹ DTJ- začaly vznikat v roce 1897 jako reakce na třídní rozdíly a politické rozpory mezi Sokolem, tedy Českou obcí sokolskou, a sociálními demokraty. Činnost DTJ v Blovicích již po krátkém trvání téměř zanikla pro nezáměr, ale počátkem roku 1913 byla znovu obnovena. Náplň byla podobná jako v Sokole, jen místo všesokolských sletů byly pořádány olympiády. Do jejího vývoje však zasáhla první světová válka a během dvou let své existence nedosáhla takových úspěchů jako Sokol.

i cvičenci na nářadí, kteří patřili k nejlepším ze Sokolské župy plzeňské. Nejen jednota, ale i celé město žily přípravami oslav. Rok 1914 však neznamenal jen dovršení první velké etapy ve vývoji blovickej tělovýchovy, ale byl i rokem, kdy celá Evropa, a nejen ona, žila v politickém napětí. Informovanost v té době nebyla na dobré úrovni, přesto se donášely zvěsti i do „radostného“ ovzduší Sokola. Nikdo však netušil, jaký bude následující vývoj událostí, nedojde-li k zastavení činnosti tělovýchovy, Sokola, DTJ a ostatního dění. Před těmito událostmi však ještě proběhly oslavy k 25. výročí, započaté **XXV. valnou hromadou**, která se konala **25. ledna 1914**.¹³² V polovině roku 1914 měla jednota ve svých řadách 105 mužů, 46 žen a počet mladších není přesně znám, ale podle záznamů můžeme odhadnout počet členů jednoty na 300, což na tehdejší dobu byla organizace velmi silná. Následující průběh oslav k příležitosti 25. výročí není přesně popsán, protože i do práce kronikáře zasáhla první světová válka.

I přes zákaz vydaný na počátku války jak Sokol, tak DTJ pokračovaly v práci, členové se nadále scházeli a cvičili. Ani ve válečných letech jejich činnost neutichla, na místa těch, kteří museli na frontu, nastoupili zaměstnanci ve válečné výrobě, kteří nemuseli do války, a hlavně také ženy. Rakouské úřady nakonec pod vidinou zisku povolily pořádání zábav pod podmínkou, že veškeré získané peníze budou věnovány Červenému kříži, čehož obě jednoty využily k udržení činnosti a soudružnosti svých členů. V roce 1917 došlo k obnovení činnosti obou jednot zcela otevřeně, protože rakouské úřady neměly prakticky žádné prostředky, jak aktivitám zabránit. Očekával se rozpad monarchie a konec války, situace byla vyhrocená a docházelo k protestům a stávkám. V Blovicích byla založena odborová organizace kovodělníků, jež získala velké množství členů, kteří se zapojili do DTJ, což znamenalo posílení tělovýchovných řad. DTJ opětovně požádala o povolení cvičit ve školní tělocvičně, ale i tentokrát byla její žádost zamítnuta, přišla proto s nabídkou placení nájmu, na což školské

¹³² Kronika Sokola Blovice- označena P13; nestránkováno, uloženo v kanceláři Sokola Blovice.

úřady odpověděly kladně, ale s podmínkou, že se DTJ musí domluvit se Sokolem. Sokolské vedení se vyjádřilo kladně, pokud ale všichni cvičenci přestoupí do Sokola. Ke konečné dohodě došlo až po vzniku Československa, kdy týž školský inspektor, který tolikrát zamítl žádost DTJ, „konečně“ vyhověl.

Po skončení války došlo k uklidnění vztahů. Lidé se vznikem nového státu očekávali změny. Tak se stalo, že již ve dnech převratu roku 1918 nastoupili jak členové Sokola, tak DTJ do strážní služby a společně střežili město. Další informace o období mezi válkami jsou však poněkud stručné, z tohoto období se pro vývoj regionálních sokolských dějin nedochovalo mnoho materiálů. Po celý následující rok docházelo k postupnému vývoji svobodného života, Sokol se chystal na **VII. všesokolský slet** připravovaný na následující rok a DTJ na svoji první **olympiádu**, která se konala o rok později v Praze, a současně DTJ založila svůj vlastní **dramatický odbor**. V mnoha místech v okolí vznikaly další DTJ, což vedlo k vytvoření **6. obvodu**¹³³ se sídlem v Blovicích. Rok 1919 se nesl ve znamení nesmělých krůčků a pokusů ve sportovní činnosti, kdy se mladí chlapci pokoušeli hrát **házenou**, dnes zvanou národní, ale také **kopanou**. V roce 1920 se už házená v Blovicích rozběhla naplno, byla sehrána utkání, o kterých se dozvídáme z dobových fotografií. Ve stejném duchu pokračují snahy o rozvoj kopané. V témže roce se koná první řádná **valná hromada podle nových stanov**¹³⁴ a současně se také konají velké přípravy na zahájení stavby sokolovny. Zcela stranou zůstaly Blovice, co se týče DTJ při boji o socialistický charakter sociálně demokratické strany. Celé Plzeňsko bylo pod vlivem pravicového vedení strany, a tak se o rozkolu ve vlastní straně členové dozvěděli až na **I. olympiádě v roce 1921**, kde až na místě zjistili, jak je jich málo a že velkou část členstva tvoří Plzeňané. Ve stejné době se konala **spartakiáda**, která byla pořádána Federací DTJ¹³⁵,

¹³³ Svaz DTJ se dělil na okresy, které sdružovaly jednotlivé jednoty. Okresy se dále dělily na obvody. Po vzniku DTJ v Blovicích byla zařazena do I. obvodu.

¹³⁴ Kronika Sokola Blovice- označena P13; nestránkováno, uloženo v kanceláři Sokola Blovice.

¹³⁵ Federace DTJ- nová organizace, soustřeďující ve svých řadách levicově orientované cvičence z DTJ, založená 8. května 1921.

kde se setkal zbytek členů DTJ. V Blovicích však zůstalo vše při starém, co se týče politických poměrů. V **červenci 1921**¹³⁶ byl slavnostně položen **základní kámen pro stavbu sokolovny**, což bylo velmi významnou událostí.

V té době stavební fond jednoty činil 51 000 Kč a na darech bylo získáno 100 000 Kč, celkový náklad na vlastní stavbu měl činit 792 000 Kč. Dalším důležitým krokem tohoto roku bylo ustavení **řádného družstva házené** v Sokole, o něco později i v DTJ a také první organizovaná utkání, která byla i přes přímý zákaz obou organizací pořádána i mezi oběma jednotami. V dalším roce, tedy **1922**, došlo k velmi významné události; **6. srpna** byla slavnostně otevřena **nová sokolovna**¹³⁷, vystavěná za 13 měsíců od položení základního kamene. Tělovýchovná jednota tedy konečně získala svoji vlastní budovu, na svou dobu velmi moderní a dobře vybavenou. Z této stavby měla užitek i DTJ, která konečně mohla využívat školní tělocvičnu bez omezení a nadále rozšiřovala svoji činnost např. o **kurzy tance či těsnopisu**. V roce 1923 přišla další novinka, když bylo v sokolovně zprovozněno kino, z jehož příjmů byly spláceny dluhy za stavbu sokolovny. V témže roce byl založen Klub českých turistů, který se mimo jiné zasloužil o dodnes platné značkování turistických cest na Blovicu. Ani DTJ však nezůstávala pozadu. Přihlásila do řádných soutěží svůj odbor házené a muži brzy dosáhli významných úspěchů. Nemůžeme říci, které družstvo bylo tehdy lepší, protože se soutěže Sokola a DTJ hrály přísně odděleně, až na zápasy hrané „na černo“, a kromě toho nebylo v platnosti žádné vhodné sportovní měřítko. Poté, co se házená dostala i do sportovních klubů, vznikla další soutěž, a tak se hrálo na třech frontách, především ke škodě samotné házené. Možná právě tato prvotní roztržičnost organizace znemožnila její další rozšíření do světa jako první původní české míčové hry.

¹³⁶ Kronika Sokola Blovice- označena P13; nestránkováno, uloženo v kanceláři Sokola Blovice.

¹³⁷ Kronika Sokola Blovice- označena P13; nestránkováno, uloženo v kanceláři Sokola Blovice.

Rok 1925 byl přínosem nejen pro blovickou tělovýchovu, ale i pro ostatní obyvatele Blovic. DTJ dostala možnost zakoupit dům, který by mohl být využíván jako „Dělnický dům“. Po stavebních úpravách a přistavení sálu by se zde mohlo cvičit a pořádat zábavy, ihned poté byl ustaven výbor stavebního družstva. Koupě domu čp. 78 v nynější Bělohrobského ulici se uskutečnila **28. února 1926**¹³⁸ za cenu 90 000 Kčs. Pro DTJ nastalo těžké období, musela sehnat velký obnos peněz, který musela splatit do května. Pořádaly se sbírky, ty ovšem nepřinesly velký zisk, uvažovalo se i o úvěru, ale i tato jednání skončila bez úspěchu a o státní dotaci či finanční podpoře od vyšších tělovýchovných orgánů nemůže být ani řeč, protože v té době neexistovaly. DTJ se proto musela uchýlit k půjčkám, za které členové častokrát ručili veškerým svým majetkem. Přesto však stavba pokračovala a **29. ledna 1927** se v **Lidovém domě** konal **první ples**.¹³⁹ DTJ tímto získala svůj vlastní „stánek“ a v Blovicích se nacházely již tři tělocvičny - školní, v sokolovně a v Lidovém domě.

Následující roky jsou spjaty především s rozvojem sportu. Jak již jsem zmiňovala, počátky házené i kopané se objevují v roce 1919, doba jejich rozmachu přichází však až na přelomu dvacátých a třicátých let. Vývoj v Sokole i DTJ byl však odlišný, zatímco v Sokole se střídaly doby, kdy se házená hrála a kdy ne, v DTJ zakotvila házená napevno. Způsobeno to bylo především tím, že se zpočátku Sokol pronikání sportů do své činnosti bránil, zákonitě z toho vyplývá, že v místech silné sokolské jednoty se sportovní činnost rozvíjela velmi pomalu. Nemůže tedy být divu, že když v Blovicích začínal v roce 1928 neorganizovaný sportovní kroužek s kopanou, hrál svá první utkání již s řádnými sportovními kluby, i když vesnickými. V tom byla místa menší než Blovice o krok napřed.

¹³⁸ Kronika Sokola Blovice- označena P13; nestránkováno, uloženo v kanceláři Sokola Blovice.

¹³⁹ Kronika Sokola Blovice- označena P13; nestránkováno, uloženo v kanceláři Sokola Blovice.

V období mezi válkami bylo významným i sokolské mužské družstvo **gymnastiky**, které dosahovalo dobrých výsledků. DTJ nezůstávala však pozadu a i ona měla kvalitní gymnastické družstvo.

Velmi významným rokem se stal rok **1929**, kdy byl založen **Sportovní klub Blovice 1929**¹⁴⁰, zkráceně SK Blovice. Za hlavní iniciátory toho činu jsou považováni Hanuš a K. Chýle, kteří dali podnět k založení klubu a také zakoupili první míč. Prvním a poté i dlouhodobým předsedou SK Blovice byl jmenován **Josef Svoboda**. První řádný správní výbor nově vzniklého klubu byl zvolen až na mimořádné valné hromadě **6. září 1930**¹⁴¹. Již v této době pracovala komise pro zřízení vlastního hřiště. První hřiště, které klub užíval, bylo již zmiňované tržiště. Ve stejné době dosáhla významných výsledků házená, když se muži DTJ stali v roce **1930 krajským vítězem**¹⁴² a získávali ocenění a umístění na prvních místech v nejrůznějších turnajích a soutěžích. 1. ledna 1930 se kopaná SK Blovice stala řádným členem **Západočeské župy kopané** a vedení klubu získalo během roku od města pozemek vhodný pro vybudování vlastního hřiště. Tento pozemek se nacházel při cestě do Kamenska, dnes je toto hřiště využíváno k tréninkům a přípravným zápasům v zimním období. Činnost SK Blovice se rozvíjela i v jiných odborech, jakým byl např. odbor dramatický. Velkou událostí roku 1930 byl **slet jugoslávského Sokola**, jehož se zúčastnilo i 8 blovických členů. Svoji činnost Sokol a DTJ nadále rozvíjely, ale přece jen je v těchto letech patrný úpadek, a to především mládeže, která se více zajímala o pestřejší sportovní činnost. Následující rok proto SK založil odbor lehké atletiky, začal s házenou, uspořádal I. ročník silničního běhu a také plavecké závody včetně utkání ve vodním pólu. Na podzim bylo uspořádáno v Lidovém domě dokonce propagační utkání ve vzpírání, zápase a boxu, kde ukázky těchto sportů předvedli členové plzeňského KA Ctibor. Vedle této činnosti byla rozvíjena i činnost kulturní a společenská,

¹⁴⁰ Jednací protokol sportovního klubu Blovice 1929- označení B15150 nestránkováno, uloženo v kanceláři Sokola Blovice.

¹⁴¹ Jednací protokol sportovního klubu Blovice 1929- označení B15150 nestránkováno, uloženo v kanceláři Sokola Blovice.

¹⁴² Kronika Sokola Blovice- označena P13; nestránkováno, uloženo v kanceláři Sokola Blovice.

v Lidovém domě byly pořádány karnevaly nebo divadelní představení, která byla zdrojem příjmu pro klub.

Vznik sportovního klubu však stále nepostačoval k uspokojení zájmu o sport. V roce **1932** proto z popudu V. Bíny a R. Bečváře vzniká další klub, a to **Table- tenis club**, později velmi populární **TTC Blovice**.¹⁴³ Jak již název vypovídá, klub se chtěl věnovat především stolnímu tenisu, s kterým také začal a v následujících letech dosáhl řady významných úspěchů. I tento klub prodělal krizi způsobenou nedostatkem členů, jeho návrat byl však mnohonásobně úspěšnější. Postupně přibyly ke stolnímu tenisu i další sporty jako lehká atletika, házená, kopaná, odbíjená a později i hokej. Díky obětavé práci zakládajících členů se TTC ve stolním tenise probojoval až do **západočeské extratřídy**, což byla tehdy nejvyšší soutěž ve stolním tenise. Za zmínku stojí, že tréninkovou místnost se dvěma stoly, kde se hrály i mistrovské zápasy, měli tenisté v hostinci na Hradišti. Vznikem tohoto klubu byla dovršena „kapitola růstu“ a rozřídění blovické tělovýchovy. Postupně docházelo k tomu, že Sokol a DTJ se věnovaly rekreační tělesné výchově, SK kopané a hokeji a TTC stolnímu tenisu a házené, i když v některých sportech bylo prolínání zřetelné až později.

Současně rok 1932 přinesl ještě další významné události. Koncem března se začalo s náročnou stavbou hřiště v Kamensku, při které opětovně vyvstal problém se získáním financí, dary či úpisy k tomu nestačily, a tak si SK musel peníze vypůjčit. Půjčka činila 8 000 Kčs a ručili za ni opět členové SK svým majetkem, jako tomu bylo již v minulosti. Stavba hřiště byla v tomto roce nejdůležitějším činem, probíhala velmi rychle a připojil se, kdo mohl, protože fotbalisté „chtěli výš“ a vyhlídky na postup do vyšších soutěží byly slibné. Od poloviny května do konce července dobrovolníci odpracovali na 500 hodin a řada dalších dala příspěvky či zapůjčila nářadí či dopravní prostředky. K slavnostnímu otevření hřiště došlo 16. července 1933 a při této příležitosti se odehrál zápas s SK Plzeň, v kterém domácí prohráli 6:0.

¹⁴³ Kronika Sokola Blovice- označena P13; nestránkováno, uloženo v kanceláři Sokola Blovice.

Hřiště sloužilo až do roku 1956, poté se kopaná přestěhovala na nový stadion u sokolovny.

V srpnu 1932 **DTJ** oslavila **dvacáté výročí** a k této příležitosti uspořádala veřejné cvičení. Současně k této události bych chtěla uvést, že v roce 1932 oslavil Sokol 100. výročí narození zakladatele Dr. Miroslava Tyrše, což bylo impulzem k pořádání oslav po celém státě, nejen v Blovicích, protože všechny tělovýchovné organizace se hlásily k jeho odkazu.

Vývoj v tomto období je spjat s politickým bojem, a to především ve vedení sportovních klubů či různých jednot. Vedle Sokola, jehož vedení se prohlašovalo za všenárodní a nepolitické, existovaly totiž DTJ řízené sociálně demokratickou stranou, Federace proletářské tělovýchovy uskutečňující ideje KSČ, lidový Orel a desítky dalších sportovních svazů. Každý z nich měl vlastní ideu, přestože lidé a prostí členové chtěli pouze cvičit a sportovat, ve vedení organizací probíhal neustálý boj. Není proto divu, že místo spolupráce docházelo ke sporům, které se postupně přenášely do řad samotných sportovců. Jednoduše tento stav shrnu do závěru, že tělovýchova byla odrazem politického stavu společnosti a každý někomu nebo něčemu sloužil. Až v období dalšího ohrožení republiky, které na sebe nenechalo dlouho čekat, došlo k historicky **prvnímu ideovému sjednocení tělovýchovy a sportu** proti okupantům, nacistům a fašismu vůbec.

Další dva roky byly, co se týče vývoje tělovýchovy, spíše stagnující. SK uspořádal první lehkotletické závody, které se uskutečnily v Kamensku, v zimě téhož roku se pod záštitou TTC konal I. ročník později velmi oblíbeného turnaje ve stolním tenise s názvem „O mistrovství světa Blovic“. Rok 1934 přinesl novinku, z iniciativy Karla Bečvář¹⁴⁴ vznikl při SK **odbor ledního hokeje**¹⁴⁵, jehož činnost však neměla dlouhého trvání. V dalších letech blovická tělovýchova nepřispěla žádnými zásadními událostmi. Nadále se pořádaly silniční běhy, turnaje ve stolním tenise

¹⁴⁴ Karel Bečvář byl účastníkem zahraničního odboje, za války působil jako letec RAF.

¹⁴⁵ Kronika Sokola Blovice- označena P13; nestránkováno, uloženo v kanceláři Sokola Blovice.

a probíhalo cvičení jak v Sokole, tak v DTJ, kde se pokračovalo s házenou, kterou v Sokole reprezentovalo pouze jedno družstvo mužů.

O to více byly důležité události ve světě právě v souvislosti s naší republikou. Ze sousedního, již zcela fašistického, Německa přicházela velká hrozba, kterou znamenal Adolf Hitler. V době hrozby byl v roce **1938** připravován jubilejní **X. všesokolský slet**¹⁴⁶. Ještě nikdy nebyla tak velká účast na nácvičích, musely se provádět rozřazovací zkoušky a vybráni byli jen ti nejlepší, nácviků účastnili i samotní funkcionáři jak z TTC, tak z SK. V době konání sletu se Praha stala centrem lidového odporu proti fašismu a hitlerovskému nacismu. X. všesokolský slet byl zpětně hodnocen jako **manifestace boje za demokracii a proti fašismu**. Vývoj v blovické tělovýchově ale nadále pokračuje. V roce 1938, který je pro celou naši zemi znám událostmi kolem Mnichova, se v TTC naplno rozběhla házená. Do tohoto klubu přešli někteří házenkáři ze Sokola. Stejný rok je rokem **založení odboru zimních sportů** při TTC, kam spadalo např. lyžování či hokej.

Rok 1939 by mohl být z historie blovické tělovýchovy zcela vyškrtnut. Březnový vpád nacistických vojsk na území Československa znamenal konec všemu, nebyl zájem o nic, ani o tělovýchovu, ani o sport. Události se však zastavit nedají, a tak došlo k reorganizaci územních soutěží a navzdory nacistům, kteří se snažili umlčet vše české, se sportovní činnost pomalu zotavuje. V roce 1940 sport prorazil ve větší míře i do Sokola, házená měla již dvě mužská družstva a vznikala další dorostenecká. Nadále se hrál hokej, tenis, ožila atletika i odbíjená a všude vznikala a rozvíjel se odpor proti nacistům. Schůze sportovců a funkcionářů, které nadále probíhaly, byly vlastně schůzemi potenciálních nepřátel Hitlera a říše. Následující události, ke kterým došlo v roce **1941**, se však nedaly odvrátit. V dubnu nacisté **zastavili činnost Sokola**¹⁴⁷ a zajistili jeho veškerý majetek. Házenkáři blovického Sokola přešli pod SK, kde jim byly vytvořeny podmínky pro

¹⁴⁶ HAVLÍČEK, Věnceslav. *SOKOLSTVO jeho myšlenka, organisace a vývoj*. Praha: nakladatelství Československé obce sokolské, 1948, s. 62

¹⁴⁷ Kronika Sokola Blovice- označena P13; nestránkováno, uloženo v kanceláři Sokola Blovice.

pokračování činnosti. V září došlo k zatýkání veřejných pracovníků na území Protektorátu a s nimi i řady sokolských funkcionářů a o měsíc později bylo zatčeno a do koncentračních táborů postupně transportováno přes 1 100 dalších sokolských činovníků. **Sokol byl rozpuštěn.** V dalších letech nacistické okupace se však blovický sport nezastavil, naopak se velmi rychle rozvíjel. Vedle kopané, která ani na okamžik nezaváhala, se nadále rozvíjela házená, která v tomto období, možná až nepochopitelně, dosáhla masovosti, což víme díky záznamům, ze kterých se dozvídáme, že v TTC, DTJ a SK hrálo 13 družstev s registrovanými hráči v počtu kolem 130. Následující rok dochází k velkému vzestupu i v hokeji, jehož družstvo se přihlašuje do Čs. svazu ledního hokeje. Růst zájmu o sport dokazuje i fakt, že v roce 1942 měl **TTC 565 dospělých členů a 180 dorostenců a žáků.** V této nepříznivé době dochází však k dosažení velkých úspěchů, dorostenci TTC se v roce 1942 stali **mistry Západočeské župy**¹⁴⁸ a na **mistrovství Čech obsadili třetí místo.** O kvalitách mužstva svědčilo i to, že jako celek bylo družstvo nominováno na reprezentaci Plzně v utkání s Prahou. Neméně významný byl i úspěch stolních tenistů, kteří vyhráli I. třídu svého mistrovství a postoupili do tzv. extratřídy. Další rok zaznamenala velký úspěch házená SK díky dorostenkám, které se staly **mistryněmi župy a následně i Čech.** Ženská házená měla díky SK vysokou úroveň a udržovala si ji po dlouhá léta.

Poslední válečný rok 1944 byl velmi těžkým. Přesto, že vrcholilo pronásledování nacisty, sportovalo se dál. Sportovci měli velmi špatné podmínky, tréninky absolvovali po namáhavé 10 - 12 hodinové práci v továrnách, na zápasy se dopravovali častokrát pěšky, ale i tak dokázali vyhrávat. V házené muži TTC vyhráli mistrovství I. třídy župy a po kvalifikaci **postoupili do divize,** ženy SK vyhrály nejen župní mistrovství, ale i kvalifikaci a **postoupily do první ligy.** V létě se uskutečnil první ročník **České pohárové soutěže žen,** jehož pořadatelem byl SK Blovice. Následně se z tohoto turnaje stala tradice, které se účastnila družstva z Čech i Moravy. Blížil se konec války, ale stále přetrvávalo

¹⁴⁸ Kronika Sokola Blovice- označena P13; nestránkováno, uloženo v kanceláři Sokola Blovice.

nebezpečí pro každého člena, nejen pro vedení sportovních klubů. Počátek roku 1945 byl nebezpečný nejen pro sportovce, častokrát z důvodu náletů byla zrušena či přeložena jejich utkání. Předpokládám, že všem je známo, co znamenal rok 1945 pro naši zemi, nastává tedy nová etapa vývoje nejen v celé zemi, ale i v blovické tělovýchově.

Rok 1945 byl především ve znamení ruchu a překotného vývoje. Blovičtí sportovci v těchto dnech nezůstávali nečinní, a to především ti mladší z nich. Dnes již málokdo ví, že již od roku 1943 v Blovicích existovala **malá ilegální skupina**, scházející se v Komorně, která provedla několik sabotážních akcí a v dubnových dnech se podílela na odzbrojení prchajících příslušníků německé armády. Především z těchto mladíků byl později vytvořen **první strážní oddíl**, který chránil město a později přechodný zajatecký tábor vybudovaný v nedaleké Seči. Nadále pomáhali při pročišťování okolních lesů, kde se skrývali fašisté, a později se řada z nich připojila k Rudým gardám, nasazovaným ke strážní službě v pohraničí. Sport a tělovýchova zůstávaly v této době stranou, ale jen na krátký čas, protože již koncem května se sport opět rozeběhl a v červnu již házenkáři jeli na první poválečný turnaj do Říčan u Prahy, kde získali ve velké konkurenci první místo. Již během prvních květnových dnů svoji činnost obnovil Sokol i DTJ a v červnu byl založen **oddíl vodních skautů**, který se stal základem pro dnešní úspěšný oddíl blovické kanoistiky.

Vedení všech oddílů, které v Blovicích působily, si bylo vědomo, co všechno napáchala nejednotnost organizací, proto ještě před osvobozením pomýšleli jeho členové na vytvoření jednotné tělovýchovné organizace. Příkladem jim šla mládež, která v duchu KSČ vytvořila jednotnou mládežnickou organizaci s názvem **Svaz české mládeže**¹⁴⁹, mající hned od prvních červnových dnů velmi silnou organizaci; patřili sem mladí členové jak Sokola, tak DTJ i obnoveného Junáka. Odtud právě pochází iniciativy ke sjednocení tělovýchovy a sportu ve městě. Na přelomu srpna a září 1945 se v Plzni uskutečnil cvičitelský kurz, kterého se

¹⁴⁹ Jednací protokol z roku 1936- označení 461 C 150 E 35 nestránkováno, uloženo v kanceláři Sokola Blovice.

zúčastnila i řada blovických cvičitelů a jehož úkolem bylo schválení sjednocení tělovýchovy. Jiného názoru bylo ovšem vedení tělovýchovných a sportovních organizací. V Praze byly již známy i politické cíle a až někde v pozadí skutečná přání lidu, a tak prozatím v tělovýchově zůstalo vše při starém. Ještě do konce roku 1945 se sport rozeběhl naplno. Vznikaly nové soutěže, řešily se však potíže s nedostatkem sportovního zařízení včetně míčů a dalšího náčiní, ale ani to nezastavilo nadšení, se kterým se začalo sportovat.

Řadu úspěchů přinesl hned následující rok 1946. I přes odchod řady mladých lidí za studiem či za prací velký úspěch zaznamenaly ženy SK v I. lize házenkářek, neméně úspěšní byli i muži TTC v obnovené divizi a fotbalisté SK se probojovali až do semifinále Českého poháru v kraji. Tento rok se uskutečnila schůze blovického národního výboru, který svolal všechny zástupce blovických organizací, aby se vyjádřili k myšlence sjednocení. Postupně všichni zástupci prohlásili, že jsou pro, a současně toto stanovisko stvrdili podpisem. To ovšem bylo prozatím vše, protože pražská ústředí tělovýchovných organizací i sportovních svazů přání „těch zdola“ pod různými záminkami stále zamítala i přes to, že KSČ po osvobození neobnovila činnost své organizace Federace proletářské tělovýchovy právě z toho důvodu, aby procesu sjednocení nebránila.

Následující vývoj byl nezadržitelný. Opět docházela trpělivost, a proto se SK a TTC dohodly a na podzim 1946 došlo ke sloučení těchto oddílů. Nový název byl **Národní sportovní tělovýchovný klub – NSTK Blovice**¹⁵⁰ a byl jím položen základ pro organizaci, která jak rozsahem, tak počtem členů neměla v Blovicích obdoby. Spojením klub získal přes 1 000 členů. V únoru 1947¹⁵¹ se konala ustavující konference nového klubu, kde byl ustanoven výbor a zvolen předseda, kterým byl jmenován Radim Vyorálek. Je třeba konstatovat, že blovičtí sportovci byli toho času jedni z prvních v republice, kdo se k tomuto činu odhodlali, a byli tak o velký kus napřed.

¹⁵⁰ Kronika Sokola Blovice- označena P13; nestránkováno, uloženo v kanceláři Sokola Blovice.

¹⁵¹ Kronika Sokola Blovice- označena P13; nestránkováno, uloženo v kanceláři Sokola Blovice.

Počátky nového klubu nebyly vůbec lehké. Život po osvobození přinášel mnoho nové práce, těžce se napravovaly škody způsobené válkou a okupací, přibýlo možností k využití volného času a to zákonitě vedlo k odlivu zájmu o tělovýchovu i sport. Objevily se však potíže, které způsobil nedostatek financí. NSTK uspořádal karneval sportovců a díky bohaté tombole získal několik desítek tisíc korun, které investoval do klubu. Avšak ani tato finanční „injekce“ nezabránila tomu, že NSTK musel odvolat ze soutěže družstvo házené žen, hrající I. ligu, právě z důvodu nedostatku finančních prostředků. Jen pevně doufám, že se tato situace nebude po šedesáti pěti letech znovu opakovat.

Následujícímu roku bych se mohla věnovat velmi dlouho nejen z hlediska historického vývoje celé země, ale i z hlediska tělovýchovy, pro moji práci ovšem postačí stručná charakteristika. Rok 1948 přinesl řadu změn. Stále ještě existoval NSTK Blovice, Sokol, DTJ, Junák i Klub českých turistů. Ženská házená se opět vrátila do sokolských řad a postoupila znovu do první ligy. Výkonnostně se družstvo žen velmi zlepšilo a na sletovém přeboru v Praze zvítězilo. Ženy se staly **sletovými přebornicemi republiky** a také tedy jejími **mistryněmi**¹⁵², což byl pro Blovice do té doby nejvyšší titul. Sport a tělovýchova „fungovaly“ dále, snad jen s krátkým přerušením během únorových událostí. Ovšem uvnitř celého hnutí došlo k velkým změnám. Z funkcí odešla řada politiků, kteří využívali svého postavení a bránili tak sjednocení tělovýchovy. V Blovicích se nečekalo na žádný pokyn „shora“ a už v březnu byl ustaven **akční výbor Sokola**, který se ihned ujal řízení tělovýchovy a sportu v Blovicích. **31. března 1948**¹⁵³ byl uspořádán **Manifestační večer sjednocené tělovýchovy**, spojený s poslechem přímého přenosu z Obecního domu v Praze, kde k prohlášení o sjednocení československé tělovýchovy promluvil předseda ústředního akčního výboru Sokola dr. František Truhlář a po něm místopředseda vlády Antonín Zápotocký. Tento večer je považován **za rozhodný krok ke sjednocení tělovýchovy v Blovicích**. Koncem května 1948 se akční

¹⁵² Kronika Sokola Blovice- označena P13; nestránkováno, uloženo v kanceláři Sokola Blovice.

¹⁵³ Kronika Sokola Blovice- označena P13; nestránkováno, uloženo v kanceláři Sokola Blovice.

výbor Sokola rozhodl zastavit svou činnost a vytvořit definitivní **obrozené vedení Sokola**, jak se sjednocená tělovýchovná organizace tenkrát jmenovala, a v tomto „novém“ Sokole rozvinout práci naplno. Ovšem následující dva roky přinesly všem těm, kteří o sjednocení usilovali, jen zklamání.

„Nový Sokol“ stál na dřívějších základech, zástupci nesokolských organizací byli bráni spíše jako hosté. Řádnými členy se mohli stát až po ideovém školení a složení sokolského slibu, což se mnohým, zejména sportovcům, nelíbilo. Následky těchto událostí na sebe nenechaly dlouho čekat. Účast na cvičeních se stále snižovala, nikdo se nestaral o dorost a žactvo, funkcionáři odcházeli, družstva klesala v tabulkách svých soutěží. Např. ženské házenkářské družstvo v roce 1949 muselo pro naprostý nezájem opustit ligovou soutěž, a to vše v rozmezí necelých dvou let. Bylo potřeba zjednat nápravu. Z iniciativy sportovců vzešel návrh vytvořit při blovickém závodě „Škodovky“ **závodní sokolskou jednotu (ZSJ)**, která by převzala všechny sportovní oddíly a pak se sloučila se Sokolem. Napoprvé tento návrh neprošel, ale na druhý pokus v srpnu 1950 se toho ujaly házenkářky, které věřily, že by se tímto mohly opět dostat ke svému sportu. Závodní organizace s tím souhlasila, a tak do konce srpna byl vytvořen výbor v čele s Jaroslavem Hodkem a dalšími sokolskými i nesokolskými pracovníky. V následujících dnech byl uspořádán nábor členů, během čtyř dnů se jich získalo kolem 200. **5. září 1950**¹⁵⁴ se v Lidovém domě uskutečnila **ustavující členská schůze ZSJ Škoda– Lekov Blovice** a jednomyslně schválila program a výbor. Hned poté vedení od Sokola přejalo veškerou agendu, některé bývalé funkcionáře zapojilo do svých řad a po letech se **ZSJ stala jediným představitelem sjednocené tělesné výchovy v Blovicích.**¹⁵⁵

Během „sjednocovacích akcí“ proběhla i řada událostí jiných. Ještě v roce 1949 kopaná oslavila 20. výročí svého trvání a k této příležitosti byl uspořádán celotýdenní pořad s několika utkáními. Kanoisté v témže roce

¹⁵⁴ KOVAŘÍK, Václav. *Blovice 1284-1984: 700 let města*. Blovice: Měst. NV, 1984.

¹⁵⁵ Kronika Sokola Blovice- označena P13; nestránkováno, uloženo v kanceláři Sokola Blovice.

vstoupili do sjednoceného Sokola a i nadále pokračovali ve své dosavadní činnosti, kterou bylo pořádání výletů po řekách či turistických jízd, a poprvé se začali zajímat o závody na vodě. Naplno se rozeběhl mladý odbor tenisu, který fungoval již dříve, podle některých pramenů již od roku 1924, kdy hrálo jen pár jedinců. Během válečných let došlo k úpravě pískovcového dvorce na antukový a tenis se stal přístupnějším i více lidem. Již následující rok přinesl tenistům úspěchy, když tenisové družstvo postoupilo do krajského přeboru. V roce 1950 se podařilo zorganizovat cyklistický oddíl a následně **I. ročník cyklistického okruhu**¹⁵⁶, který nadále pokračoval dalších pět let. Od sjednocení tělovýchovy v roce 1950 mělo vedení jednoty spoustu starostí. Do roku 1953 vývoj téměř ve všech sportech stagnoval, až na kanoisty, kteří poprvé startovali na krajském přeboru v Plzni, kde začala jejich dráha, přesahující nejen rámec okresu, ale i republiky.

Prvním úkolem jednoty bylo zastavit úbytek členů a zájmu o sport, začalo se tedy uvažovat o vybudování **sportovního stadionu**, především z důvodu nedostatku šaten a dalšího zázemí. První krok na sebe nenechal dlouho čekat, v roce 1953 se tělovýchova podle stranických a vládních usnesení začala organizovat podle odborových svazů, aby se jednotlivé jednoty více přimkly k závodům. Sokol Škoda– Lekov Blovice se tak stal dobrovolnou sportovní organizací– tedy DSO **Spartak Blovice**. Přímé spojení se závodem umožnilo zahájit přípravy na výstavbu všesportovního stadionu. Zbytek roku 1953 se nesl v duchu výstavby stadionu, ale současně také vzrostl zájem o sportovní činnost. Nečekanou radost způsobil svým úspěchem **Luděk Beneš**, který získal v Týně nad Vltavou ve slalomu na kanoi titul **přeborníka Československa**.¹⁵⁷

Následoval velmi těžký úkol, tím byla stavba stadionu. V roce 1954 se započalo se stavbou, tedy spíše s likvidací stávajícího hrazení, laviček či vodovodu k původním budovám, které se nacházely na místě zvoleném

¹⁵⁶ Kronika Sokola Blovice- označena P13; nestránkováno, uloženo v kanceláři Sokola Blovice.

¹⁵⁷ Kronika Sokola Blovice- označena P13; nestránkováno, uloženo v kanceláři Sokola Blovice.

pro vybudování stadionu. Stavba byla započata s 20 000 korunami, s nadšením i odhodláním, ale všeho byl brzy nedostatek. I přes odliv dobrovolníků, nepřízeň počasí a opravdu namáhavou práci v roce **1956** výstavba pokročila natolik, že se zde sehrálo **první utkání v kopané**.¹⁵⁸ Do slavnostního otevření zbýval ještě velký krok, a překonání dalších neúspěchů a problémů, ale to nejdůležitější bylo uděláno a **30. září a 1. října** byl **stadion předán ke sportovním účelům**.¹⁵⁹ Práce ovšem nekončily, během dalších dvou let bylo stále co zlepšovat, důležitým termínem bylo pořádání tělovýchovných slavností v **srpnu 1958** a **okresní spartakiády v červnu 1959**, kdy měl stadion sloužit. Ovšem ještě ani v této době nebylo vše zdaleka hotovo. Během těchto náročných prací odešla z vedení řada funkcionářů, a to i kvůli událostem z let předchozích. Do funkce předsedy byl jmenován **Jaroslav Vokurka**, který je předsedou dodnes a pod jehož vedením se dílo stále vyvíjelo. V roce **1966** byla **dokončena náročná stavba tribuny** u fotbalového hřiště, která pojala 270 diváků, a následující rok byly postaveny šatny a umývárny se sprchami na tenisových „dvorcích“. Pro zajímavost - z dokumentů se dozvídáme, že od roku 1966 do roku 1970 odpracovali dobrovolníci přes 16 000 hodin a vytvořili tak dílo v hodnotě přes 453 000 Kčs, v následujících letech tato čísla ještě vzrostla. Mezitím, v roce **1972**, **házenkáři dokončili výstavbu tribuny** u svého hřiště. Po tak dlouhé práci následovala odměna v podobě **slavnostního otevření** celého areálu, které se konalo **8. srpna 1974**.¹⁶⁰ Blovíčtí sportovci tak získali moderní zázemí se šatnami a sprchami a také ubytovnu pro 24 osob. I tenisté vytvořili moderní zázemí pro svůj sport se 4 „dvorci“. Neopomeňme ještě **vytvoření loděnice** kanoistického oddílu, která také vznikla svépomocí. Stavba tribuny však nebyla tak samozřejmá, nejprve se počítalo s vybudováním zastřešené části ochozu, ovšem díky přičinění stávajícího předsedy a shodám náhod, mezi které patřila především přízeň řady orgánů, došlo k výstavbě tribuny a také k **modernizaci stávající**

¹⁵⁸ Kronika Sokola Blovic - označena P13; nestránkováno, uloženo v kanceláři Sokola Blovic.

¹⁵⁹ Kronika Sokola Blovic - označena P13; nestránkováno, uloženo v kanceláři Sokola Blovic.

¹⁶⁰ Kronika Sokola Blovic - označena P13; nestránkováno, uloženo v kanceláři Sokola Blovic.

sokolovny. Jak se píše v kronice jednoty: „*tohle vše díky přičinění předsedy Jaroslava Vokurky, jeho pomocníka Ladislava Mareše a v neposlední řadě díky městskému národnímu výboru v čele s Václavem Tampou.*“

I během stavby stadionu však sportovní život pokračoval, i když občas s omezením. Luděk Beneš v roce 1954 opětovně získal **titul přeborníka Československa** ve slalomu na kanoi a 3. místo na kajaku, ovšem v jugoslávském Tacenu na mistrovství světa získal na kanoi stříbrnou medaili a v hlídkách dokonce **titul mistra světa**. Kopaná se v témže roce proboujela do krajské soutěže, ve které se řadu let udržela. Házenkáři stále hráli na hřišti za Lidovým domem a především kvůli finančním sporům s jednotou vstoupili do nové tělovýchovné jednoty s názvem **Rudá hvězda**, k tomu došlo v roce 1956. Tentýž rok byl vydán **zákon o československé tělovýchově** a byl ustaven **Československý svaz tělesné výchovy–ČSTV**.¹⁶¹ Celé hnutí získalo jak morální, tak i finanční podporu od státu. Touto dobou měl Spartak Blovice oddíly kopané, kanoistiky, tenisu, cyklistiky, lehké atletiky, hokeje, stolního tenisu a lyžování, házená se na čas ocitla v RH Blovice.

V roce 1957 po dostavění házenkářského hřiště v sokolovně zde házenkáři zahájili svoji činnost. Kanoisté získali 4 tituly krajských přeborníků a těžili především z úspěchů **Lud'ka Beneše** a **Růženy Novotné**, která se stala dorosteneckou přebornicí republiky, Luděk Beneš potvrdil získáním dalšího mistrovského titulu, že byl v té době **nejlepším kanoistou v Československu**. V těchto letech byly Blovice sídlem okresního výboru ČSTV, jehož největší oporou byla jednota **Spartak Blovice**. Okresní výbor byl jedním z prvních, který navázal spojení se slovenským okresem, toto spojení vedlo k uspořádání akce, která neměla doposud v blovické tělovýchově období. **23. a 24. srpna 1958**¹⁶² se na stadionu Spartaku uskutečnily **tělovýchovné slavnosti**, jejichž součástí byly výlety, průvody a řada setkání slovenských hostů s místními obyvateli. Slavnosti byly

¹⁶¹ Kronika Sokola Blovice- označena P13; nestránkováno, uloženo v kanceláři Sokola Blovice.

¹⁶² Kronika Sokola Blovice- označena P13; nestránkováno, uloženo v kanceláři Sokola Blovice.

zakončeny vzájemným zápasem Spartaku Blovice s týmem Trenčína v kopané.

Rok 1959 přinesl sedmdesáté výročí blovické tělovýchovné jednoty. Na tuto slávu však nebyl čas, protože vrcholily přípravy jak okresní, tak celostátní spartakiády. **Okresní spartakiáda blovického okresu** se uskutečnila **28. června**¹⁶³ a zúčastnila se jí i velká výprava z Trenčína, celkový počet cvičenců byl kolem 2 000 a návštěvníků přišel rekordní počet, podle vstupenek spartakiádu navštívilo 4 200 diváků. Současně v tomto roce začalo nové období kopané. Pod vedením Aloise Milforta bylo založeno nové družstvo žáků, které později dosáhlo velkých úspěchů. Neopomenu zmínit další velký úspěch kanoisty Luďka Beneše, který za své výkony v roce 1960 získal titul **mistra sportu**. Rok 1960 přinesl ještě jednu změnu a tou byl návrat házené do mateřské jednoty, tedy do Spartaku.

K rozvoji dalších sportovních odvětví došlo hned následující rok. V roce 1961 nastal rozmach **lehké atletiky**, jejímž trenérem byl Jaroslav Kratochvíl. Impulzem k rozvoji atletiky bylo především uspořádání **I. ročníku Velké ceny Blovic**¹⁶⁴ v běhu na jednu míli a rámcových závodů, kterých se účastnili i závodníci z bývalé NDR. Z dobových pramenů se dozvídáme, že v této době nebylo na molitan či zíněnký, které známe dnes, ani pomyšlení, proto v doskočišti pod nepromokavou plachtou bylo několik kopek sena. Tyto závody se staly tradicí a „velkým svátkem“ lehké atletiky, bohužel jen na krátkou dobu. V témže roce si fyzickou zdatnost z tréninků odnášeli i mladí fotbalisté a opětovně Luděk Beneš a Růžena Novotná obhájili své mistrovské tituly ve vodním slalomu. I další rok, 1962, přinesl úspěchy lehké atletice. Společně se školou trenéři vytvořili žákovské družstvo, kterému se podařilo zvítězit v „**československém finále Pionýrského čtyřboje přátelství**“ a nadále reprezentovalo Československo v mezinárodním finále v bulharské Sofii. Blovičtí závodníci nastoupili s handicapem, ale i přesto obsadili výborné **4. místo** a úspěchů dosáhli

¹⁶³ Kronika Sokola Blovice- označena P13; nestránkováno, uloženo v kanceláři Sokola Blovice.

¹⁶⁴ Kronika Sokola Blovice- označena P13; nestránkováno, uloženo v kanceláři Sokola Blovice.

i jednotlivci. Důležité je zmínit, že z dobré práce trenérů vzešla v té době nejlepší lehká atletka, **několikanásobná halová mistryně Evropy a držitelka bronzové medaile z mistrovství Evropy**, které se konalo v Praze v roce 1960, odchovanka blovické lehké atletiky **Jarmila Nygrýnová**.¹⁶⁵ Po prostudování dokumentů a pramenů až do této doby je možno konstatovat, že je na škodu, že tělovýchovná jednota více nevyužívala spolupráce se školou, protože právě díky ní měla blovická tělovýchova vždy velké úspěchy.

Další dva roky byly ve znamení úspěchů. Žákovské a posléze dorostenecké družstvo fotbalistů vítězilo ve všech turnajích a zápasech, kanoisté opět shromáždili tituly přeborníků a mistrů a rozrostly se řady tenistů, kteří se dostali do vyšších soutěží. Mohu tedy říci, že roky 1963 a 1964 byly roky velmi úspěšnými. K blížícímu se 75. výročí blovické tělovýchovy byla v muzeu uspořádána **výstava dokumentů a památek** a konala se slavnostní schůze jednoty, na které byla předána čestná ocenění zasloužilým pracovníkům. Následující roky byly pro jednotu přínosem téměř ve všech odvětvích. Bylo by velmi náročné dopodrobna zpracovat, kteří sportovci vyhrávali, jaké týmy měly úspěchy, a ani prameny k tomu nemáme dostačující. Z těch, které se nám dochovaly, ale víme, že se jednalo o výkonově velmi dobré období. Rok po oslavách výročí se pořádala **okresní spartakiáda okresu Plzeň - jih**, které se zúčastnilo přes 2 000 cvičenců. V tomto roce opět Růžena Novotná a Marie Odehnalová získaly **titul mistryň republiky**. V následujícím roce, tedy **1966**, velkého úspěchu dosáhlo původní družstvo žákovského fotbalu, které vybojovalo **postup do I. B třídy mužů**.¹⁶⁶

Rok 1967 byl ve znamení změn především pro kanoisty, kteří přestavěli svoji loděnici. Házená, o které nadále mluvíme jako o národní, usilovala o postup do II. ligy, ovšem musela si ještě počkat. Významnější výkyvy nepřinesl ani jinak důležitý rok 1968. Jedinou změnou, která nastala, byl

¹⁶⁵ Kronika Sokola Blovice- označena P13; nestránkováno, uloženo v kanceláři Sokola Blovice.

¹⁶⁶ Kronika Sokola Blovice- označena P13; nestránkováno, uloženo v kanceláři Sokola Blovice.

návrat k původnímu názvu jednoty, tedy k názvu **Sokol Blovice**. Ještě v témže roce se konečně **házenkářům** podařilo probojovat do **II. ligy**, ještě větší radost přineslo však vítězství žáků v okresním i krajském přeboru, kdy získali titul **přeborníka ČSSR**.

Vývoj od roku 1970 se zpětně jeví jako velmi úspěšné období, přibývá úspěchů, ale vše není jen pozitivní. Z celkové činnosti jednoty se vytrácela pestrost. Základní tělovýchova si udržovala svou úroveň, kterou doplňovala spartakiádami, a současně také hledala přitažlivější formy různých gymnastických soutěží pro mládež, ovšem na veřejnost moc nepronikla, což způsobovalo problémy se získáním nových členů, ale i vedoucích. Gymnastika alespoň částečně fungovala, ovšem stolní tenisté ukončili svoji činnost a kvůli nepříznivé zimě skončil i tým ledního hokeje, jelikož neměl možnost trénovat a hrát na umělém ledu. Podmínky nebyly vhodné ani pro cyklistiku a lehká atletika existovala dále jen díky škole. Možnost uplatnit se v nějakém sportu se zmenšovala. Na druhou stranu i přes tento nepříznivý vývoj ostatní odbory rozkvétaly a získávaly cenné úspěchy. Mezi nejvýznamnější úspěchy bezesporu patří vítězství **dorostenců národní házené**, kteří v roce **1970** získali **bronzové medaile z přeboru ČSR** v Novém Městě.¹⁶⁷ Další rok, při oslavách 50. výročí, dorostenci opět vyhráli krajský přebor, v přeboru Čech skončili druzí a v přeboru ČSSR získali třetí místo. Poté, co Luděk Beneš natrvalo opustil Blovice, Růžena Novotná v roce 1969 získala **titul mistryně sportu** a noví členové kanoistického oddílu se dostali také na výsluní. **Pavel Polívka** v roce 1967 získal titul **dorosteneckého přeborníka republiky** a hlídka ve složení Bína – Polívka – Kučera v roce 1971 obsadila druhé místo na mistrovství republiky a v následujících letech získávali jeden titul za druhým.¹⁶⁸ Úspěchů dosáhla i národní házená, muži vybojovali **postup do II. ligy** a do stejné soutěže se proboujaly i ženy. Založena byla družstva žaček a dorostenců a po dlouhé době házená měla družstva všech kategorií. Stejný rok přinesl postup i **fotbalistům**, kteří se dostali **do 1. A třídy** a založili B

¹⁶⁷ Brožura ke 100. výročí založení Sokola Blovice. Soukromý archiv autorky.

¹⁶⁸ Kronika Sokola Blovice- označena P13; nestránkováno, uloženo v kanceláři Sokola Blovice.

mužstvo, které následující rok hrálo již v krajském přeboru. I pro házenou byl následující rok úspěšným, žáci vyhráli krajský přebor, v přeboru Čech, který se konal v Blovicích, obsadili druhé místo a na přeboru republiky v Brně místo třetí. Dalším sportem, který se udržel a rozkvétal, byl tenis, hráči získali řadu titulů okresních přeborníků. To vše byly události roku 1974.

Následující rok kanoisté oslavili třicetileté výročí a v jejich činnosti pokračovala již „nová krev“. Svými úspěchy se kanoisté zařadili mezi nejlepší sportovce okresu, jmenovitě **Irena Kovaříková** (vítězka slalomu a sjezdu na přeboru ČSSR dorostu) a **Ludmila Kunešová** (druhé místo a přeboru ČSSR dorostu).¹⁶⁹ Potíže se objevují u házenkářů, kde dochází k reorganizaci soutěží, muži sestupují do II. třídy krajského přeboru. Chvilková krize vyvrcholila zánikem družstva dorostenek, spíše z důvodu toho, že většina z nich postoupila do ženského družstva, které ještě v tom samém roce obsadilo ve velké konkurenci třetí **místo v krajském přeboru**. I krátce hrající B mužstvo fotbalistů slavilo úspěchy a postup **do II. třídy**.

Opět se vrátím ke kanoistům, kteří v roce 1976 získali řadu ocenění a **Ludmila Kunešová** a **Irena Kovaříková** se staly **juniorskými reprezentantkami Československa**.¹⁷⁰ Naděje házené se probudila vítězstvím jak žáků, tak žaček v okresním přeboru. Žačky poté uspěly i na **přeboru ČSSR ve Vracově**, kde jako nejmladší družstvo obsadily velmi pěkné páté místo. Kopaná nadále působila v krajském přeboru se střídavými úspěchy. Tenisté získali několik titulů okresních přeborníků a jejich mužstvo patřilo mezi nejlepší v okrese. Vývoj následujícího roku je velmi podobný. Kanoisté sbírali ocenění na všech závodech. V Blovicích byl uspořádán **přebor ČSSR žákyň národní házené**, ve kterém blovicke žačky po vítězství v okresním i krajském přeboru obsadily v konkurenci z celé republiky **čtvrté místo**. Kopaná se stále drží v krajském přeboru a v soutěžích má i ostatní kategorie.

¹⁶⁹ Kronika Sokola Blovice- označena P13; nestránkováno, uloženo v kanceláři Sokola Blovice.

¹⁷⁰ Kronika Sokola Blovice- označena P13; nestránkováno, uloženo v kanceláři Sokola Blovice.

Rok 1978 se nesl v podobném duchu. Žačky národní házené zvítězily v krajském přeboru a na přeboru ČSSR v Náchodě získaly **bronzové medaile**. Muži si konečně vybojovali postup do I. třídy krajského přeboru. Blovice hostily v tomto roce také **kvalifikaci žen do I. ligy**.¹⁷¹ Žáci tenisu se stali okresními přeborníky a postoupili do přeboru krajského. Kanoisté nezůstali pozadu a jejich sbírka krajských titulů a ocenění se opět rozrostla. V roce 1978 vznikl nový oddíl, kterým se stal oddíl jachtingu; ten působil až na Orlické přehradě, ale i tak byl velkým přínosem. Tento rok byl prakticky dobudován celý komplex stadionu, chyběl jen trávník na hlavní ploše. I tenisté dokončili úpravy na svých hřištích, byla dokončena přestavba šaten i dvorců.

Po ohlédnutí za vývojem tělovýchovy v Blovicích musím konstatovat fakt, že kvalitativní růst v oddílech byl velmi patrný, ovšem na úkor pestrosti a různorodosti ve sportech, které se zde pěstovaly. Programem do dalších let se proto stalo **především rozšíření tělovýchovné a sportovní činnosti** tak, aby si každý našel to, co ho nejvíce zajímá.

Rok 1979 se téměř celý nesl v duchu oslav. Tento rok se slavilo devadesáté výročí založení tělovýchovy a současně také padesáté výročí kopané. Tento rok byl bohatý na různé akce a těšil se velké pozornosti ze strany blovických občanů. Z celoroční činnosti jednoty je bezesporu nutné vyzdvihnout některé údaje. Jednou z událostí oslav bylo **utkání blovické „jedenáctky“ s herci z Divadla na Vinohradech**, kterého se zúčastnili např. V. Brodský, R. Brzobohatý, R. Jelínek, J. Bláha, J. Hanzlík, O. Kaiser, J. Moučka, M. Štěpánek, Z. Řehoř, J. Satoranský. Herci se ještě ten večer účastnili večerního vyprávění s názvem „Herci v civilu“.¹⁷² Byla také uspořádána **výstava o tělovýchově a její historii v Blovicích**, na jejíž instalaci měl velký podíl sokolský pracovník Josef Heřman. Další událostí, která zapadala do oslav, bylo tradiční **derby mezi TTC a SK** v sestavách, v jakých házenkáři nastupovali proti sobě kolem roku 1944. Úspěchem tohoto roku bylo 14. místo kanoistů v úspěšnosti oddílů z celé ČSR. Uspořádáno bylo

¹⁷¹ Brožura ke 100. výročí založení Sokola Blovice. Soukromý archiv autorky.

¹⁷² Kronika Sokola Blovice- označena P13; nestránkováno, uloženo v kanceláři Sokola Blovice.

výběrové **utkání žen Čechy – Morava** v házené, dorostenky vyhrály krajský přebor a obsadily 4. místo na přeboru ČSR v Hlinsku a úspěchu dosáhly i žačky, když po vítězství v okresním přeboru obsadily **3. místo v Poháru**. Tenisté uspořádali další ročník celostátní soutěže mužů dosud s názvem Memoriál Václava Karkoše, poprvé už také jako Memoriál Pavla Kýčka, ve kterém zvítězil pozdější **reprezentant ČSSR Josef Čihák**.

Stěžejní událostí následujícího roku se stala **okresní spartakiáda Plzně – jihu**, na jejímž průběhu a přípravách se velkou měrou podíleli členové blovické tělovýchovy.¹⁷³ Spartakiády se účastnilo kolem 3 684 cvičenců a diváků přišlo okolo 5 000, město Blovice se tedy opět stalo centrem pozornosti celého okresu. Méně příjemnou událostí roku 1980 se stal sestup fotbalistů z krajského přeboru do I. A třídy. Výše zmiňovaný oddíl jachtingu prvně pořádal školu surfu, jachtingu a vodního lyžování, ze které se pak stala každoroční záležitost. Dorostenky v národní házené vyhrály krajský přebor a na přeboru ČSR v Žeravici u Přerova obsadily druhé místo. Dorostenci ve stejném přeboru obsadili místo páté a v halovém turnaji v Ejpovicích obsadila všechna blovická mládežnická družstva první místa.

Rok 1981 má v kopané sestupnou tendenci, fotbalisté spadli až do 1. B třídy. Kanoistika byla pověřena uspořádáním celostátního kvalifikačního závodu ve vodním slalomu a sjezdu, který se konal na Otavě u Čenkovy Pily. Národní házená v tomto roce oslavila 60 let trvání a při té příležitosti se uskutečnila řada akcí. Kromě jiného výstava trofejí a fotografií a dorostenky oslavy podpořily **titulem krajských přebornic a následným 4. místem v přeboru ČSR**.¹⁷⁴ Oddíl byl také pověřen uspořádáním Poháru dorostenců, na kterém blovický oddíl obsadil třetí místo. Oddíl ZRTV¹⁷⁵ v okresním přeboru získal první místo a navíc první místa obsadila také družstva starších žáků i žen v odbíjené.

Kopané se nedařilo ani další rok, kdy opět sestoupila, a to až do okresního přeboru. Úspěchu dosáhly opět dorostenecké házenkářky, které vyhrály

¹⁷³ Kronika Sokola Blovice- označena P13; nestránkováno, uloženo v kanceláři Sokola Blovice.

¹⁷⁴ Brožura ke 100. výročí založení Sokola Blovice. Soukromý archiv autorky.

¹⁷⁵ ZRTV= základní a rekreační tělesná výchova

krajský přebor a na přeboru ČSR obsadily páté místo. Odbor **ZRTV zvítězil v okresní soutěži odborů v lehké atletice**, starší žáci se stali okresními přeborníky a ženy obsadily první místo v odbíjené.

Úspěchů dosahuje oddíl kopané v roce 1983, kdy starší žáci postoupili do **krajského přeboru** a udrželi se v něm následující tři roky. Dorostenci odboru ZRTV vyhráli okresní soutěž v lehké atletice a ženy opět obsadily první místo v odbíjené. Příslušníci **judistického oddílu** obsadili přední místa v krajském přeboru, a to především zásluhou juniorů **J. Pergla a J. Školy** a žaček **O. Vaníkové a M. Fořtové**. Na podzim roku 1983 začaly práce na odvodnění hlavní plochy stadionu, která byla dosud škvárová a po velkých deštích zcela zaplavená vodou. Práce prováděla firma JZD Komorno. Uvažovalo se o zatravnění plochy, ale z důvodu naprostého nedostatku finančních prostředků zůstalo pouze u plánů.

1984, rok, který nebyl významný jen pro tělovýchovu, ale i pro celé město. Blovice slavily **700 let od svého založení** a na oslavách měla významný podíl právě i tělovýchova.¹⁷⁶ Úspěchy se slavily u házenkářů, těm se dostalo velké pocty. Byli pověřeni uspořádáním výběrového utkání **mužů Čechy – Morava**, které skončilo nerozhodně 16 : 16 a zúčastnilo se ho na 1 000 diváků. Den předtím se odehrálo utkání mezi blovickými muži a reprezentanty Moravy, kdy domácí prohráli 13 : 25. Úspěchu dosáhly i ženy poté, co **vyhrály kvalifikaci a postoupily do I. ligy**.¹⁷⁷ Obrat k lepšímu nastal i v kopané, muži postoupili do krajské soutěže a byl uspořádán první ročník Memoriálu A. Milforta jako uctění památky a práce jednoho z významných tvůrců úspěchů blovické kopané. **Memoriál A. Milforta** je pořádán každoročně počátkem letních prázdnin na hřišti v Kamensku a dodnes se těší velké oblibě. Oddíl ZRTV uspořádal v tomto roce první ročník turnaje v odbíjené družstev závodů a organizací. Nezahálel ani oddíl juda, který byl pověřen uspořádáním krajského přeboru starších žáků a juniorů. Domácí závodník E. Kůs obsadil první místo v kategorii starších žáků. Došlo k dalšímu zlomu, kdy po neočekávaném

¹⁷⁶ KOVAŘÍK, Václav. *Blovice 1284-1984: 700 let města*. Blovice: Měst. NV, 1984.

¹⁷⁷ Brožura ke 100. výročí založení Sokola Blovice. Soukromý archiv autorky.

zisku finančních prostředků došlo ještě na sklonku zimy k horečným přípravám na **zatravnění plochy stadionu**. Nejdříve bylo potřeba plochu připravit, tedy zbavit ji 1 500 kub. metrů materiálu a škváry, které bylo ještě větší množství. Koncem května již měla nastoupit odborná firma, která měla zajistit travnatý porost. Uprostřed léta se již objevila první tráva a do podzimu byla celá plocha poprvé v historii stadionu celá zatravněná.

V roce 1985 se město Blovice a jeho stadion staly dějištěm **okresní spartakiády**.¹⁷⁸ Bylo potřeba pomoci od škol, organizací i brigád socialistické práce, ale z dokumentů víme, že to vše bylo oceněno výbornými výsledky. Na nově zatravněném stadionu vystoupily před 6 400 diváků téměř 4 000 cvičenců a největší zpětnou vazbou byla chvála řady čestných hostů. Krátce před uspořádáním spartakiády došlo k taktéž významnému počínu, když byla dokončena obtížná stavba asfaltové plochy na dříve nevyužitém prostranství za hlavní tribunou. Velká finanční podpora přišla od městského NV a všechny práce kromě položení asfaltového koberce odvedli brigádníci z tělovýchovy z blovické „Škodovky“. Vzniklo tak sportoviště v hodnotě přes 100 000 Kčs. Další úspěchy přišly zanedlouho. Házenkáři po neúspěších konečně **vyhráli kvalifikaci a postoupili tak do krajského přeboru**. Do krajského přeboru se po vítězství v krajské soutěži vrátilo i **mužstvo kopané** a oddíl založil i družstvo mladších žáků, se kterým měl velké plány. Oddíl juda získal díky **E. Kúsovi titul mistra ČSR st. žáků do 44 kg** a díky **P. Topičovi titul krajského přeborníka st. žáků**. Tenisté opět pořádají memoriál, který měl tak kvalitní účast, že se stal jedním z nejkvalitnějších v celé historii. 15. září 1985 byl oficiálně předán trávník do běžného užívání při slavnostním utkání herců z Divadla na Vinohradech. Současně bylo také zakoupeno potřebné náradí a náčiní k udržování travnaté plochy - speciální sekačka a zařízení potřebné k zavlažování hřiště, současně pro tato zařízení byl postaven speciální úložný prostor.

¹⁷⁸ Kronika Sokola Blovice- označena P13; nestránkováno, uloženo v kanceláři Sokola Blovice.

V roce 1986 odbor ZRTV uspořádal akci „**Běháme s atlety**“ s účastí 744 běžců všech věkových kategorií a oživil tím činnost oddílu lehké atletiky. Celý odbor získal první místo v okrese ve sportovní gymnastice a úspěchy slavil i v letní soutěži odborů z celého okresu jednak jako celek, jednak v jednotlivcích. Judisté získali v tomto roce čtyři tituly vesměs z krajského přeboru. Jachetní oddíl obsadil osmé místo v celostátním hodnocení námořního jachtingu, a to díky dvojici Brandl – Kozák. Kopaná v tomto roce zažila opět neúspěch poté, co sestoupila z krajské soutěže do okresní.

Kopané se nedařilo ani v roce následujícím. Bylo to vlivem nejen „generační“ výměny, ale především vinou reorganizace soutěže. Starší žáci sestoupili do krajské soutěže a I. mužstvo rovněž po reorganizaci kleslo až do I. B třídy. Ovšem odbor ZRTV získal úspěch jako celek, kdy v okresním přeboru obsadil druhé místo v disciplínách odznaku zdatnosti. Judisté uspořádali mezinárodní utkání Blovice – Pössneck (z NDR). P. Topič se stal krajským přeborníkem v juniorech a obsadil třetí místo na přeborech ČSR i ČSSR. Krajskou přebornicí se stala ve st. žactvu **O. Podušková** a ani o další úspěchy nebyla nouze. Nejen úspěchy na sportovním poli byly významné, ale také údržba prostor, ve kterých se cvičilo nebo kde se konaly schůze, byla velmi důležitá. V roce 1987 došlo proto ke **generální rekonstrukci ústředního topení v sokolovně**, náklady na tuto rekonstrukci činily 258 000 Kčs. Se závodní činností se v tomto roce bohužel rozloučila blovická sportovkyně, reprezentantka republiky **Jarmila Strejčková – Nygrýnová, držitelka devatenácti titulů mistryně republiky**, v odborných kruzích označovaná za nejlepší lehkootletickou závodnici Západočeského kraje všech dob především ve skoku dalekém, ale i ve sprintu.¹⁷⁹

Rok 1988 přinesl úspěchy konečně už i na poli kopané. Muži vyhráli I. B třídu a postoupili tak **do I. A třídy**, zato žáci již v jiném složení sestupují do okresního přeboru. Národní házená tento rok pořádala **finále**

¹⁷⁹ Kronika Sokola Blovice- označena P13; nestránkováno, uloženo v kanceláři Sokola Blovice.

krajského přeboru dorostenek¹⁸⁰, bohužel tentokrát bez blovické účasti. I odbor ZRTV zažil úspěch, a to obsazením prvního místa v okresní soutěži ve sportovní gymnastice. Jachetní oddíl získal pět výkonnostních tříd v okruhovém jachtingu. V soutěži „Jarní pohár štíra“ získala posádka Mašek – Hošek první místo. V tomto roce členové jachetního oddílu také postavili oddílovou loď pro mládež. Dorostenecké družstvo juda ve složení Heřmánková, Vaníková, Podušková obsadilo třetí místo a Podušková navíc páté místo v Přeboru ČSR. Krajským přeborníkem juda zůstal ve st. žácích J. Vlčnovský a v mladších žácích M. Krupař. Toto nejsou ovšem všechny úspěchy judistů, bylo jich ještě mnohem více. Rok 1988 přinesl i velkou ztrátu, kterou bylo tragické úmrtí A. a P. Brabencových a J. Skaly, kteří měli vedoucí postavení v rozvíjející se činnosti lehké atletiky. Byla to velká rána nejen pro atletiku, pro tělovýchovu, ale i pro všechny blízké.

Další rok, tedy 1989, se nesl opět v duchu oslav. **Blovická tělovýchova slavila 100 let a současně blovická kopaná oslavila 60. výročí vzniku organizované kopané.** Počátkem oslav bylo uspořádání **tělovýchovné akademie**, která se konala **28. dubna 1989.**¹⁸¹ Většina dílčích pořadů oslav měla velmi dobrou úroveň a byla velmi přitažlivá pro diváky, těch ovšem přišlo menší množství, než se předpokládalo. Kromě zmíněné akademie proběhla řada dalších kulturních, sportovních i společenských akcí, např. masový běh 100 x 100 m, družební utkání s německým týmem BSG Chemie Triptis¹⁸², lehkootletické utkání blovické školy a školy z Triptisu, trojutrkaní žákovských družstev v tenisu o „Dort století“, výroční turnaj žactva v judu, podnikové turnaje v národní házené a odbíjené, žákovský turnaj v kopané a řada dalších. Ke zdaru oslav přispěly ženy národní házené **vítězstvím v krajském přeboru**, i když v kvalifikaci o postup do I. ligy bohužel neuspěly. Podobně na tom byli i dorostenci v kopané, kteří vyhráli ve své skupině v okresním přeboru a až v bojích o další postup neuspěli v zápase s Chotěšovem.

¹⁸⁰ Brožura ke 100. výročí založení Sokola Blovice. Soukromý archiv autorky.

¹⁸¹ Kronika Sokola Blovice- označena P13; nestránkováno, uloženo v kanceláři Sokola Blovice.

¹⁸² Triptis je dnes partnerským městem města Blovice.

Za počátek nové etapy vývoje lze považovat **rok 1990**, kdy dochází nejen k převratným společenským změnám, ale také k přelomu činnosti v blovické tělovýchově. V únoru 1990 se uskutečnila výroční konference TJ Sokol Blovice, po které ustavující schůze obrozené jednoty zvolila nové členy výboru, předsedou se stal J. Vokurka, místopředsedou J. Houdek a tajemníkem L. Mareš. V listopadu 1990 měla jednota 592 členů, další valná hromada, které se zúčastnilo 94 delegátů, přinesla změny ve výboru. Předsedou byl zvolen J. Baumruk, místopředsedou J. Milfort, organizačním pracovníkem O. Tučková, zapisovatelem M. Janko a mezi další členy patřili J. Říkovský, Václav Kašpar a Josef Škola. Rok 1990 byl především ve znamení změn a jednání.

V roce 1991 na další valné hromadě konané, 29. 9. 1991, byla projednávána možnost přechodu jednoty od ČSTV pod Českou obec sokolskou. Na základě posouzení podmínek obou tělovýchovných organizací proběhlo hlasování, pro přechod k ČOS byli jen 3 členové, 67 bylo pro zachování stávajícího stavu. Členskou základnu koncem roku 1991 tvořilo 141 mužů, 125 žen, 41 dorostenců, 7 dorostenek, 152 žáků a 71 žaček. Mezi nejúspěšnější sportovce patřili **žáci kroužku juda** pod vedením Františka Vlčnovského, kteří navázali na úspěchy svých předchůdců. Opětovně došlo ke změně ve vedení jednoty, na místo odstoupivšího předsedy nastupuje J. Kratochvíl a na místo tajemníka ing. Veselovský.

Přechod **pod Českou obec sokolskou byl stanoven na 1. 1. 1993** a byl zvolen nový výbor, v jehož čele stanul J. Kratochvíl jako starosta, ing. Veselovský jako tajemník a řada dalších členů.¹⁸³

O následné činnosti Sokola (až do 9. 3. 1995) nejsou dochovány žádné dokumenty, prameny, vzpomínky ani zápisy ze schůzí či z činnosti jednoty, víme jen, že došlo ke spornému pronájmu sokolovny, ze kterého vznikly velké problémy. V té době dochází k velmi častému střídání osob ve funkci hospodář jednoty.

¹⁸³ Kronika Sokola Blovice- označena P13; nestránkováno, uloženo v kanceláři Sokola Blovice.

Po změně ve funkci starosty a tajemníka, kdy místo J. Kratochvíla byl zvolen ing. Jan Fiala a místo ing. Veselovského byl zvolen J. Houdek, došlo k archivaci potřebných dokumentů a materiálů, na základě kterých je možno sledovat další vývoj jednoty. I přes problémy s pronájmem sálu a přes nešetrné zacházení s majetkem Sokola se podařilo **uspořádat a realizovat množství akcí**, mezi které patří např. oprava tribuny u fotbalového hřiště, úprava bytu správce sokolovny pro účely ubytovny, přestavba kotelny na šatnu pro rozhodčí. Došlo i k dalším úpravám, které proběhly za přispění města Blovice; jsou to např. úprava zahrady v Tyršově ulici, vybudování parkoviště, rekonstrukce sociálního zařízení u tenisových kurtů a nezbytnou investicí bylo zakoupení nové sekačky pro údržbu trávníku.

Od roku 2000 tělocvičná jednota Sokol Blovice pravidelně pořádá akci na podporu boje proti rakovině – **Běh Terryho Foxe**.¹⁸⁴ I. ročník této akce se v Blovicích uskutečnil 20. května 2000 a následně se konal každý rok. Účastníci běhu zdolávali trasu o délce 2 700 m nebo 1 000m, od roku 2008 je pořádán **Běh naděje**, který nahradil původní Běh Terryho Foxe. Běh naděje je sportovní akcí, jejímž cílem je zdolat vzdálenost 2 500m, navazuje na tradici již výše zmiňovaného běhu Terryho Foxe. Přebírá tedy jeho hlavní cíle, a to podpořit výzkum rakoviny a prevenci vzniku civilizačních onemocnění.

V listopadu 2001 převedla ČOS po dlouholetém úsilí do svého majetku sokolovnu s příslušnými pozemky. Současně se v té době TJ snaží i o převod fotbalového hřiště v Kamensku, se kterým byly potíže především z důvodu nevyřešení vlastnických vztahů. Po řadě jednání se nakonec na začátku roku 2004 za částku 72 000 Kč hřiště dostalo do majetku Sokola.

Rok 2004 se stal „vysvobozením“ pro budovu sokolovny, kterou měl v pronájmu p. Sýkora. Po odevzdání budovy po deseti letech pronájmu byl stav nejen budovy, ale i příslušného majetku v ubohém stavu. Problémy vyvstaly již se samotným předáním objektů a vyústily do finanční krize, do

¹⁸⁴ Brožura ke 100. výročí založení Sokola Blovice. Soukromý archiv autorky.

keré se jednota dostala koncem roku, protože bylo zapotřebí opravit a vymalovat celý sál a přísálí sokolovny. Na konečném úklidu měli zásluhu především samotní členové oddílů a o dovybavení sálu potřebným nábytkem se postarali představitelé města. I díky opravě sálu bylo možné koncem roku 2004 uspořádat zde **silvestrovskou zábavu**, kterou sokolové běžně pořádali. Na základě zkušenosti z pronájmu sálu se výbor rozhodl, že bude využíván jen pro cvičence, nikoliv pro další podnikatelské záměry.

Jednota pronajímala pouze restauraci, která je součástí sokolovny, ale po krátké době se ukázalo, že tento příjem je nedostačující. Došlo tedy opět k pronájmu celé budovy, kdy byla smlouva prodloužena až do roku 2011. Díky zvýšení příjmů bylo možno zlepšit prostředí ubytovny, zakoupit novou sekačku na trávník, zhotovit zastřešení vchodu do restaurace a rekonstruovat fotbalový trávník.

Největší akcí a slávou roku 2008 se stalo vybudování **umělého trávníku na hřišti pro házenou**. Vedle vlastních finančních prostředků jednoty bylo využito příspěvku města Blovice, Plzeňského kraje a peněz ze státního rozpočtu. Slavnostního otevření hřiště se kromě představitelů města zúčastnil i **premiér vlády M. Topolánek**. Investice do tak potřebné věci, jako byla stavba nového hřiště, které nahradilo původní povrch tvořený škvárou, byla velmi dobrým rozhodnutím. I proto, že se ženám v roce **2010 podařilo zvítězit v kvalifikaci a postoupit po 25 letech do I. ligy**.

Do jubilejního roku 2009, kdy jednota oslavila **120. výročí**, vstoupila sokolská jednota s přesvědčením, že i nadále bude vytvářet ideální podmínky pro rozvoj sportu, pro zapojení co největšího počtu občanů do oddílů či odborů.

Od roku 2009 až do současnosti Sokol stále vykonával svoji činnost, nutno konstatovat, že úspěšně. Důkazem toho jsou bezesporu úspěchy nejen házenkářek, které, jak jsem již zmiňovala, **zvítězily v kvalifikaci a postoupily do I. ligy národní házené žen**, která se do Blovic vrátila po 25 letech, ale i úspěch **fotbalistů**, kdy "A" družstvo pod vedením trenérů Horváta a Heřmana po sestupu v loňské sezóně podzimní sezónu v I. B třídě

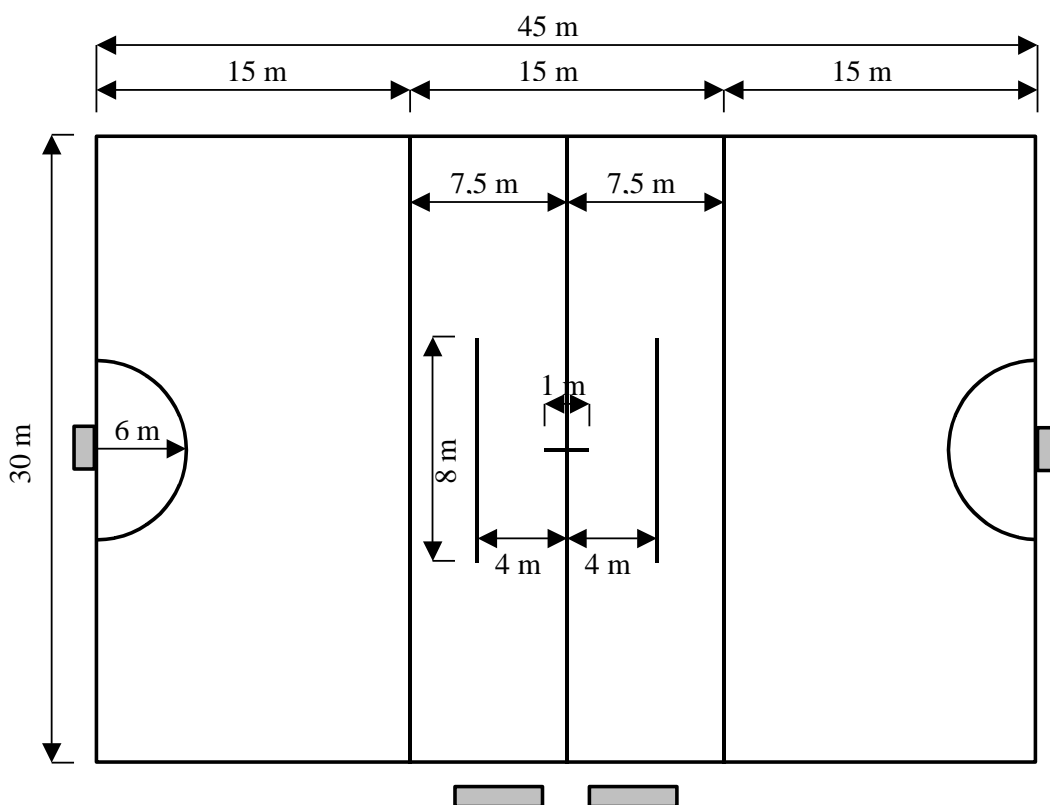
suverénně vyhrálo a v jarní části **postoupilo zpět do I. A třídy**. Úspěšně si vedli i starší žáci, kteří pod vedením L. Štětiny hráli krajskou soutěž. Dalšího významného úspěchu dosáhli tenisté. Družstvo dospělých vyhrálo svoji skupinu a postoupilo do **krajské soutěže 1. třídy**. Úspěch, na který se čekalo velmi dlouho. Překvapivého úspěchu dosáhlo družstvo Davis Cupu. V Plzeňském kraji hraje tuto soutěž 43 družstev, jen v našem okrese je družstev 19, o to větší je úspěch, kterého družstvo dosáhlo - postoupilo v této kategorii **do 1. divize, což je nejvyšší soutěž v Plzeňském kraji**.

Odbor všestrannosti nadále pořádal a pořádá vycházky s názvem „**Šlápota**“, fotbalisté pořádali tradiční memoriály a družstva sehrávala jak přípravná, tak mistrovská utkání ve svých soutěžích. Neopomenutelné jsou samozřejmě i schůze, které se pravidelně konaly a konají a starají se o správný chod oddílů a odborů spadajících pod Sokol. Sokol také pořádal řadu **kulturních akcí**, mezi které patří např. tělocvičná akademie, která se konala v Lidovém domě, exhibiční zápas hokejistů HC Plzeň 1929 s blovickými fotbalisty, dětský den nebo dětský maskarní bál, ples sportovců pořádaný každoročně házenkáři nebo např. oslavy **90 let národní házené, které byly uspořádány 20. srpna 2011**.

Snad i nadále bude mít vývoj v Sokole Blovice vzestupnou tendenci, bude dostatek sportovců, kteří budou věnovat svému sportu dostatek úsilí a píce, aby dosáhli minimálně takových úspěchů, ne – li větších, kterými se Sokol Blovice může pyšnit dnes. A snad i nadále bude dostatek ochotných a schopných lidí k vedení nejen celého blovického Sokola, ale i jednotlivých sportů.

3. 2. Národní házená

„Princip národní házené - v každém týmu hraje 7 hráčů a náhradníci. Celkově k zápasu smí nastoupit maximálně 15 hráčů- 13 v poli a 2 brankáři. V poli tedy jsou 3 útočníci, 2 záložníci, 1 obránce a 1 brankář. Hrací plocha je rozdělena na 3 třetiny: obrannou, střední a útočnou. Hraje se speciálním balónem, kterého se můžou hráči dotknout jen rukou. Každý hráč může 2 sekundy nést balón. Poté musí hráč klepnout balónem o zem, nebo nadhodit. To může provést maximálně 2krát. Cílem hry je vsítit do branky protihráče co největší počet gólů. Vyhrává ten tým, který na konci zápasu vsítit větší počet gólů.“

Rozdělení hřiště národní házené¹⁸⁵

Česká, později **národní házená**, se v Blovicích hraje již od roku **1921**¹⁸⁶, v loňském roce oslavila devadesáté výročí. Za tuto dobu prošla házená

¹⁸⁵ <http://www.holky-autonot.cz/pravidla-nh/hriste-a-inventar>, citace [18. 3. 2012].

¹⁸⁶ Kronika Sokola Blovice- označena P13; nestránkováno, uloženo v kanceláři Sokola Blovice.

dlouhým vývojem. Od počátků se těšila házená velké oblibě, návštěvnost na zápasech byla obrovská, častokrát přesahovala počet 1 500 diváků nejen z Blovic, ale i z širokého okolí. Především v dobách prvoligových úspěchů žen. To však byly události, které předcházely válečným létům. Od té doby se v házené hodně změnilo. Sokolové sami vybudovali škvárové hřiště, novou tribunu, pořádali dětské maskarní bály a řadu dalších akcí. Družstva jak mužů, tak žen, se probojovávala se střídavými úspěchy do první ligy, naposledy se to podařilo ženám v roce 2010. I díky přispění města, Plzeňského kraje či jednoty mohou ženy podávat výkony na kvalitním, nově zrekonstruovaném hřišti, před množstvím fanoušků, kteří házené zůstali věrní a patří jim za to velký dík, protože bez jejich podpory by byly snahy zvítězit o mnoho obtížnější.

Házená je jediná **původní česká míčová hra**. V našem městě má dlouhou historii. Při zjišťování informací ohledně jejích počátků dochází často ke sporům. V úvahu připadají tři varianty. Nejpravděpodobnější z nich je ta, že **házená vznikla náhodou**. Na tržišti na náměstí se parta mladých chlapců honila za míčem, psal se rok 1919 nebo 1920, proto šlo vlastně jen o jakousi náhražku míče. Jednou dostali darem nový míč z chromové kůže, aby se jim lépe hrálo. Jenže tento darovaný míč byl o něco menší, než s jakým se hraje fotbal, a tak se rozhodli, že začnou hrát házenou.¹⁸⁷ Jako oficiální rok, od kterého se datuje vznik házené v Blovicích, se uvádí rok **1921**. V Blovicích postupně vzniklo **několik hřišť**: na louce pod bývalou „Lekovkou“, na tržištích na náměstí a u sokolovny, v Cecimě pod „Vejrovákem“¹⁸⁸, u Lidového domu a roku **1958 bylo vybudováno hřiště** na místě, kde se nachází dodnes, tedy v sokolovně.¹⁸⁹

Házená se ve svých počátcích u nás hrála pod záštitou různých klubů – nejprve pod **SK** (Sportovní klub), pak **DTJ** (Dělnická tělovýchovná jednota), **Sokol**, **TTC** (Table-tenis-club), po válce po sloučení **SK**, **DTJ** a **TTC** pod společnou hlavičkou **NSTK Blovice** (Národní sportovní

¹⁸⁷ Na házenou se tenkrát používal větší míč, než s jakým se hraje dnes, a hrálo se v devíti lidech, dnešní počet hráčů je sedm.

¹⁸⁸ Vejrovák- rybník v Blovicích.

¹⁸⁹ Kronika Sokola Blovice- označena P13; nestránkováno, uloženo v kanceláři Sokola Blovice.

tělovýchovný klub) a nějakou dobu i pod **RH** (Rudá hvězda) a **Spartak**. Úspěch se nedostavil hned, ale nadšení týmů nepolevovalo, ba naopak. Počet družstev i hráčů se rozrůstal – za války měla házená ve dvanácti činných družstvech až 120 hráčů. První úspěchy na sebe nenechaly dlouho čekat, již ve třicátých letech, za války, získala družstva **TTC a SK Blovice** v mistrovské soutěži 1. třídy první a druhé místo a stala se účastníkem kvalifikačního turnaje o **postup do divize**. To se klubu TTC po výhře v kvalifikaci skutečně podařilo a i několik let po válce se mu dařilo se v divizní soutěži udržet. Ještě většího úspěchu dosáhly ženy, když v roce **1942** dorostenky bez velkých zkušeností získaly **titul mistra Západočeské župy**. Dorostenky tento titul o rok později obhájily a bojovaly o **titul mistra Čech**, i zde děvčata zvítězila. Následně sehrála ještě dva zápasy s mistrem Moravy SK Židenice o titul mistra Protektorátu Čech a Moravy, ale oba zápasy bohužel prohrála a titul se stěhoval na Moravu. V roce 1944 se toto úspěšné družstvo ve složení Nová, Hlínová, Kozáková Zd., Voříšková, Křenková, Kučerová, Žaludová už zařadilo mezi družstva žen a jako opětovné mistryně Západočeské župy bojovaly o postup do ligy, v bojích skončily třetí a **do ligy postoupily**.¹⁹⁰ Až do roku 1947 se ženy z Blovic držely na místech uprostřed ligové tabulky, bohužel v létě roku **1947 bylo družstvo poprvé ze soutěže odhlášeno z finančních důvodů**. Ani to však ženy neodradilo a hned následující rok sklízely další úspěchy na turnajích po celých Čechách, od září roku 1948 opět bojovaly v nejvyšší házenkářské soutěži a po podzimním kole se vyšplhaly dokonce do čela tabulky. Rok **1948** byl vůbec rokem nejúspěšnějším. Ženy hrály po celostátním sloučení tělovýchovy už pod „hlavičkou“ Sokola. Zvítězily v oblastním přeboru ČOS (Česká obec sokolská) a kvalifikovaly se do sletového přeboru v Praze. Zde dosáhly zatím největšího úspěchu tohoto sportu pro naše město – **staly se sletovými přebornicemi ČOS**.¹⁹¹ V této době dochází ovšem i k problémům, nedaří se udržet družstvo pohromadě, vyskytují se opět finanční potíže, a tak v roce **1949 definitivně ženská házená v Blovicích skončila**. Z tohoto velmi kvalitního družstva zůstala u házené pouze jedna

¹⁹⁰ Brožura ke 100. výročí založení Sokola Blovice. Soukromý archiv autorky.

¹⁹¹ Brožura ke 100. výročí založení Sokola Blovice. Soukromý archiv autorky.

jediná - Blanka Kučerová - Benešová, která ještě v sedmdesátých letech oblékala házenkářský dres a za svoje celoživotní zásluhy o českou házenou byla dokonce v roce 1970 oceněna titulem “**mistr sportu**“.

V roce **1971** oslavila blovická **házená 50. výročí**¹⁹² od svého založení. K této příležitosti se konaly velké oslavy, při kterých se sehrálo mnoho zajímavých zápasů. Mezi ty nejzajímavější bezesporu patřil exhibiční zápas mužů, kteří se ve dvacátých a třicátých letech zasloužili o vznik a rozvoj blovické házené. V té době bylo všem již přes šedesát let.

Nejen družstva žen, ale i mužů byla v průběhu let více či méně úspěšná a pokoušela se o postup do II. ligy. I přes to, že situace hlavně po podzimní části soutěže vypadala mnohdy velmi nadějně, jarní kola soutěže se nevydařila a na postup do ligy se čekalo až do roku 1968. Do ligy se družstvo mužů probojovalo v sezóně **1968 - 69**, ale tím úspěchy házenkářů skončily a muži opět sestoupili do nižší soutěže. V roce 1969 se dařilo i družstvu dorostenců, kteří získali pro tento rok titul **přeborníka ČSSR**.¹⁹³

1. ledna 1971 došlo ke změně názvu z české házené na **národní házenou**. Pravidla a vše ostatní zůstalo nezměněno. Na další velký úspěch bylo nutno nějaký čas posečkat, a to do roku **1973**, kdy se **muži opět probojovali do II. ligy**. V sezóně 1975/ 76 došlo v národní házené k reorganizaci a II. liga byla zrušena. Proto se naše družstva (mužů i žen) ocitla v krajském přeboru. V dobových pramenech se dočteme o velkých úspěších blovického odchovance **Milana Polívky**, který byl v té době již hráčem Škody Plzeň a startoval v reprezentačním družstvu ČSSR, ve kterém nastřílel více jak 110 gólů.

Následující období, zbytek sedmdesátých let a osmdesátá léta, bylo ve znamení marné snahy o postup do ligových soutěží. Ženám se podařilo tohoto úspěchu dosáhnout v roce **1984** a konečně do **I. ligy** na kratičký čas **postoupily**. Jejich působnost v lize byla opět limitována nedostatkem **finančních prostředků**, proto došlo znovu k odhlášení žen po jedné sezóně.

¹⁹² Kronika Sokola Blovice- označena P13; nestránkováno, uloženo v kanceláři Sokola Blovice.

¹⁹³ Brožura ke 100. výročí založení Sokola Blovice. Soukromý archiv autorky.

Družstvu mužů se nepodařilo postoupit přes kvalifikaci. Úspěch zaznamenali až v roce **1995**, kdy po dlouhých 22 letech v dodatkové kvalifikaci uspěli a **II. ligu vybojovali**, tam se jim ale příliš nedařilo a sestoupili do oblastního přeboru.

Koncem let devadesátých měl oddíl v soutěži 7 družstev, z toho 2 dorostenecká. Ženy vyhrály krajský přebor v roce 1989 a tím si vybojovaly postup do kvalifikace o I. ligu, která se uskutečnila 23. – 25. 6. ve Vítkovicích. Bohužel zde neuspěly, v rozhodujícím utkání podlely domácím hráčkám a obsadily jen 2. místo. Úspěchem však bylo vyhodnocení dvou blovických hráček, **Aleny Linhartové nejlepší obránkyní** a **Ivany Jarošové nejlepší útočnicí**.¹⁹⁴

Kvalifikace se ženy zúčastnily i rok následující, a to ve dnech 22. – 24. 6. 1990 v Souši u Mostu, kde obsadily 4. místo. Následující sezóny 1990/ 91 a 1992/ 93 byly výsledkově slabší. V roce **1991** se uskutečnily oslavy **70 let národní házené v Blovicích**. Za zmínku stojí nominace blovických hráčů **Ivany Jarošové, Vlasty Matouškové (Šusové), Hany Zelené a Zdeňka Zdráhala do družstev Západočeského kraje v utkání proti Moravě**, které se odehrálo 9. 5. 1992 v Bolevci. Krize nastává nejen ve slabších výsledcích mužstev, ale především v práci s mládeží, oddíl v této době neměl žádná mládežnická družstva.¹⁹⁵

Hráli pouze muži a ženy, které v roce 1994 po vítězství v oblastním přeboru hrály kvalifikaci do I. ligy, ve které obsadily 4. místo. Muži v roce **1995** skončili na 2. místě v oblastním přeboru a v dodatkové kvalifikaci postoupili po **22 letech do II. ligy**, ve které bohužel vydrželi jen 1 sezónu. V následujícím roce 1996 ženy opět vyhrály oblastní přebor, ale kvalifikace ve Studénce se pro nedostatek financí nezúčastnily. I následující rok ženy bodují v oblastním přeboru, tentokrát se zúčastnily kvalifikace a obsadily 4. místo. Do podzimní části soutěže se podařilo obnovit činnost mládeže, která oddílu velmi znatelně chyběla.

¹⁹⁴ Brožury vydané k příležitosti oslav 70 let národní házené. Soukromý archiv.

¹⁹⁵ Brožury vydané k příležitosti oslav 70 let národní házené. Soukromý archiv.

Rok 1999 se stal pro oddíl velmi úspěšným. Rozeběhla se systematická práce se žactvem, což přineslo nemalé úspěchy. V rámci oslav **110 let tělovýchovy v Blovicích**¹⁹⁶ se zde pořádala kvalifikace žen o postup do I. ligy, ve které blovické ženy obsadily 3. místo. Úspěchu dosahují mladší žačky, které v oblastním přeboru obsadily 2. místo, čímž si zajistily postup na Pohár ČR, kde spíše sbíraly nové zkušenosti, které uplatnily v následujících letech, a obsadily konečné 6. místo. Hned následující rok žačky oblastní přebor vyhrály a postoupily tak na Přebor ČR, kde obsadily 4. místo. Starší žákyně zvítězily v Župním sletovém přeboru ČOS a ve finále získaly 2. místo.

V roce **2001** je oddíl opět v rámci oslav pořadatelem **kvalifikace žen o I. ligu**, které se účastnily i blovické ženy, umístily se na 5. místě. Začala se projevovat práce s mládeží, mladší žačky obsadily v oblastním přeboru 2. místo a kvalifikovaly se tím na Pohár ČR, konaný tentokrát v Souši u Mostu. Děvčata zde zúročila zkušenosti a práci při trénincích a bez ztráty bodu přesvědčivě **zvítězila**. Dalším úspěchem bylo **ocenění Simony Kranátové nejlepší útočnicí i střelkyní a Pavlínou Bečvářové nejlepší obrádkyní**.¹⁹⁷ Toto družstvo hrající v sestavě: Radka Štěpánková – Andrea Gešvinderová, Michaela Kubátová, Eliška Karlíková, Pavlína Bečvářová, Miloslava Cinková, Magdaléna Dardová – Simona Kranátová, Mirka Kopáčková, Martina Třísková, Kristýna Mašková a Anna Dardová pod vedením trenérek Ing. Ivany Dardové a Jany Sýkorové se stalo **halovým přeborníkem ČOS v Lázních Běláhrad**.

V roce 2002 mladší žačky skončily na 2. místě v oblastním přeboru a nominovaly se tím na Pohár ČR, kde skončily čtvrté. I další roky se nesou v duchu úspěchů především mládežnických družstev dívek. V roce **2003** se uskutečnilo první historické derby mezi ženami, kdy bylo přihlášeno do soutěže **družstvo žen „A“ a družstvo žen „B“**; zkušenější „A“ tým vyhrál 18 : 1. V roce 2003 Sokol Blovice zažádal o pořádání Poháru ČR v kategorii dorostenek, přání bylo vyslyšeno a 20. – 22. 6. se Pohár

¹⁹⁶ Kronika Sokola Blovice- označena P13; nestránkováno, uloženo v kanceláři Sokola Blovice.

¹⁹⁷ Brožury vydané k příležitosti oslav 70 let národní házené. Soukromý archiv.

v Blovicích uskutečnil. Zúčastnily se ho i blovické dorostenky a obsadily 6. místo.

Starší žačky v roce **2004 vyhrály ve Staré Vsi Pohár ČR**. Dorostenky skončily po vítězství v semifinále zimního přeboru západočeské oblasti a z finále poháru ČOS si přivezly 2. místo.

Rok **2005** byl pro národní házenou velmi významným, **oslavila 100. výročí svého vzniku**. Hlavní oslavy proběhly v Chomutově, kde se představili i blovičtí házenkáři v západočeském výběru Superpoháru a i ve výběrových utkáních Čechy – Morava juniorů a juniorek. Za výběr západočeské oblasti nastoupily R. Štěpánková, E. Karlíková, V. Vlková, S. Kranátová, M. Třísková, K. Mašková a trenérka ing. I. Dardová. Za výběr juniorů pak J. Hora, L. Šilhánek a z děvčat S. Kranátová. V rámci oslav se odehrály turnaje starých gard¹⁹⁸, ženy se zúčastnily turnaje v Žatci, který vyhrály. Oslavy probíhaly i na hřišti v Blovicích, kde byly uspořádány zápasy, byla předána ocenění představitelům výboru za jejich dlouholetou práci pro jednotu a následovalo společné posezení v sále sokolovny.

V roce 2005 dorostenky z účasti na Poháru ČR v Humpolci přivezly 3. místo a další důležitá ocenění. **Iveta Šebová se stala nejlepší brankářkou a Simona Kranátová opět nejlepší střelkyní.**¹⁹⁹ Ve stejném roce mladší žačky obsadily 2. místo v Poháru ČR, který se odehrál v Přešticích.

V období 2007 – 2008 již nehrají družstva starších žáků ani žaček. Dařilo se ženám „A“, které skončily v oblastním přeboru na 2. místě a byla jim nabídnuta účast na **kvalifikaci do I. ligy**, která se uskutečnila ve Stupně. I přes poskládání družstva z týmů „A“ i „B“ se ženám moc nedařilo, především i kvůli zraněním, která ze hry vyřadila 3 hráčky.²⁰⁰

Těžká zkouška čekala všechna družstva v roce **2008**. Začalo se s budováním zcela **nového házenkářského hřiště** a hráči museli všechna utkání odehrát na hřištích soupeřů. 3. října bylo hřiště slavnostně otevřeno a splňovalo

¹⁹⁸ staré gardy- hráči a hráčky starší 35 let.

¹⁹⁹ Brožury vydané k příležitosti oslav 100 let národní házené. Soukromý archiv.

²⁰⁰ Brožury vydané k příležitosti oslav 100 let národní házené. Soukromý archiv.

všechny parametry pro ligové soutěže. Rekonstrukce celého areálu stála 6, 8 mil. Kč. Hřiště bylo hotové, zbývalo dokončit osvětlení, časomíru, tréninkovou stěnu a tartanový povrch na přilehlém hřišti. Vše bylo připraveno pro ligová utkání, ovšem žádné z družstev ligu nehrálo. Jakoby tato stavba byla impulzem pro družstvo žen. Vybojovalo 2. místo v oblastním přeboru a postoupilo na **kvalifikaci do I. ligy**, která se uskutečnila začátkem července 2010 v Bakově nad Jizerou. Blovické ženy kvalifikaci **odehrály bez ztráty bodu** s takovým nasazením, že nezbývá než jen konstatovat, že se liga do Blovic opět vrátila. Po dlouhých 25 letech blovické ženy přivezly ligu zpět do Blovic, kde má házená tak dlouhou tradici. Z kvalifikace se nepřivezl jen pohár za 1. místo a postup do 1. ligy, ale i další ocenění, které blovické hráčky během let získávají, **ocenění nejlepšího obránce**, které přivezla do Blovic **Lenka Fialová**, autorka této práce.

Ligová utkání „nalákala“ k házené řadu diváků a bylo se na co dívat, družstvo si vedlo v podzimní části velmi dobře a dokázalo bodovat i proti papírově silnějším soupeřům. Družstvo žen se v ligové soutěži stále drží, avšak problémem, který vyvstává, jak tomu bylo již dříve, jsou opět finanční prostředky. Náklady na start v ligové soutěži jsou velmi vysoké, proto nezbývá než jen doufat, že se dlouhodobě najde někdo, kdo podpoří snahu a úsilí tolika lidí, kteří se snaží nejen o proslavení města Blovice. Oddíl národní házené se nesoustředí pouze na sportovní činnost, ale i činnost společenskou. Již od počátků svého fungování byl pořadatelem karnevalů, které mají tradici od roku 1956, v roce 1997 se na ně navázalo pořádáním sportovních plesů, které mají v Blovicích velkou oblibu. Kromě zábavné části se na plesech každoročně vyhlašují a oceňují nejlepší sportovci jednotlivých oddílů, na jejichž odměnění se podílí TJ Sokol i město Blovice. V loňském roce to bylo právě družstvo žen, které bylo vyhlášeno nejlepšími sportovkyněmi.

V současné době má Sokol Blovice v soutěžích tato mužstva: ženy „A“ hrající I. ligu, ženy „B“ hrající oblastní přebor, muži „A“, muži „B“, dorostenky, starší žačky, starší žáci a mladší žačky. Doufejme, že

i v dalších letech o národní házenou bude velký zájem a I. liga se v Blovicích udrží a mladší převzme „štafetu ligového kolíku.“

4. ZÁVĚR

Sokol a sokolské oddíly mají v Blovicích dávnou tradici. Stejně jako v celostátním měřítku, tak také v měřítku regionálním, se sportovní a tělocvičné aktivity začaly výrazně prosazovat ve 2. polovině 19. století, a to v celé řadě odvětví – ve fotbalu, tenisu, atletice, gymnastice ledním hokeji a v neposlední řadě také v házené a tzv. sportovní všestrannosti.

Zásadním a nejdůležitějším rokem, kterým započalo veškeré dění ohledně tělocvičné jednoty s názvem SOKOL, je rok 1862. Jeho zakladatelé Miroslav Tyrš a Jindřich Fügner, aniž by tušili, položili základy organizace, která se v následujících letech stala masovou. I přes některé problémy doby Sokol svoji myšlenku dokázal udržet a vždy se navrátit na výsluní, a to jak po událostech kolem 1. světové války, tak i po událostech týkajících se Protektorátu Čechy a Morava, působení nacistů a po následcích 2. světové války. Právě v těchto dobách byl Sokol jednou z organizací, která i přes svůj zákaz sdružovala lidi.

Program celé organizace byl položen na prastarých základech starohelénské kultury těla a ducha, tedy kalokagathie. Dalším důležitým bodem bylo vlastenectví, které bylo chápáno jako řada činů a prací. Vyvrcholením činnosti bylo pořádání všesokolských sletů, kde byla prezentována práce všech členů Sokola. Dle slov svého zakladatele se Sokol nikdy neměl spokojit s dosaženými výsledky, ale stále postupovat dál a vzhůru. Můžeme tedy říci, že Sokol má pevné kořeny v etických a filozofických myšlenkách, převzatých z antiky, ale je obohacen i dalšími myšlenkami, spojenými s tradicí české historie. Základním principem sokolského programu byla všestrannost, jejímž úkolem bylo zdokonalování tělesné zdatnosti, ale šla ruku v ruce i se zdokonalováním kultury ducha.

Sokol byl po svém zákazu obnoven v roce 1990 a navázal na svoji předchozí činnost a nadále modernizoval svůj program pod hlavičkou ČOS (Česká obec sokolská). Počtem členů je dnes čtvrtým nejpočetnějším občanským sdružením v České republice a myšlenkově je sdružením nejstarším, jeho první myšlenky spadají do počátku 19. století.

Od roku 1862 je možné sledovat konkrétní vývoj Sokola. Předcházelo mu cvičení, které se prosazovalo postupně od roku 1843, muselo však překonat počáteční obavy církve i vlády. Hlavním cílem všech zainteresovaných osobností čtyřicátých a padesátých let 19. století bylo zpřístupnit pěstování tělesné výchovy i širokým vrstvám českého obyvatelstva. K tomu došlo v roce 1862, kdy byl jako jeden ze spolků založen také Sokol. Byly formulovány stanovy a pevný řád. Došlo k usnesení se nad krojem, praporem a bylo vytvořeno heslo a pozdrav. Tělovýchova byla také prostředkem k emancipaci českého národa. Vývoj Sokola v počátcích nebyl vůbec jednoduchý, musel řešit řadu problémů. Krátce poté do jeho vývoje zasáhla prusko – rakouská válka, již se účastnili i členové Sokola. Počet členů rostl velmi rychle a nebyl záležitostí jen mužské populace, ale od roku 1869 i záležitostí ženskou. Další novinkou bylo vydávání časopisu s názvem Sokol, který si rychle získal svoji oblibu. V důsledku politických a hospodářských poměrů sedmdesátých let došlo k úbytku členů a některé jednoty musely být zrušeny. Důsledkem bylo i zastavení vydávání časopisu. I přes nepříznivý vývoj se v Sokole stále cvičilo a rozvíjela se další činnost. Vzestupné tendence přineslo období přelomu sedmdesátých a osmdesátých let. Hospodářská krize ustupovala a otevřel se prostor pro veřejný život. Rok 1882 byl velkým výročím, Sokol oslavil dvacet let své existence a k této příležitosti uspořádal v Praze první všesokolský slet. V 19. století vznikaly i další spolky a docházelo ke společenské diferenciaci. Tento vývoj dovršilo ustavení Svazu československého sokolstva a i v následujících letech se Sokol držel idejí, které zavedli jeho zakladatelé.

Následný vývoj České obce sokolské je spjat s událostmi týkajícími se první světové války, i přes zákazy sokolská činnost nadále pokračuje a sokolové se stali důležitou součástí armády. Po zřízení samostatného československého státu a skončení války byla 29. října 1918 ČOS obnovena pod názvem Československá obec sokolská.

Období mezi světovými válkami bylo pro Sokol jedno z nejúspěšnějších v celé jeho historii. Došlo k nárůstu počtu členů, vznikaly nové odbory a zařazovány byly i další sporty, pořádaly se různé soutěže, veřejná

vystoupení, akademie, kulturní besedy či výlety. Současně byl v této době v Praze vybudován ústřední sokolský dům, který nesl název „Tyršův dům“. Od třicátých let se sokolští závodníci účastnili i mezinárodních soutěží a častokrát se umísťovali na stupních nejvyšších.

Těžkou zkouškou nejen pro Sokol, ale i pro veškeré obyvatelstvo, se stalo období druhé světové války. Po okupaci Československa se sokolové zapojili do odbojové činnosti, vybudovali vlastní organizaci, ve které zastávali významné funkce. I přes veškeré snahy byla Sokolu zastavena činnost a krátce nato byl zcela rozpuštěn.

Po druhé světové válce Sokol postupně začal obnovovat svoji činnost, práce to nebyla nijak lehká, protože musel začínat zcela od začátku. Další krutá rána přišla však v podobě roku 1948, kdy vývoj Sokola můžeme označit za stagnující, a od roku 1952 o Sokolu jako takovém nemůže být ani řeč. Uspořádání XI. všesokolského sletu se stalo jakousi manifestací občanů proti dosavadní vládě, která si to ovšem nenechala líbit.

Obdobím, kdy se Sokol pokouší o svoji obnovu, jsou šedesátá léta. Avšak na svůj návrat si musel počkat delší dobu. Po Sametové revoluci Sokol rychle obnovil svoji činnost, náročnější bylo však získat zpět i jeho původní majetek. K plnému obnovení činnosti došlo až v roce 1990. Vrátit se zpět na výsluní bylo vcelku obtížné. V čele Sokola se objevili mladí lidé, bylo potřeba vybudovat pevný řád pro celou organizaci. Došlo k pozměnění forem i obsahu činnosti, což však vedlo k zisku nových sportů a současně i zájemců. Sokol dokázal obstát i v konkurenčním prostředí, a to i díky zachování tradic všesokolských sletů, které se pořádají dodnes.

Vyvrcholením sokolské činnosti byly po celou dobu trvání všesokolské slety. Za celou sokolskou historii se jich uskutečnilo čtrnáct, nejčastěji v intervalu šesti let, ale ne vždy tomu tak bylo, především z politických důvodů. V červenci tohoto roku se uskuteční patnáctý všesokolský slet, na který se trénuje již s velkým předstihem. Místem konání sletů byla Praha, jen s obměnou stadionů. Slety byly vždy velkou slavnostní událostí, která trvala více dní a přilákala vždy velký počet diváků.

Právě díky zásadní události, ke které došlo v roce 1862, mohlo dojít ke vzniku jednoty, kterou je Sokol Blovice. Stalo se tak v roce 1889, kdy byla svolána valná hromada a ujednány stanovy. Prvotní náplní bylo především cvičení mužů, které bylo následně doplněno cvičením mládeže, dále vycházky či hraní divadla. Blovicí jednota se účastnila i sletů, které byly pořádány v Praze, sama pak pořádala veřejná cvičení či župní slety. Zásadním problémem, který vyvstal, se stal nedostatek prostorů a současně nedostatek finančních prostředků. Není divu, že tyto události vedly k postupné stagnaci organizace. Při oslavách desátého výročí bylo možno konstatovat stagnující období za ukončené. Došlo k rozmachu tělovýchovy, vznikly nové odbory a byl založen i odbor ženský. Vývoj následujících let byl ve znamení pořádání sletů jak všesokolských, tak župních, organizování závodů, ale i ve znamení krize, která se Blovicím nevyhnula. Krizi se podařilo překonat přípravami na další všesokolský slet. I příležitost dvacátého výročí založení Sokola v Blovicích přilákala nové členy a mohlo dojít k rozšíření stávající základny. Události týkající se roku 1914 zasáhly blovicí Sokol v době příprav oslav. Sokol svoji činnost neukončil ani přes vydaný zákaz. Ke znovuoobnovení došlo v roce 1917. Vedle Sokola se na scéně objevila i DTJ. Blovičtí sportovci byli velmi často úspěšní a postarali se o proslavení nejen svého klubu či oddílu, ale i celého města. Významnou událostí se stal rok 1921, kdy byl položen základní kámen ke stavbě sokolovny.

Blovicí Sokol zažíval v posledních padesáti letech střídavě úspěchy i neúspěchy, jak tomu bývá ve všech sportech, vybrat jen některé z nich však není možné. Každý byť dílčí úspěch byl důležitý a není možné jej opomíjet, neboť se mohl stát základem úspěchů pozdějších a významnějších. I v současnosti můžeme říci, že blovicí Sokol je úspěšný. Nezajišťuje jen sportovní činnost, ale i celou řadu kulturních a společenských akcí, které již tradičně patří k atmosféře občanského života v Blovicích.

Samostatnou kapitolou byla pro mě národní házená. Její historie spadá do roku 1921, kdy se začala v Blovicích prvně hrát. Zpočátku se hrála pod

záštitou různých klubů a slavila střídavé úspěchy. I házenkáři se potýkali s problémy, které bylo třeba řešit, družstva častokrát byla odhlašována z důvodu nedostatku financí či mládežnických družstev. Počátky byly náročnější, jak tomu většinou bývá. Díky usilovné práci se však problémy dokázaly vyřešit a jak dokládají výsledkové tabulky, je dnes blovická házená na velmi dobré úrovni.

5. SUMMARY

Sokol Blovice – a contribution to the regional history of the southern Pilsen Region.

The thesis contains a detailed summary of the development of the Sokol association in our area, with detailed summary of individual phases in its long history. At the same time it contains the historical development of a particular association which can be found in the southern Pilsen Region - Sokol Blovice, to which an entire chapter is dedicated.

The thesis is divided into two parts. The first part is concerned with detailed summary information about the association as a whole. That is the historical development of the association based on the events of particular periods, the founders of the association to whom sub chapters are dedicated, and last but not least information about Sokol rallies which were the highlight of the Sokol activities.

The second chapter is given over to the afore-said association; that is Sokol Blovice. The chapter also contains a detailed historical overview of the development of the association to the present day. A sub-chapter is an independent part, which concerns itself with National handball in Blovice, its development from its founding to the present day.

6. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

HAVLÍČEK, Věnceslav. *Kdo je Jindřich Fügner*. Praha: Orbis, 1948.

HAVLÍČEK, Věnceslav. *Kdo je Miroslav Tyrš*. Praha: Orbis, 1947.

HAVLÍČEK, Věnceslav. *SOKOLSTVO jeho myšlenka, organisace a vývoj*. Praha: nakladatelství Československé obce sokolské, 1948.

KOVAŘÍK, Václav. *Blovice 1284-1984: 700 let města*. Blovice: Měst. NV, 1984.

NOVÁK, Emil. *Všesokolské slety 19. a 20. století. Medaile, plakety a odznaky*. Nymburk: Česká numismatická společnost, 2006.

NOVOTNÝ, Jan. *Sokol v životě národa*. Zlín: Grafia, s. p., 1990.

PELIKÁN, Jan. *O Sokole*. Praha: knihtiskárna, 1920.

VEJSKAL, Oldřich. *Drobná plastika tělocvičných organizací. Díl první: Sokolské medaile, plakety a jiné drobné plastiky*. Praha: Česká společnost přátel drobné plastiky, 2002.

VEJSKAL, Oldřich. *Sokolské medaile, plakety a jiné drobné plastiky*. Praha: česká společnost přátel drobné plastiky v Praze Tělocvičná Jednota Sokol Michle, 2002.

Kronika Sokola Blovice- označena P13; nestránkováno, uloženo v kanceláři Sokola Blovice

Jednací kniha tělocvičné jednoty Sokol v Blovicích- 1889 nestránkováno, uloženo v kanceláři Sokola Blovice

Jednací protokol sportovního klubu Blovice 1929- označení B15150 nestránkováno, uloženo v kanceláři Sokola Blovice

Jednací protokol z roku 1936- označení 461 C 150 E 35 nestránkováno,
uloženo v kanceláři Sokola Blovice

Kronika IV. sletu okrsku sokolské župy plzeňské v Blovicích z roku 1924
nestránkováno, uloženo v kanceláři Sokola Blovice

Internetové zdroje:

http://www.blovice.info/pdf/Stanovy_sokol.pdf

<http://www.sokol.cz/sokol/?action=slet>

<http://www.sokol.cz/sokol/?action=slet2012>

<http://www.sokol.ppj.cz/obrazky/TYRSweb.jpg>

http://www.svornost.com/wp-content/uploads/jindrich_fugner.jpg

<http://www.holky-autonot.cz/pravidla-nh/hriste-a-inventar>

<http://sechtl-vosecek.ucw.cz/galerie/portrety/14p1188.html>

http://www.olomouc.eu/foto/2006/180606_sokolsky_slet/03.jpg

<http://tyfoza.no-ip.com/ceskylid/html/knihy/ceskylid07/kvalitni/0209-0414-1.jpg>,

<http://www.sokolvejprnice.cz/hist.php>

http://img.radio.cz/pictures/sport/sokolsky_sletx.jpg

<http://www.ceskatelevize.cz/porady/873537-hledani-ztraceneho-casu/206522161510011-vsesokolske-slety-pred-davnymi-lety/>

<http://www.ceskatelevize.cz/porady/873537-hledani-ztraceneho-casu/206522161510011-vsesokolske-slety-pred-davnymi-lety/>

<http://www.ceskatelevize.cz/porady/873537-hledani-ztraceneho-casu/206522161510011-vsesokolske-slety-pred-davnymi-lety/>

<http://www.ceskatelevize.cz/porady/873537-hledani-ztraceneho-casu/206522161510011-vsesokolske-slety-pred-davnymi-lety/>

http://www.taggmanager.cz/poi_images/293/2016_tento_pama.jpg

<http://www.sokolblovice.cz/view.php?cisloclanku=2010080003>

<http://www.sokolblovice.cz/view.php?cisloclanku=2010080003>

<http://blovice.info/view.php?cisloclanku=2011030019>

<http://blovice.info/view.php?cisloclanku=2011030024>

<http://blovice.info/view.php?cisloclanku=2011030024>

<http://blovice.info/view.php?cisloclanku=2011030025>

<http://blovice.info/view.php?cisloclanku=2011030025>

<http://blovice.info/view.php?cisloclanku=2011030025>

<http://blovice.info/view.php?cisloclanku=2011030025>

[http://blovice.info/view.php?cisloclanku=2011030025¹](http://blovice.info/view.php?cisloclanku=2011030025)

<http://www.sokolblovice.cz/view.php?cisloclanku=2010060022>

<http://www.sokolblovice.cz/view.php?cisloclanku=2010070003>

<http://www.sokolblovice.cz/view.php?cisloclanku=2010070003>

<http://www.sokolblovice.cz/view.php?cisloclanku=2010070003>

<http://www.nhsokolblovice.estranky.cz/fotoalbum/>

<http://www.nhsokolblovice.estranky.cz/fotoalbum/zeny-a---rokytnice-22.5.2011/>

7. SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 : *Sokolský kroj z počátku 20. století.*²⁰¹

Příloha č. 2: *Sokolský kroj, krajský slet v Olomouci z roku 2006.*²⁰²

²⁰¹ <http://sechtl-vosecek.ucw.cz/galerie/portrety/14p1188.html>, citace [11. 10. 2011].

²⁰² http://www.olomouc.eu/foto/2006/180606_sokolsky_slet/03.jpg, citace [11. 10. 2011].

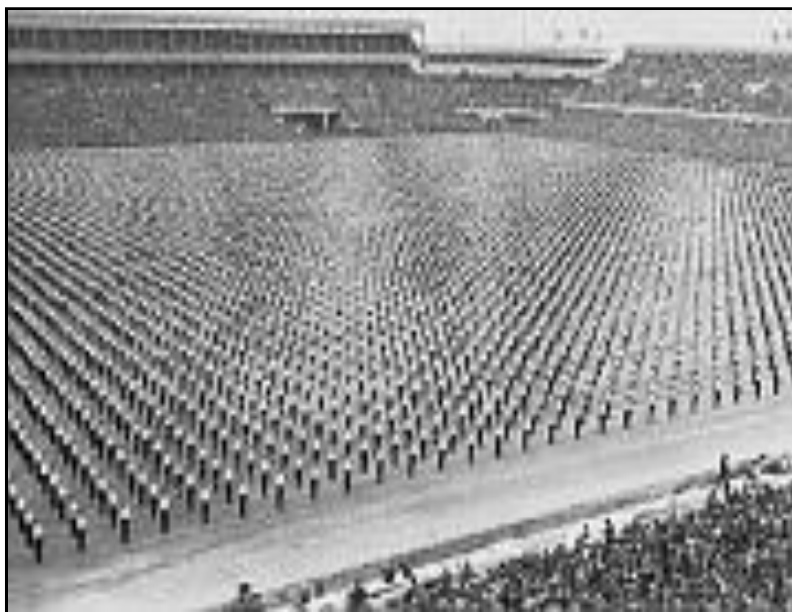
Příloha č. 3: Náčrt kroje podle Josefa Mánesa.²⁰³

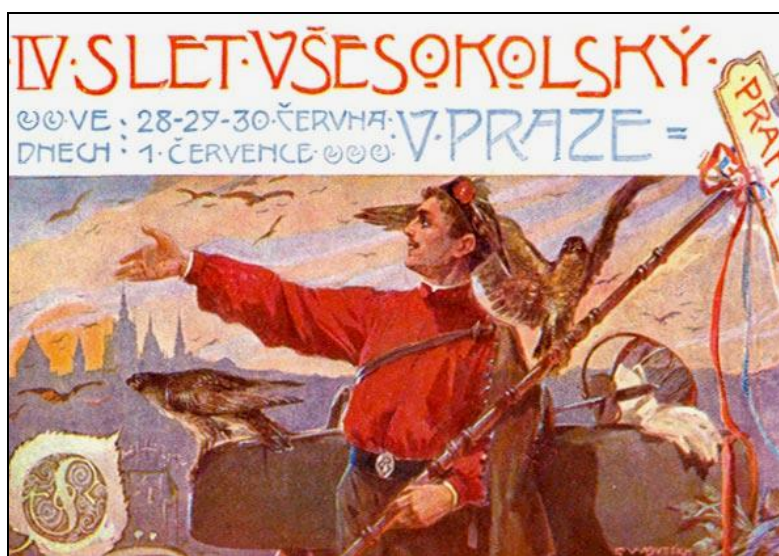
Příloha č. 3: Sokolský prapor Sokola Vejprnice.²⁰⁴

²⁰³ <http://tyfoza.no-ip.com/ceskyid/html/knihy/ceskyid07/kvalitni/0209-0414-1.jpg>, [citace 24. 11. 2011].

²⁰⁴ <http://www.sokolvejprnice.cz/hist.php>, citace [11. 10. 2011].

Příloha č. 4: *První sokolský slet.*²⁰⁵

Příloha č. 5: *Sletový plakát k příležitosti čtvrtého sokolského sletu z roku 1901.*²⁰⁶

²⁰⁵ http://img.radio.cz/pictures/sport/sokolsky_sletx.jpg, citace [28. 10. 2011].

²⁰⁶ <http://www.ceskatelevize.cz/porady/873537-hledani-ztraceneho-casu/206522161510011-vsokolske-slety-pred-davnymi-lety/>, citace [28. 10. 2011]

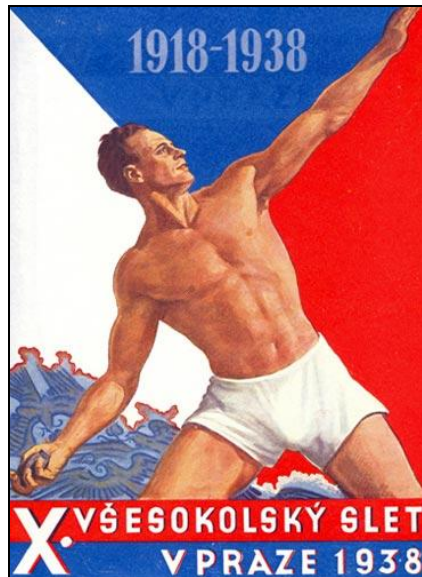
Příloha č. 6: Sletový plakát k příležitosti pátého sokolského sletu z roku 1907.²⁰⁷

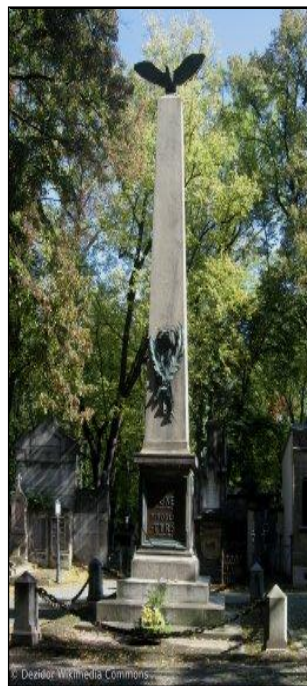
Příloha č. 7: Sletový plakát k příležitosti pátého sokolského sletu z roku 1912.²⁰⁸

²⁰⁷ <http://www.ceskatelevize.cz/porady/873537-hledani-ztraceneho-casu/206522161510011-vsokolske-slety-pred-davnymi-lety/>, citace [8. 10. 2011].

²⁰⁸ <http://www.ceskatelevize.cz/porady/873537-hledani-ztraceneho-casu/206522161510011-vsokolske-slety-pred-davnymi-lety/>, citace [8. 10. 2011].

Příloha č. 8: Sletový plakát k příležitosti desátého sokolského sletu z roku 1938.²⁰⁹

Příloha č. 9: Památník Miroslava Tyrše a Jindřicha Fügnera na Olšanských hřbitovech v Praze.²¹⁰

1889

²⁰⁹ <http://www.ceskatelevize.cz/porady/873537-hledani-ztraceneho-casu/206522161510011-vsokolske-slety-pred-davnymi-lety/>, citace [20. 11. 2011]

²¹⁰ http://www.taggmanager.cz/poi_images/293/2016_tento_pama.jpg, citace [24. 11. 2011].

Stanovy

tělocvičné jednoty Sokol v Blovicích

§1 Jméno spolku jest: „Tělocvičná jednota Sokol v Blovicích“. Sídlo jeho jsou Blovice.

§ 2 Účel jednoty jest pěstovati tělocvik všeho druhu; také tedy i šermování, střelbu, cvičení hasičská, jízdu na koni a na velocipédu a společné vycházky a výlety. Jednota pořádá veřejná cvičení, přednášky a rozpravy o věcech tělocvičných, přičiňuje se o rozšíření vědomostí o užitečnosti tělocviku v obecnstvu a k dosažení svého účelu vchází ve styk s českými spolky tělocvičnými a jest členem Sokolské jednoty župy Plzeňské. Také pěstuje společenské zábavy a zpěv.

§ 3 K účelu tomuto slouží jmění jednoty, kteréž se tvoří z příspěvků členů a darů příznivců.

§ 4 Jednota skládá se z členů činných, přispívajících, zakládajících a čestných. Činnými zovou se ti, kteří účastní se spolkových cvičení tělesných, pak vycházek, výletů a průvodů ve spolkovém stejnokroji. Přispívající jsou ti, kdož jen měsíční příspěvky platí. Zakládajícími zovou se ti, kteří mimo měsíční příspěvky jednou pro vždy deset zlatých jednotě věnovali. Vyjímaje čestné členy platí všichni ostatní členové valnou hromadou ustanovený stejný příspěvek měsíční.

§ 5 Členem jednoty býti může, kdo jest aspoň 18let stár a bezúhonný. Kdo byl vyloučen z některé jednoty Sokolské župy Plzeňské, nemůže býti členem.

§ 6 Všichni členové mají stejná práva, zvláště mohou účastniti se tělocviku a ostatních výhod, činiti návrhy, hlasovati, voliti a voleni býti ve valné hromadě.

§ 7 Členem přestává býti, kdo výboru oznámil, že vystupuje, nebo kdo z jednoty byl vyloučen. Vyloučen býti má, kdo příspěvek za tři měsíce po trojí připomínání nezaplatil, kdo se nepodrobil výroku smírčího soudu, kdo jednal proti účelu jednoty neb hrubě porušil její řády, nebo kdo poskvřnil svou čest občanskou. O vyloučení usnáší se výbor ve schůzi určené jen k účelu tomu svolané, jsou- li alespoň dvě třetiny jeho členů přítomny, po vyslechnutí žalobce i žalovaného neb jeho obhájce. Z usnesení toho lze se odvolati na nejbližší valné hromadě (§ 9), až do té doby podroben jest vyloučený všem účinkům vyloučení.

§ 8 Kdož přejíce účelu jednoty věnují jí, aniž by se stali členy, jednou provždy deset zlatých aneb ročně nejméně 1 zl., stávají se tím příznivci jednoty.

§ 9 V jednotě mohou též žáci tělocviku vyučováni býti, když svolí jich rodičové neb zákonní zástupci.

§ 10 Záležitosti jednoty řídí valná hromada a výbor. Řádnou valnou hromadu svolává výbor každý rok v březnu, mimořádnou pak, když toho třeba jest; musí ji ale svolati, když to žádá alespoň pětina členů.

§ 11 Valná hromada rozhoduje o všech věcech jednoty, vyjímaje přijímání členů a žáků. Jí se vyhrazuje: voliti starostu, osm členů výboru, čtyry náhradníky výboru, dva účetní dozorce a zástupce do župního výboru, voliti a propouštěti k návrhu výboru náčelníka a tři praporečníky, posuzovati činnost výboru a zprávu účetních dozorců o hospodaření se jměním jednoty, usnášeti se o změně stanov, ustanovovati neb měniti výšku příspěvků členů a příznivců, rozhodovati, když by

vzešla pochybnost' o smyslu jednotlivých článků stanov a usnášeti se o koupi neb prodeji místností.

§ 12 K platnému usnesení valné hromady vůbec zapotřebí jest, aby přítomna byla alespoň pětina všech členů. Výminku obsahuje § 29.

§ 13 Volby ve valné hromadě dějí se hlasovacími lístky, jež musí členové osobně odevzdati.

§ 14 Výbor sestává ze starosty, osmi jiných členův a náčelníka.

§ 15 Výbor volí se obyčejně ve valné hromadě březnové a sice na rok, byl- li zvolen v jiném čase, potrvá činnost jeho jen až do nastoupení nového výboru, zvoleného ve valné hromadě březnové nejprve příští. Náhradníci volí se vždy zároveň s výborem. Výbor nově zvolený započniž činnost' svou nejdéle ve 14 dnech po svém zvolení.

§ 16 Výbor schází se nejméně jednou za měsíc. Schůzky tyto jsou pro členy jednoty veřejné. Jedná- li se o osobních záležitostech některého člena výboru, nemá tentýž práva spoluhlasovati.

§ 17 K platnému usnesení výboru potřebí jest, aby byla přítomna alespoň polovice všech jeho členův.

§ 18 Výbor volí ze svého středu náměstka starosty, jednatele, pokladníka a hospodáře.

§ 19 Výbor řídí všechny záležitosti jednoty, pokud nejsou vyhrazeny valné hromadě; přísluší mu tedy též ustanovovati cvičitele a propouštěti je, opatřovati náradí a náčiní tělocvičné, spravovati jmění jednoty, k účelům spolkovým půjčky uzavíratí, bdíti nad pořádkem a kázní, vykonávati moc disciplinární v jednotě, sestavovati na základě stanov zvláštní řády jednacích, domácích, výletních, zábavních a podobných, ustanovovati zvláštní plat za šermování, střelbu do terče a. t. d. Výbor přijímá členy a žáky. On také navrhuje čestné členy valné hromadě, kteráž bez rokování pouhým hlasováním o jich jmenování rozhoduje.

§ 20 Náhradníky povolává starosta do výboru, pakliže některý člen jeho z podstatných příčin prací výboru účastniti se nemůže aneb kdykoli se člena do výboru nedostává. Povolání náhradníkův děje se týmž pořadem, jak dle počtu hlasů za sebou byli zvoleni, při rovnosti hlasů rozhoduje los.

§ 21 Usnesení a volby dějí se ve výboru i ve valné hromadě nadpoloviční většinou hlasujících; při stejném počtu hlasů zvítězí z návrhů stejnohlasných ten, pro který hlasoval předseda; při volbách rozhoduje v tom případě los.

§ 22 Starosta, po případě jeho náměstek, svolává výbor k schůzím a předsedá v nich i ve valné hromadě a zastupuje jednotu naproti třetím osobám a úřadům.

§ 23 Listiny, kterými jednota právní závazek na se bere, podepsány býti musí starostou, neb jeho náměstkem a jednatelem. Při listinách jiného druhu stačí podpis starosty (po případě jeho náměstka nebo jednatele). Ohlášení jménem jednoty podpisuje a uveřejňuje jednatel, aneb pokud cvičení se týká, náčelník. Všecky vyhlášky ku členstvu jednoty i členům výboru dějí se cirkulářem.

§ 24 Dozorci účetní bdí nad finančním hospodářstvím výboru, skoumají účty a činí v té příčině návrhy valné hromadě. Činnost' jejich počíná a končí stejnou dobou jako činnost' výboru.

§ 25 Jednací řeč jest česká.

§26 Znak jednoty je sokol, heslo: „ Tužme se“

§ 27 Jednota má svůj stejnokroj a prápor v barvách zemských- jehož při veřejném vystoupení užívá.

§ 28 Spory vzniklé mezi členy z poměru spolkového vyřizuje smírčí soud, z jehož nálezů není odvolání. Soud smírčí sestaví se tím způsobem, že každá strana ze středu členů zvolí si jednoho důvěrníka, důvěrníci zvolíce pak si též ze středu členů vrchního, většinou hlasů o sporu rozhodnou. Prostředníkem mezi oběma spornými stranama je starosta jednoty neb jeho náměstek; k němu náleží stranám se obracet; on určuje, kdykoli třeba, stranám lhůty ku jmenování důvěrníků, důvěrníkům ku zvolení vrchního, ustanovuje sám důvěrníka straně liknavé a vrchního důvěrníkům, jižto se dohodnouti nemohou a předkládá věc výboru, kdykoli třeba, aby tento disciplinárnív mocí svou nálezům soudu smírčího průchod zjednal.

§ 29 Jednota se rozejde, pakliže tři čtvrtiny všech členův ve valné hromadě s tím souhlasí. Co do posledního pořízení o jmění svém řídí se prospěchem národa československého.

§ 30 Byla- li by jednota zrušena dříve, než by valná hromada opatření o jmění jejím učinila, případně toto obci města Blovice s tou podmínkou, aby vydáno bylo opět první tělocvičné jednotě, ježto by se později v Blovicích utvořila.

V Blovicích dne 14. dubna 1889

Josef Háček

Klement

Bartůněk

Wlach

Březina

Že spolek ten pozůstává podle stanov výše položených, stvrzuje se ve smyslu § 9 daného dne

15. listopadu 1867 i zák. číslo 124.

Od ck. místopředsedství v Čechách v Praze dne 28. dubna 1889 za místopředsedu:

1892

Změněné články stanov tělocvičné jednoty Sokol v Blovicích schválených výnosem vysokého c. k. místopředsedství v Čechách ze dne 28. dubna 1889: 43. 091 přijaté mimořádnou valnou schůzí dne 4. prosince 1892 odkývanou:

§ 2

Účel jednoty jest pěstovati tělocvik všeho druhu, také tedy i šermování, střelbu, cvičení hasičská, jízdu na koni a na velocipédu a společné vycházky a výlety.

115

Jednota pořádá veřejná cvičení, závody, slavnosti nepolitické, přednášky a rozpravy o věcech tělocvičných, přičiňuje se o rozšíření vědomostí o užitečnosti tělocviku v obecnstvu, podporuje záslužné podniky národní, zřizuje spolkovou knihovnu a k dostání svého účelu vchází ve styk s českými spolky tělocvičnými a jest členem sokolské jednoty župy Plzeňské. Také pěstuje společenské zábavy a zpěv.

§ 4

Jednota skládá se z členů činných, přispívajících, zakládajících a čestných. Činnými zovou se ti, kteří účastní se spolkových cvičení tělesných, pak vycházek, výletů a průvodů ve spolkovém stejnokroji. Přispívající jsou ti, kdož jen měsíční příspěvky platí. Zakládajícími zovou se ti, kteří mimo měsíční příspěvky jednou pro vždy deset zlotých jednotě věnovali. Vyjímaje čestné členy platí všichni ostatní členové valnou hromadou ustanovený stejný příspěvek měsíční. Výbor může nemajetným členům na jejich žádost na určitou dobu příspěvek prominouti aneb uleviti.

§ 5

Členem jednoty býti může, kdo jest aspoň 18 let star a bezúhoňý, Kdo byl vyloučen z některé jednoty Sokolské, nemůže býti členem.

§ 6

Všichni členové mají stejná práva; zvláště mohou účastniti se tělocviku a ostatních výchov; avšak činiti návrhy, hlasovati, voliti a volenu býti ve valné hromadě přísluší pouze těm členům, kteří jsou přinejméně 3 měsíce členy.

§ 7

Členem přestává býti, kdo výboru oznámil, že vystupuje, nebo kdo z jednoty pro hrubé porušení kázně aneb cti spolkové byl vyloučen. Vyloučen býti může, kdo příspěvek za tři měsíce po trojím upomínání nezaplatil, kdo se nepodrobil výroku smírčího soudu, kdo jednal proti účelu jednoty nebo hrubě porušil její řády neb kdo poskrvnil svou čest občanskou. O vyloučení usnáší se výbor ve schůzi jen k účelu tomu svolané, jsou- li alespoň dvě třetiny jeho členů přítomny, po vyslechnutí žalobce i žalovaného neb jeho obhájce. Z usnesení toho lze se odvolati k nejbližší valné hromadě /9.10./. Až do té doby podroben jest vyloučený všem účinkům vyloučení.

§ 9

V jednotě mohou též žáci tělocviku vyučování býti, když svolí jich rodičové neb zákonní zástupci. Zápisné a plat za vyučování těchto žáků určuje výbor.

§ 10

Záležitosti jednoty řídí valná hromada a výbor. Řadnou valnou hromadu svolává výbor každý rok v lednu, mimořádnou pak, když toho třeba jest, musí ji ale svolati, když to žádá alespoň pětina členů.

§ 11

Valná hromada rozhoduje o všech věcech jednoty vyjímaje přijímání členů a žáků. Té se vyhrazuje: voliti starostu, jeho náměstka, osm členů výboru, čtyry náhradníky výboru, dva účetní dozorce, zástupce do župního výboru a volitele pro

valnou hromadu České obce sokolské, voliti a propouštěti náčelníka a tři praporečníky, posuzovati činnost' výboru a správu účetních dozorců v hospodářství se jměním jednoty, usnášeti se o změně stanov, ustanoviti aneb měniti výšku příspěvků členů a příznivců, rozhodovati, když by vzešla pochybnost' o smyslu jednotlivých článků stanov a usnášeti se o koupi neb prodeji místností.

§ 12

K platnému usnešení valné hromady vůbec zapotřebí jest, aby přítomna byla alespoň pětina všech členů. Výminku obsahuje § 29. Pro případ, že by se v ustanovenou hodinu nesešel zmíněný počet členů, svolána býti může o hodinu později druhá valná hromada, která se platně usnáší za přítomnosti jedné desetiny všech členů.

§ 13

Volby ve valné hromadě dějí se hlasovacími lístky nadpoloviční většinou volicích; každý člen musí lístek svůj osobně odevzdati. K jednohlasnému usnešení mohou se volby konati akklamací. Hlasování děje se zvednutím ruky a rozhoduje nadpoloviční většina hlasů přítomných; při stejném počtu hlasů rozhoduje hlas předsedy, který jinak nehlasuje.

§ 14

Výbor sestává ze starosty, náměstka, osmi jiných členů a náčelníka.

§ 15

Výbor volí se obyčejně ve valné hromadě lednové a sice na rok; byl-li zvolen v jiném čase, potrvá činnost' jeho jen až do nastoupení nového výboru zvoleného ve valné hromadě lednové nejprve příští. Náhradníci volí se vždy zároveň s výborem. Výbor nově zvolený započíná činnost' svou nejdéle ve 14 dnech po svém zvolení.

§ 16

Výbor schází se nejméně jednou za měsíc. Schůze ty jsou pro členy jednoty veřejné. Jedná-li se o osobních záležitostech některého člena výboru, nemá tentýž práva poradě a hlasování býti přítomen. Žádá-li toho jedna třetina členů výboru, jest starosta povinnen do 5 dnů svolati mimořádnou schůzi.

§ 18

Výbor volí ze svého středu jednatele, pokladníka, hospodáře a zapisovatele.

§ 19

Výbor řídí všechny záležitosti jednoty, pokud nejsou vyhrazeny valné hromadě; přísluší mu tedy též ustanovovati cvičitele a propouštěti je k návrhu sboru cvičitelského, opatřovati nářadí a náčiní tělocvičná, spravovati jmění jednoty, k účelům spolkovým půjčky uzavíratí, bděti nad pořádkem a kázní, vykonávati moc disciplinární v jednotě, sestavovati na základě stanov zvláštní řády: jednací, domácích, výletních, zábavních a podobných, ustanovovati zvláštní plat za šermování, střelbu do terče atd. Výbor přijímá členy a žáky. On také navrhuje čestné členy valné hromadě kteráž bez rokování pouhým hlasováním o jich jmenování

rozhoduje. Který člen výboru bez platné omluvy do 3 po sobě jdoucích schůzí se nedostaví, považuje se za vystouplého z výboru.

§ 20

Náhradníky povolává starosta do výboru, pakliže některý člen jeho z podstatných příčin prací výboru účastniti se nemůže aneb kdykoliv se člena do výboru nedostává. Povolání náhradníkův děje se týmž pořadem, jak dle počtu hlasů za sebou byli zvoleni; při rovnosti hlasů rozhoduje los.

Náhradníci účastní se všech schůzí a jednání výboru a hlasují za nepřítomné členy výboru.

§ 27

Jednota má svůj stejnokroj a prapor v barvách zemských, jehož při veřejném vystupování užívá. Bez dovolení výboru není dovoleno stejnokroje toho ani odznaků spolkových užívati. Překročení tohoto ustanovení mějš v zápětí vyloučení z jednoty.

§30

Byla-li by jednota zrušena dříve, než by valná hromada opatření o jmění jejím učinila, případně toto obci města Blovic s tou podmínkou, aby vydáno bylo opět ve stavu, jak bylo převzato, první tělocvičné jednotě československé, která by se později v Blovicích utvořila a s tím dalším určením, aby městská obec Blovicická převzaté kapitály k účelu uvedenému bezpečně k úrokování uložila.

Od výboru tělocvičné jednoty Sokol v Blovicích se potvrzuje, že se valná schůze téže jednoty dne 4. prosince 1892 na těchto změněných člancích svých stanov usnesla. Jménem výboru tělocvičné jednoty Sokol v Blovicích dne 20. prosince 1892

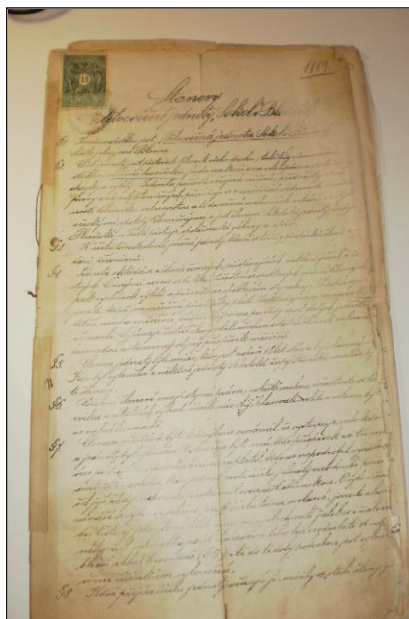
JuDr. Josef Březina

Josef B

t.č. jednatel

t. č. starosta

Příloha č. 10: *Přepsané stanovy Sokola Blovice.*

Příloha č. 11: *Stanovy Sokola Blovice.*²¹¹

Příloha č. 12: *Fotbalisté Sokola Blovice po postupu do I. A třídy.*²¹²

²¹¹ Foto- archiv autorky (rok 2011)

²¹² <http://www.sokolblovice.cz/view.php?cislocianku=2010080003>, citace [10. 2. 2012]

Příloha č. 13: *Družstvo tenistů Sokola Blovice, které postoupilo do krajské soutěže 1. třídy.*²¹³

Příloha č. 14: *Mužstvo Sokola z roku 1927: zleva stojící Berka, Bárta, Kvasnička, Háček*

*klečící: Veselý, Řapek, Nebesař, sedící: Chýle.*²¹⁴

²¹³ <http://www.sokolblovice.cz/view.php?cislocclanku=2010080003>, citace [10. 2. 2011]

²¹⁴ <http://blovice.info/view.php?cislocclanku=2011030019>, citace [18. 3. 2012]

Příloha č. 15: Jedno z prvních mužstev TTC: Vyorálek, Říha, Prokopec, Šubrt, Bína J.,
klečící: Bína V., Novotný.²¹⁵

Příloha č. 16: Mužstvo SK z roku 1943: Svach A., Svach J., Hančík, Úbl, Jelínek,
Horník, Polívka.²¹⁶

²¹⁵ <http://blovice.info/view.php?cisloclanku=2011030024>, citace [18. 3. 2012].

²¹⁶ <http://blovice.info/view.php?cisloclanku=2011030024>, citace [18. 3. 2012].

Příloha č. 17: Mužstvo DTJ z roku 1943: zleva stojící: Blahník, Červenka, Štrér, Drnek, Podroužek, sedící: Škarda, Karlík, Bořík.²¹⁷

Příloha č. 18: Ženy SK z roku 1943: mistryně Čech – zleva stojící: Kozáková, Křenková, Hlínová, Žaludová, sedící: Ulčová, Nová, Suchá.²¹⁸

²¹⁷ <http://blovice.info/view.php?cisloclanku=2011030025>, citace [18. 3. 2012].

²¹⁸ <http://blovice.info/view.php?cisloclanku=2011030025>, citace [18. 3. 2012].

Příloha č. 19: *Ženy SK z roku 1946: Dědková K., Dubská, Kučerová, Dědková V., Voříšková, Nová, Kozáková Z., Kozáková M., Žaludová.*²¹⁹

Příloha č. 20: *Nejúspěšnější mužstvo TTC z roku 1944: zleva stojící: Štěpánovský, Zeman, Mašek, Šubrt, sedící: Wolráb, Rada, Vyorálek.*²²⁰

²¹⁹ <http://blovice.info/view.php?cisloclanku=2011030025>, citace [18. 3. 2012].

²²⁰ <http://blovice.info/view.php?cisloclanku=2011030025>, citace [18. 3. 2012].

Příloha č. 21: Družstvo žen „A“ s trenéry před účastí na kvalifikaci do I. ligy v roce 2010 hrající v sestavě:

zleva nahoře: Karel Vyleta, Iveta Šebová, Ivana Jarošová, Vlasta Šůsová, Lenka Fialová, Simona Kranátová, Hana Zelená, Hana Svášková, Jaromír Zdráhal

zleva dole: Hana Honzíková, Martina Třísková, Eliška Karliková, Jana Kovářiková – Volfová, Zlatuše Černá, Anna Dardová.²²¹

	Modřany	Most	Brno	Náchod	Bakov n/Jiz.	Blovice	celkové skóre	body	pořadí
Modřany	B	24 12	13 12	11 12	8 10	5 10	37 56	4	4
Most	12 24	A	14 12	15 26	16 18	9 23	66 103	2	5
Brno	12 13	12 14	K	19 20	12 13	10 14	65 74	0	6
Náchod	12 11	26 15	20 19	O	18 23	20 22	96 90	6	3
Bakov n/Jiz.	10 8	18 16	13 12	23 18	V	13 17	77 71	8	2
Blovice	10 5	23 9	14 10	22 20	17 13	2010	86 57	10	1

Příloha č. 22 : Výsledková tabulka kvalifikace žen do I. ligy.²²²

²²¹ <http://www.sokolblovice.cz/view.php?cisloclanku=2010060022>, citace [18. 3. 2012].

²²² <http://www.sokolblovice.cz/view.php?cisloclanku=2010070003>, citace [18. 3. 2012].

Příloha č. 23: *Vítězné družstvo žen Blovice, které se kvalifikovalo do I. ligy.*²²³

Příloha č. 24: Příloha č. 20: *Vítězné družstvo žen Blovice, které se kvalifikovalo do I. ligy.*²²⁴

²²³ <http://www.sokolblovice.cz/view.php?cislocianku=2010070003>, citace [18. 3. 2012].

²²⁴ <http://www.sokolblovice.cz/view.php?cislocianku=2010070003>, citace [18. 3. 2012].

Příloha č. 25: Prvoligové utkání Blovice – Přeštice.²²⁵

Příloha č. 26: Ženy Sokola Blovice po vítězném prvoligovém utkání s Rokytnicí.²²⁶

²²⁵ <http://www.nhsokolblovice.estranky.cz/fotoalbum/>, citace [18. 3. 2012].

²²⁶ <http://www.nhsokolblovice.estranky.cz/fotoalbum/zeny-a--rokytnice-22.5.2011/>, citace [18. 3. 2012].

Příloha č. 27: Pohled na budovu sokolovny s fotbalovým hřištěm a atletickým oválem.²²⁷

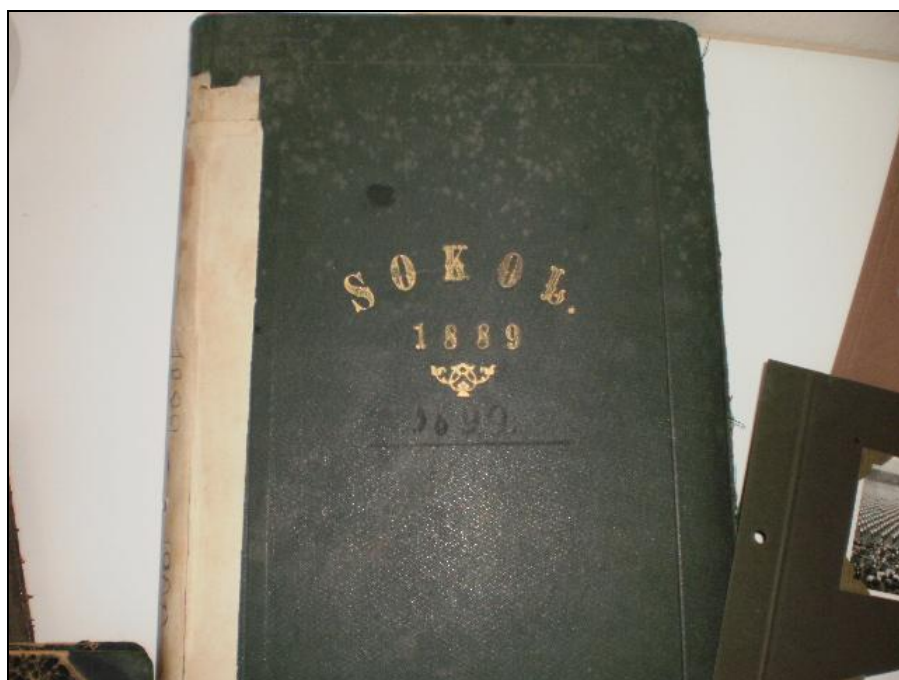
Příloha č. 28: Vstupní brána do areálu sokolovny.²²⁸

²²⁷ Foto- archiv autorky. (rok 2011)

²²⁸ Foto- archiv autorky. (rok 2011)

Příloha č. 29: *Kroniky Sokola Blovice.*²²⁹

Příloha č. 30: *Kronika Sokola Blovice z roku založení - 1889.*²³⁰

²²⁹ Foto- archiv autorky. (rok 2011)

²³⁰ Foto- archiv autorky. (rok 2011)